

Simona Mészárosová, Soňa Oboňová

VÝROČNÁ SPRÁVA O MIGRÁCII A AZYLE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2018

Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2018

Správa Národného kontaktného bodu
Európskej migračnej siete v Slovenskej republike

apríl 2019
Bratislava

Financované
Európskou úniou

Správa bola spracovaná ako súčasť činností Európskej migračnej siete (European Migration Network – EMN), ktorá poskytuje aktuálne, objektívne, spoľahlivé a porovnateľné informácie o migrácii a azyle na podporu tvorby politík EÚ a jej členských štátov. Činnosť EMN financuje Európska únia (EÚ) a Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (MV SR).

Aktivity EMN sú zamerané na témy súvisiace s migráciou štátnych príslušníkov tretích krajín. Realizujú sa prostredníctvom národných kontaktných bodov v členských štátoch EÚ a v Nórsku v koordinácii s Európskou komisiou (EK), konkrétne Generálnym riaditeľstvom EK pre migráciu a vnútorné záležitosti.

Správu zostavila Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Bratislava, ktorá je koordinátorom Národného kontaktného bodu EMN v Slovenskej republike (SR). Národný kontaktný bod EMN v SR tvorí Ministerstvo vnútra SR (Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru, migračný úrad, odbor zahraničných vecí a európskych záležitostí Kancelárie ministra vnútra), Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (oddelenie migrácie a integrácie cudzincov), Štatistický úrad SR (Sekcia sociálnych štatistík a demografie) a IOM.

Pri spracovaní správy boli použité podklady a informácie od týchto ústredných orgánov štátnej správy: Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR a Štatistický úrad SR.

Táto publikácia bola vypracovaná s finančnou podporou Európskej únie. Názory uvedené v publikácii nemožno pokladať za oficiálne stanovisko Európskej únie. Rovnako nemusia predstavovať názory vlády Slovenskej republiky alebo IOM.

Spracovali (v abecednom poradí): Simona Mészárosová, Soňa Oboňová.

Národný kontaktný bod Európskej migračnej siete v Slovenskej republike
Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) – Úrad v SR
Adresa: Grösslingová 35, 811 09 Bratislava
E-mail: ncpslovakia@iom.int
Tel.: +421 2 52 62 33 35
Web: www.emn.sk, www.ec.europa.eu/emn

ISBN: 978-80-89506-86-6

Predslov

V správe sú obsiahnuté informácie o najdôležitejších zmenách, vývoji a aktivitách v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany na Slovensku v roku 2018. V SR ide o jedinú publikáciu tohto druhu, v ktorej sa každoročne mapujú všetky oblasti migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín.

Správa je súčasťou súhrnnej správy EMN rovnakého zamerania, ktorá bola vypracovaná na úrovni EÚ a v ktorej sú zhrnuté zistenia z národných správ spracovaných členskými krajinami EÚ a Nórskom na základe spoločného zadania. Súhrnná správa od roku 2015 plne nahrádza Výročnú správu Európskej komisie o prístahovalectve a azyle. Správa slúži aj ako podklad na vypracovanie Výročnej správy Európskeho podporného úradu pre azyl (EASO) o situácii v oblasti azylu v EÚ za rok 2018 a Prehľadov EMN o vývoji v jednotlivých členských štátoch EÚ za rok 2018.

Súhrnná správa, ako aj správy jednotlivých členských štátov EÚ a Nórska sú dostupné v anglickom jazyku na webovej stránke Európskej komisie www.ec.europa.eu/emn. Správa za SR je publikovaná v slovenskom a v anglickom jazyku. Obidve verzie správy sú dostupné na webovej stránke slovenského Národného kontaktného bodu EMN www.emn.sk.

Obsah

Zoznam skratiek a odvolávok	08		
Metodológia a pojmy	10		
Zhrnutie	12		
01. Úvod	15		
02. Kontext vývoja politík v oblasti migrácie a azylu	18		
2.1 Politický vývoj a (medzi)rezortná spolupráca	18		
2.2 Migrácia v médiách	20		
03. Legálna migrácia	21		
3.1 Štatistiky a trendy	21		
3.2 Transpozícia legislatívy EÚ	22		
3.3 Politiky, legislatíva a opatrenia v oblasti ekonomickej migrácie	23		
3.3.1 Prijímanie a pobyt konkrétnych kategórií migrantov z tretích krajín do SR	25		
3.4 Zamedzenie sociálnemu dampingu a znižovaniu pracovných štandardov	28		
3.5 Ďalšie opatrenia týkajúce sa legálnej migrácie	29		
3.6 Informácie o možnostiach a podmienkach legálnej migrácie	30		
04. Medzinárodná ochrana vrátane azylu	32		
4.1 Štatistiky a trendy	32		
4.2 Národná legislatíva a Spoločný európsky azylový systém (CEAS)	33		
4.2.1 Prístup ku konaniu o azyle a prijímanie žiadateľov o azyl	33		
4.2.2 Azylové konanie vrátane dublinského konania	33		
4.2.3 Práva osôb s udelenou medzinárodnou ochranou	35		
4.2.4 Odňatie medzinárodnej ochrany	36		
4.2.5 Spolupráca s tretími krajinami	36		
4.2.6 Azylový systém Slovenskej republiky	38		
4.3 Relokácie (premiestnenia) a presídľovacie programy	39		
4.3.1 Relokačný mechanizmus v rámci EÚ a bilaterálne aktivity	39		
4.3.2 Programy presídľovania a humanitárnych prijatí	39		
05. Maloletí bez sprievodu a ďalšie zraniteľné skupiny	40		
5.1 Maloletí bez sprievodu	40		
5.1.1 Štatistiky a trendy	40		
5.1.2 Politiky, legislatíva a opatrenia	41		
5.2 Ďalšie zraniteľné skupiny	43		
06. Integrácia	44		
6.1 Integrácia štátnych príslušníkov tretích krajín	45		
6.1.1 Politiky a legislatíva	45		
6.1.2 Opatrenia na podporu integrácie	46		
6.2 Integrácia osôb s udelenou medzinárodnou ochranou	47		
6.2.1 Politiky a legislatíva	47		
6.2.2 Opatrenia na podporu integrácie	47		
6.3 Integrácia na miestnej úrovni a občianska participácia cudzincov	47		
6.4 Zvyšovanie povedomia o migrácii a nediskriminácia	49		
07. Občianstvo a situácia osôb bez štátneho občianstva	51		
7.1 Štátne občianstvo	51		
7.2 Situácia osôb bez štátneho občianstva	52		
08. Hranice, Schengen a víza	53		
8.1 Štatistiky a trendy	54		
8.2 Politiky a opatrenia na kontrolu hraníc	54		
8.3 Spolupráca s tretími krajinami v oblasti riadenia hraníc	55		
09. Neregulárna migrácia a prevádzachstvo	57		
9.1 Štatistiky a trendy	57		
9.2 Opatrenia proti zneužívaniu spôsobov legálnej migrácie	58		
9.2.1 Falošné a pozmenené cestovné doklady	58		
9.3 Boj proti prevádzachstvu a prevencia neregulárnej migrácie	58		
9.3.1 Boj proti prevádzachstvu	58		
9.3.2 Spolupráca s tretími krajinami v prevencii neregulárnej migrácie	58		
9.3.3 Monitorovanie a identifikácia neregulárnych migračných trás	59		
10. Obchodovanie s ľuďmi	59		
10.1 Štatistiky a trendy	60		
10.2 Legislatíva, politiky a medzinárodný monitoring	60		
10.3 Identifikácia obetí z tretích krajín, poskytovanie informácií a pomoc	61		
10.4 Zvyšovanie povedomia a posilňovanie odborných zručností	62		
10.5 Medzinárodná spolupráca	64		
10.5.1 Spolupráca s členskými štátmi EÚ	64		
10.5.2 Spolupráca s tretími krajinami	64		
11. Návraty a readmisie	66		
11.1 Štatistiky a trendy	66		
11.2 Nútené návraty	67		
11.3 Asistované dobrovoľné návraty a reintegrácie	67		
Bibliografia	68		
Príloha: Národné štatistiky	72		

Zoznam skratiek a odvolávok

AMIF – Fond pre azyl, migráciu a integráciu (Asylum, Migration and Integration Fund)
ARMA – Výročná správa o migrácii a azyle (Annual Report on Migration and Asylum)
AV – administratívne vyhostenie
AVR – asistovaný dobrovoľný návrat/asistované dobrovoľné návraty [assisted voluntary return(s)]
AVRR – Program asistovaných dobrovoľných návratov a reintegrácií (Assisted Voluntary Return and Reintegration Programme)
CEAS – Spoločný európsky azylový systém (Common European Asylum System)
COI – informácie o krajine pôvodu (country of origin information)
ČŠ – členský štát Európskej únie/členské štáty Európskej únie
ČR – Česká republika
DeD – detský domov
EASO – Európsky podporný úrad pre azyl (European Asylum Support Office)
EK – Európska komisia
EMN – Európska migračná sieť (European Migration Network)
EP – Európsky parlament
ES – Európske spoločenstvo
ESĽP – Európsky súd pre ľudské práva
EU LISA – Európska agentúra na prevádzkové riadenie rozsiahlych informačných systémov v priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti
EÚ – Európska únia
EUR – euro
EURES – Európske služby zamestnanosti (European Employment Services)
Frontex – Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž (European Border and Coast Guard Agency)
ICMPD – Medzinárodné centrum pre rozvoj migračnej politiky (International Centre for Migration Policy Development)
IC MV SR – Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality Ministerstva vnútra Slovenskej republiky
ICRC – Medzinárodný výbor Červeného kríža (International Committee of the Red Cross)
IOM – Medzinárodná organizácia pre migráciu (International Organization for Migration)
ISF – Fond pre vnútornú bezpečnosť (Internal Security Fund)
KMV – Kancelária ministra vnútra
MBS – maloletý bez sprievodu/maloletí bez sprievodu
MEKOMIC – Medzirezortná expertná komisia pre oblasť pracovnej migrácie a integrácie cudzincov
MIC IOM – Migračné informačné centrum IOM
Migračná politika SR – Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020 (dokument)
MPSVR SR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MS SR – Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky
MŠVVaŠ SR – Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MÚ MV SR – migračný úrad Ministerstva vnútra Slovenskej republiky
MV – ministerstvo vnútra
MV SR – Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MZVEZ SR – Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky

NJBPNM ÚHCP P PZ – Národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru
NR SR – Národná rada Slovenskej republiky
SIRENE – žiadosť o doplňujúce informácie k národným záznamom (Supplementary Information Request at the National Entries)
NVIS – národný vízový informačný systém (National Visa Information System)
OCP PZ – oddelenie cudzineckej polície Policajného zboru/oddelenia cudzineckej polície Policajného zboru
ODA – oficiálna rozvojová pomoc (Official Development Assistance)
OSISP P PZ – odbor správy informačných systémov polície Prezídia Policajného zboru
OSN – Organizácia Spojených národov
o.z. – občianske združenie
OZP SEP MV SR – odbor zahraničnej pomoci Sekcie európskych programov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky
OZVEZ KMV – odbor zahraničných vecí a európskych záležitostí Kancelárie ministra vnútra
PZ – Policajný zbor
P PZ – Prezídium Policajného zboru
RHCP – riaditeľstvo hraničnej a cudzineckej polície
RTVS – Rozhlas a televízia Slovenska
SAMRS – Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu
SIS – Schengenský informačný systém (Schengen Information System)
SPODaSK – sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela
SR – Slovenská republika
ŠÚ SR – Štatistický úrad Slovenskej republiky
ŠPTK – štátny príslušník tretej krajiny/štátni príslušníci tretích krajín
SVS MV SR – Sekcia verejnej správy Ministerstva vnútra Slovenskej republiky
ÚHCP P PZ – Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru
UK – Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska
UNHCR – Úrad Vysokého komisára OSN pre utečencov (United Nations High Commissioner for Refugees)
UNRWA – Úrad OSN pre palestínskych utečencov na Blízkom východe (United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East)
UNDP – Rozvojový program OSN (United Nations Development Programme)
ÚPSVaR – Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
úrad(y) práce – úrad(y) práce, sociálnych vecí a rodiny
USA – Spojené štáty americké
V4 – Vyšehradská skupina (Visegrad Group)
Z. z. – Zbierka zákonov SR

Vysvetlenie symbolov (neplatí pre tabuľku 4 v prílohe):

(:) – údaj nie je k dispozícii

(-) – jav sa nevyskytoval

Metodológia a pojmy

Metodológia a spracovanie

Správa je spracovaná na základe spoločných špecifikácií (zadania), ktoré zostavili členské štáty EÚ a EK. Prostredníctvom jednotného zadania pre všetky ČŠ EÚ a Nórsko sa zabezpečuje porovnateľnosť národných správ a ich následné využitie na potreby celoeurópskej výročnej správy EMN, ako aj ďalších výstupov na úrovni EÚ.

Správa pozostáva z časti 1, ktorá je určená EK a nie je verejne dostupná, a časti 2, ktorá vo forme publikácie slúži pre potreby ČŠ. Tá vychádza z časti 1, pričom text je upravený podľa národných potrieb (napr. v kontexte SR je text rozšírený o ďalšie národné aktivity, najmä projekty financované z fondov EÚ). Súčasťou správy sú aj národné štatistiky, ktoré sa na úrovni EÚ (prostredníctvom Eurostatu alebo Frontexu) nezberajú.

Metodologicky správa vychádza zo sekundárneho výskumu a má opisný charakter. Spracovateľky čerpali z dostupných odborných publikácií, štatistík, legislatívy, politických dokumentov SR, internetových zdrojov a monitoringu médií¹. Významným zdrojom informácií boli podklady a informácie získané od týchto ústredných orgánov štátnej správy: Ministerstvo vnútra SR (konkrétne ÚHCP P PZ, MÚ MV SR, OZVEZ KMV, Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality MV SR, OZP SEP MV SR, SVS MV SR a OSISP P PZ), Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (sprostredkované cez MPSVR SR), Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, Ministerstvo spravodlivosti SR (sprostredkované cez OZVEZ KMV), Generálna prokuratúra SR (sprostredkované cez OZVEZ KMV), Štatistický úrad SR a IOM. Dôležitými zdrojmi boli aj materiály, publikácie a internetové stránky ďalších štátnych, európskych, medzinárodných a mimovládnych inštitúcií. Správa sa odvoláva aj na niekoľko publikácií a aktivít EMN.

Ako zdroj informácií boli použité aj mediálne výstupy. V texte sa preto uvádzajú odkazy na mediálne zmienky o migrácii a o aktivitách slovenskej verejnej správy, mimovládneho sektora a medzinárodných organizácií v tejto oblasti.

Správu spracovala Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Bratislava, ktorá je koordinátorom Národného kontaktného bodu EMN v SR. Pripomenovali ju experti Ministerstva vnútra SR, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR a Štatistického úradu SR. Schvaľujúcim subjektom bol odbor zahraničných vecí a európskych záležitostí Kancelárie ministra vnútra.

¹ IOM ako koordinátor Národného kontaktného bodu EMN v SR od roku 2012 v spolupráci s tlačovou agentúrou zabezpečuje týždenný monitoring mediálnych výstupov o téme migrácie a medzinárodnej ochrany, ktoré využíva pri príprave publikácií EMN.

Pojmy a definície

Odborné pojmy, ktoré táto správa obsahuje, do veľkej miery korešpondujú s ich definíciami uvedenými v *Slovníku pojmov EMN z oblasti migrácie a azylu*.² Ak nebolo možné vychádzať z uvedeného slovníka, pojmy sa používajú v súlade s národnou legislatívou alebo právnymi predpismi EÚ (nariadenia, smernice).

Osobitnú pozornosť treba venovať pojmu *cudzinec*, za ktorého sa podľa slovenskej legislatívy, konkrétne § 2 ods. 2 zákona o pobyte cudzincov³, považuje každý, kto nie je občanom SR. Podľa Slovníka pojmov EMN je cudzinec v kontexte EÚ osoba, ktorá nie je občanom členského štátu EÚ, a v globálnom kontexte ide o osobu, ktorá nie je občanom istého štátu. V slovenskej legislatíve sa však v prípade cudzinca, ktorý nie je občanom ČŠ EÚ, používa pojem *štátny príslušník tretej krajiny*⁴. V správe sa preto pojem cudzinec používa najmä v takých textoch a štatistikách, ktoré súvisia s vnútroštátnym právnym poriadkom alebo sú podľa neho vedené. Pojem cudzinec v takom prípade zodpovedá definícii podľa § 2 ods. 2 zákona o pobyte cudzincov, a nie definícii uvedenej v Slovníku pojmov EMN.

V správe sa používa aj pojem *migrant*, ktorý sa v texte – na rozdiel od definície v Slovníku pojmov EMN⁵ – uvádza ako synonymum slov cudzinec alebo štátny príslušník tretej krajiny.

Pojmy *neregulárny* a *nelegálny* sa v správe považujú za synonymá a ich použitie závisí od konkrétneho kontextu. V legislatíve SR sa používa pojem „*nelegálny*“.

Pojmy *migračná kríza*, *utečenecká kríza* a *migračná situácia* sa v texte používajú ako synonymá. Označuje sa nimi situácia po roku 2015, ktorá v EÚ nastala v dôsledku výrazného nárastu počtu žiadateľov o azyl z tretích krajín.

² Asylum and Migration Glossary 6.0 – a Tool for Better Comparability (2018). European Migration Network. Dostupné na: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary/index_a_en.htm (citované 28. 3. 2019).

³ Zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁴ V zákone o pobyte cudzincov sa v § 2 ods. 4 vymedzuje pojem štátny príslušník tretej krajiny, ktorým je každá osoba, ktorá nie je občanom SR ani občanom EÚ, alebo osoba bez štátnej príslušnosti.

⁵ Podľa Slovníka pojmov EMN je migrant v globálnom kontexte osoba, ktorá sa zdržuje mimo územia štátu, ktorého je občanom, a ktorá sa zdržiava v inej krajine viac ako rok bez ohľadu na príčiny (dobrovoľné alebo nedobrovoľné) a prostriedky migrácie (legálne alebo neregulárne). Zdroj: Asylum and Migration Glossary 6.0 – a Tool for Better Comparability (2018). European Migration Network, s. 252. Dostupné na: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary/index_a_en.htm (citované 28. 3. 2019).

Zhrnutie

V správe sa poskytujú informácie o najdôležitejších zmenách, vývoji a aktivitách v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany na Slovensku v roku 2018. V SR ide o jedinú publikáciu tohto druhu, v ktorej sa každoročne mapujú všetky oblasti migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín, a to aj v kontexte politík a právnych predpisov EÚ. Takisto sa v nej opisuje vývoj politík v oblasti migrácie a azylu, legálnej migrácie, medzinárodnej ochrany vrátane azylu, maloletých bez sprievodu a iných zraniteľných skupín, integrácie, občianstva a situácie osôb bez štátneho občianstva, riadenia a kontroly hraníc, vízovej praxe, neregulárnej migrácie vrátane prevádzachstva, boja proti obchodovaniu s ľuďmi, ako aj návratov a readmisíí. V prílohe sa uvádzajú aj vybrané štatistiky, ktoré sa nezbierajú na úrovni EÚ.

V roku 2018 bola téma migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín opäť súčasťou politickej, mediálnej a spoločenskej diskusie na Slovensku. Na politickej úrovni sa pozornosť osobitne venovala pracovnej migrácii z tretích krajín na Slovensko a spolupráci krajín V4 v oblasti migrácie. SR v roku 2018 neprijala *Globálny rámec OSN o bezpečnej riadenej legálnej migrácii*, *Globálny rámec OSN pre utečencov* bol prijatý. Pokračovala spolupráca krajín V4 v oblasti migrácie, ako aj medzirezortná spolupráca a implementácia aktivít EMN na Slovensku. Okrem pokračujúcej zmiešanej a neregulárnej migrácie do EÚ a opatrení EÚ v tejto oblasti prinášali médiá v SR v roku 2018 informácie predovšetkým o tzv. globálnych kompaktoch OSN o migrácii a utečencoch, ktoré boli aj predmetom spoločenskej a politickej diskusie na Slovensku. V médiách stále rezonovala téma pracovnej migrácie na Slovensko z tretích krajín, spolupráce krajín V4 a téma narastajúceho extrémizmu a násilia voči cudzincom, proti ktorým sa v slovenských mestách konalo niekoľko demonštrácií a spomienkových pochodov.

SR aj v roku 2018 pociťovala zvýšený dopyt zamestnávateľov po pracovnej sile zo zahraničia, o čom sa viedla diskusia na úrovni politikov, ako aj odborníkov a súkromného sektora. V tejto súvislosti SR prijala *Stratégiu pracovnej mobility cudzincov v Slovenskej republike* a vypracovala *zoznam zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily*, ktoré sa nedarilo dlhodobejšie obsadiť domácou pracovnou silou. Cieľom je na tieto profesie a v príslušných okresoch umiestniť štátnych príslušníkov tretích krajín v zrýchlenom konaní, t. j. bez prieskumu trhu práce. *Novelami zákona o pobyte cudzincov a zákona o službách zamestnanosti* SR v roku 2018 zaviedla aj ďalšie opatrenia, ktoré majú uľahčovať zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín v SR. Do slovenskej legislatívy sa k 1. máju 2018 prevzali povinné ustanovenia európskej smernice o študentoch, výskumníkoch, stážistoch a dobrovoľníkoch. Dňa 7. decembra 2018 SR schválila ďalšie legislatívne zmeny v oblasti pracovnej mobility, ktoré okrem iného od roku 2019 rozšíria možnosti vstupu ŠPTK na trh práce cez agentúry dočasného zamestnávania v prípade zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily. SR aj v roku 2018 zaznamenala nárast prvých povolení na pobyt a pokračovala v poskytovaní vládnych štipendií na vysokoškolské štúdium v SR pre sýrskych utečencov a študentov z krajín postihnutých konfliktom.

Počty žiadateľov o azyl na Slovensku boli nízke aj v roku 2018, slovenský azylový systém preto v danom období nečelil osobitným výzvam. SR novelizovala zákon o azyle, a to najmä kvôli transpozícii článku 31 ods. 3 až 5 revidovanej „procedurálnej smernice“, ktoré súvisia s konaním o posúdení žiadosti o medzinárodnú ochranu. SR v roku 2018 pripravila aj novelu *zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia*, podľa ktorej už aj osoby

s poskytnutou doplnkovou ochranou (nielen azylanti) spĺňajú zákonné podmienky pre jednotlivé peňažné príspevky na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia. SR nerealizovala žiadne relokácie ani žiadny program presídľovania či humanitárneho prijímania utečencov z tretích krajín, naďalej však umožňovala špeciálny humanitárny transfer utečencov cez svoje územie, ktorý vykonáva v spolupráci s UNHCR a IOM od roku 2009.

V roku 2018 vstúpila do platnosti novela *zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately*, ktorá priniesla celý rad zmien zameraných na zvýšenie kvality výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (SPODaSK) a zlepšenie podmienok v zariadeniach SPODaSK. Počet evidovaných maloletých bez sprievodu na Slovensku zostal v roku 2018 nízky. Pretrvávajúcou výzvou v oblasti starostlivosti o maloletých bez sprievodu boli v roku 2018 ich úteky/zmiznutia. Z praxe vyplynula taktiež potreba kapacitného posilnenia odborného tímu detského domova pre maloletých bez sprievodu v Medzilaborciach, ako aj ich ďalšieho vzdelávania.

MPSVR SR v apríli 2018 vypracovalo štvrtú medzirezortnú *Súhrnnú správu o stave plnenia cieľov a opatrení Integrovačnej politiky SR za rok 2017*. Vzhľadom na vyhodnocovanie kvality každoročných odpočtov, súčasné výzvy a problémy trhu práce v SR sa Integrovačná politika SR javí ako neaktuálna a vyžaduje si komplexnú aktualizáciu. Vláda SR preto zrušila (s účinnosťou od roku 2018) povinnosť príslušným rezortom predkladať ministrovi práce, sociálnych vecí a rodiny SR správu o plnení cieľov a opatrení vyplývajúcich z Integrovačnej politiky SR za príslušný kalendárny rok, ako aj povinnosť predkladať *Súhrnnú správu o plnení cieľov a opatrení vyplývajúcich z Integrovačnej politiky SR pre ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR* na rokovanie vlády. Integrovačná politika však zostáva aj naďalej platným dokumentom. Opatrenia týkajúce sa integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín na trh práce obsahuje aj nová *Stratégia pracovnej mobility cudzincov v Slovenskej republike*. Lehota na predloženie *Integrovačného programu pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou na území Slovenskej republiky* ako systémovej úpravy integrácie zo strany štátu bola zo strany predsedu vlády Slovenskej republiky predĺžená do konca júna 2019.

Komplexné právne a pracovné poradenské služby, ako aj odborné a jazykové vzdelávanie cudzincov v SR poskytovalo aj naďalej MIC IOM. V rámci projektu *Migračný kompas* Ligy za ľudské práva bolo zorganizovaných niekoľko okrúhlych stolov za aktívnej participácie cudzincov, ktorí diskutovali o postavení cudzincov v meste, ako aj o komunálnych voľbách, ktoré sa konali v roku 2018. V roku 2018 sa taktiež pokračovalo v implementácii niekoľkých ďalších projektov zameraných napr. na integráciu na lokálnej úrovni, integráciu osôb s udelenou medzinárodnou ochranou a pod. Na podporu informovania verejnosti, zvyšovania povedomia o migrácii a predchádzaniu diskriminácii bolo zorganizovaných niekoľko podujatí za účasti odborníkov, ale aj širšej verejnosti, pripravené bolo divadelné predstavenie *Novej scény* na tému utečenectva a vydaných niekoľko dokumentov v oblasti komunikácie témy migrácie s verejnosťou.

V roku 2018 SR neprijala žiadne zmeny súvisiace s občianstvom pre štátnych príslušníkov tretích krajín. Od 20. júla 2018 zákon o pobyte cudzincov nanovo zaviedol, že osoba bez štátneho občianstva môže získať trvalý pobyt na 5 rokov, nie trvalý pobyt na neobmedzený čas ako predtým.

SR pripravila v roku 2018 nový národný plán riadenia kontroly hraníc pod názvom *Národná stratégia integrovaného riadenia hraníc na roky 2019 až 2022*⁶. Dokument stanovuje úlohy vyplývajúce

⁶ V zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1624 zo 14. septembra 2016 o európskej pohraničnej a pobrežnej strážii, ktorým sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/399 a ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 863/2007, nariadenie Rady (ES) č. 2007/2004 a rozhodnutie Rady 2005/267/ES.

júce pre SR v oblasti budovania európskeho integrovaného riadenia hraníc na ďalšie obdobie. SR opäť zaznamenala klesajúci trend v oblasti vydaných víz, ktorý súvisí aj so zavedením bezvízového styku s Ukrajinou od júna 2017. V rámci opatrení na ochranu hraníc SR od roku 2018 implementuje nový národný projekt v oblasti technického zabezpečenia a naďalej pokračuje v implementácii projektov v súlade s národným programom Fondu pre vnútornú bezpečnosť (ISF). V rámci spolupráce medzi ÚHCP P PZ a štátnou pohraničnou službou Ukrajiny sa na základe *Plánu rozvoja spolupráce medzi Úradom hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru a Správou Štátnej pohraničnej služby Ukrajiny na roky 2017 – 2018* prijalo viacero opatrení a uskutočnili sa viaceré expertné stretnutia. Na prehĺbenie ďalšej spolupráce s Ukrajinou bol v roku 2018 taktiež podpísaný *Plán rozvoja spolupráce medzi Úradom hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru a Správou Štátnej pohraničnej služby Ukrajiny na roky 2019 – 2020*.

SR v roku 2018 nezaznamenala významný nárast prípadov neregulárnej migrácie. Vývoj neregulárnej migrácie na území SR bol, podobne ako v roku 2017, ovplyvňovaný predovšetkým neregulárnou migráciou štátnych príslušníkov z najbližších tretích krajín – z Ukrajiny a zo Srbska. V oblasti zvyšovania úrovne a efektivity odhaľovania falošných a pozmenených dokladov prijala SR viacero opatrení predovšetkým v oblasti budovania kapacít. SR posilnila aj spoluprácu s Českou republikou v boji proti prevádzkačstvu formou rokovaní o uzatvorení novej dohody o policajnej spolupráci. S cieľom zefektívňovania prevencie a budovania kapacít v spolupráci s tretími krajinami prijala SR expertov z Azerbajdžanu v rámci projektu *Mobilaze*.

V novembri 2018 schválila vláda SR v poradí piaty *Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2019 – 2023*, ktorého hlavným cieľom je zavedenie koordinovaného systému na zníženie trestnej činnosti obchodovania s ľuďmi. Jeho súčasťou je *Akčný plán boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2019 – 2023* s 21 úlohami pre jednotlivých aktérov v oblasti prevencie, ochrany, vyšetrovania a spolupráce. V decembri 2018 vstúpilo do platnosti nové *nariadenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 144/2018 o zabezpečení programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi*, ktoré pri štátnych príslušníkoch tretích krajín alebo osobách bez štátnej príslušnosti upravuje postupy pri poskytovaní pomoci pri asistovanom dobrovoľnom návrate obetí obchodovania s ľuďmi a maloletých bez sprievodu, ktorí boli zaradení do programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi.

Od decembra 2018 SR tiež vytvorila podmienky pre bezproblémové poskytovanie zdravotnej starostlivosti aj pre obeť obchodovania s ľuďmi s dlhmi na verejnom zdravotnom poistení. V roku 2018 SR spolupracovala so Srbskou republikou v predchádzaní pracovného vykorisťovania a obchodovania s ľuďmi ich občanov na Slovensku. Došlo k zmene poskytovateľa bezplatnej *Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818*, ktorým sa od septembra 2018 stala mimovládna organizácia Slovenská katolícka charita. MV SR tiež aktualizovalo leták k samoidentifikácii obeť obchodovania s ľuďmi, ktorý je k dispozícii v šiestich jazykoch (slovenčina, ukrajinčina, rumunčina, rómčina, čínština, angličtina). Ani v roku 2018 nebola na Slovensku identifikovaná obeť obchodovania s ľuďmi zo zahraničia, resp. z tretích krajín.

Počet návratov z územia SR v roku 2018 mierne stúpol, avšak k zásadnej zmene trendu nedošlo. V oblasti nútených návratov naďalej pokračovala implementácia projektov v súlade s *Národným programom AMIF*. SR od roku 2018 po odstránení technických problémov začala so systematickým zasielaním odtlačkov prstov do SIS II. V rámci *Programu asistovaných dobrovoľných návratov a reintegrácií*, ktorý implementuje IOM, sa pripravovala nová webová stránka pre záujemcov a žiadateľov o asistované dobrovoľné návraty.

Úvod

Výročná správa EMN o migrácii a azyle (angl. EMN Annual Report on Migration and Asylum – ARMA) obsahuje informácie o najdôležitejších zmenách, vývoji a aktivitách v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany na Slovensku v roku 2018 so zameraním na štátnych príslušníkov tretích krajín.⁷ Služi ako podklad na vypracovanie celoeurópskej výročnej správy EMN⁸, ktorá od roku 2015 plne nahrádza *Výročnú správu Európskej komisie o prisťahovalectve a azyle*⁹. Okrem toho bude aj zdrojom informácií pre *Výročnú správu Európskeho podporného úradu pre azyl (EASO) o situácii v oblasti azylu v EÚ za rok 2018*¹⁰ a pre *Prehľady EMN*¹¹ o vývoji v jednotlivých ČŠ za rok 2018.

V správe sa uvádzajú zmeny, vývoj a aktivity týkajúce sa legislatívnych, inštitucionálnych, politických a praktických aspektov migrácie a medzinárodnej ochrany na Slovensku, ktoré nastali v období od 1. januára 2018 do 31. decembra 2018. Opísaný vývoj je zasadený do kontextu politík a právnych predpisov EÚ. Správa pozostáva z 10 tematických kapitol, ktoré sú zamerané na tieto oblasti: kontext vývoja politík v oblasti migrácie a azylu, legálna migrácia, medzinárodná ochrana

⁷ Opis všeobecnej štruktúry politického a právneho systému v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany v SR nájdete v štúdiu EMN Organizácia azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike v jej poslednej aktualizovanej verzii z roku 2014. <https://emn.sk/sk/na-stiahnutie-emn/> publikacie-emn/item/138-organizacia-azylovej-a-migracnej-politiky (citované 28. 3. 2019).

⁸ Posledná výročná správa za rok 2017 (angl. EMN Annual Report on Immigration and Asylum). https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/nationalreports_en (citované 28. 3. 2019).

⁹ Posledná, piata výročná správa za rok 2013 (angl. Annual Report on Immigration and Asylum). https://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-policy/5th-annual-report-immigration-and-asylum-2013_en (citované 28. 3. 2019).

¹⁰ Posledná výročná správa za rok 2017 (angl. Annual Report on the Situation of Asylum in the European Union). <http://publications.europa.eu/webpub/easo/annual-report-2017/en/> (citované 28. 3. 2019).

¹¹ Prehľady za rok 2017 (angl. EMN Country Factsheets). https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/factsheets_en (citované 28. 3. 2019).

vrátane azylu, maloletí bez sprievodu a ďalšie zraniteľné skupiny, integrácia, občianstvo a osoby bez štátneho občianstva, riadenie a kontrola hraníc, vízová prax, neregulárna migrácia vrátane prevádzachstva, boj proti obchodovaniu s ľuďmi, návraty a readmisie. Príloha k správe obsahuje vybrané štatistiky vrátane tých, ktoré sa nezbierajú na úrovni EÚ prostredníctvom Eurostatu alebo Frontexu, a zoznam použitej literatúry.

V kapitole *Kontext vývoja politik v oblasti migrácie a azylu* sa opisuje všeobecný rámec, v ktorom sa v roku 2018 na Slovensku formovali migračné politiky a legislatíva. Prehľad zahŕňa relevantné politické, legislatívne a inštitucionálne zmeny, (medzi)rezortnú spoluprácu, diskusie súvisiace s tvorbou politik a opatrení, mediálne diskusie, ako aj širší spoločenský kontext, ktorý vplýval na viaceré oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany.

V kapitole *Legálna migrácia* sa uvádzajú politiky, legislatíva, opatrenia a aktivity, ktoré sa týkajú prijímania a pobytu rôznych skupín migrantov, napĺňania potrieb pracovného trhu či zamedzenia sociálnemu dämpingu. Kapitola obsahuje aj informácie o riadení migrácie a mobility, ako aj o poskytovaní informácií o možnostiach a podmienkach legálnej migrácie migrantom z tretích krajín.

V kapitole *Medzinárodná ochrana vrátane azylu* sa poskytujú informácie o azylovom systéme SR, implementácii Spoločného európskeho azylového systému (CEAS), o inštitucionálnych a legislatívnych zmenách, národnej a európskej jurisprudencii, relokáciách v rámci EÚ, presídľovaní a o iných aktivitách.

Kapitola *Maloletí bez sprievodu a ďalšie zraniteľné skupiny* je zameraná predovšetkým na politiky, legislatívu, opatrenia a aktivity týkajúce sa prijímania a starostlivosti o maloletých migrantov bez sprievodu z tretích krajín.

V kapitole *Integrácia* sa uvádzajú socio-ekonomické integračné opatrenia zamerané na štátnych príslušníkov tretích krajín, ako aj na osoby, ktorým bola udelená medzinárodná ochrana. Takisto sa uvádzajú aktivity súvisiace so zvyšovaním informovanosti o témach migrácie a nediskriminácie, ako aj s integráciou na miestnej úrovni a občianskou participáciou cudzincov.

Kapitola *Občianstvo a situácia osôb bez štátneho občianstva* sa venuje politikám a opatreniam, ktoré súvisia so získaním a stratou štátneho občianstva, ako aj statusu osôb bez akéhokoľvek štátneho občianstva na území Slovenskej republiky.

Kapitola *Hranice, Schengen a víza* obsahuje informácie o kontrole a riadení vonkajších hraníc, vízovej politike a opatreniach, ktoré sú zamerané na spoluprácu s tretími krajinami v oblasti riadenia a kontroly hraníc.

Kapitola *Neregulárna migrácia a prevádzachstvo* obsahuje informácie o zneužívaní spôsobov legálnej migrácie, politikách a opatreniach proti napomáhaniu pri neregulárnej migrácii (prevádzachstve), o spolupráci s tretími krajinami pri prevencii neregulárnej migrácie, ako aj o monitorovaní a identifikácii migračných trás.

V kapitole *Obchodovanie s ľuďmi* sa uvádzajú informácie o politikách, legislatíve, medzinárodnom monitorovaní, národných projektoch, kampaniach a iných aktivitách, ako aj o spolupráci v tejto oblasti na bilaterálnej a multilaterálnej úrovni.

Kapitola *Návraty a readmisie* nadväzuje na kapitolu o neregulárnej migrácii a obsahuje informácie o nútených návratoch a readmisii, ako aj (asistovaných) dobrovoľných návratoch a reintegrácii.

V prílohe *Národné štatistiky* sú zosumarizované vybrané štatistiky SR z oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany za rok 2018, pričom obsahuje aj údaje, ktoré sa nezbierajú na úrovni EÚ v rámci Eurostatu¹² alebo agentúry Frontex¹³. Uvádzajú sa štatistiky týkajúce sa počtu vydaných prvých povolení na pobyt, správnych poplatkov za žiadosti o vydanie povolenia na pobyt, počty víz, počty prevádzaných osôb, počty súvisiacich udelených lehôt na rozmyslenie a povolení na pobyt prevádzaným osobám, počty prevádzachov, návratov a reintegrácií, relokácií a presídľení, počty maloletých bez sprievodu a obetí obchodovania s ľuďmi z tretích krajín, počty súvisiacich udelených lehôt na rozmyslenie a povolení na pobyt obetiam obchodovania s ľuďmi a počty obchodníkov s ľuďmi.

¹² Dostupné na: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics (citované 28. 3. 2019).

¹³ Dostupné na: <http://frontex.europa.eu/publications/> (citované 28. 3. 2019).

Kontext vývoja politík v oblasti migrácie a azylu

V roku 2018 bola téma migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín opäť súčasťou politickej, mediálnej a spoločenskej diskusie na Slovensku. Na politickej úrovni sa pozornosť osobitne venovala pracovnej migrácii z tretích krajín na Slovensko a spolupráci krajín V4 v oblasti migrácie. SR v roku 2018 neprijala *Globálny rámec OSN o bezpečnej riadenej legálnej migrácii*, *Globálny rámec OSN pre utečencov* bol prijatý. Pokračovala spolupráca krajín V4 v oblasti migrácie, ako aj medzi-rezortná spolupráca a implementácia aktivít EMN na Slovensku.

Okrem pokračujúcej zmiešanej a neregulárnej migrácie do EÚ a opatrení EÚ v tejto oblasti pri-nášali médiá v SR v roku 2018 informácie predovšetkým o tzv. globálnych kompaktoch OSN o migrácii a utečencoch, ktoré boli aj predmetom spoločenskej a politickej diskusie na Slovensku. V médiách stále rezonovala téma pracovnej migrácie na Slovensko z tretích krajín, spolupráce krajín V4 a téma narastajúceho extrémizmu a násilia voči cudzincom, proti ktorým sa v slovenských mestách konalo niekoľko demonštrácií a spomienkových pochodov.

2.1 Politický vývoj a (medzi)rezortná spolupráca

Na politickej úrovni sa pozornosť osobitne venovala pracovnej migrácii z tretích krajín na Slovensko, dokumentom OSN súvisiacim s medzinárodnou migráciou, spolupráci krajín V4 v oblasti migrácie a otázke relokácií v EÚ. V rámci komunálnych volieb, ktoré sa v SR uskutočnili v novembri 2018, bola migrácia iba okrajovou témou.

NR SR niekoľkokrát diskutovala o riešení nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily na Slovensku.¹⁴ SR v roku 2018 nepodporila *Globálny rámec OSN o bezpečnej riadenej legálnej migrácii* z 11. júla 2018, *Globálny rámec OSN pre utečencov* SR prijala.¹⁵ Na túto tému zasadal v novembri 2018 aj zahraničný výbor NR SR.¹⁶

Téma migrácie nerezonuje v prioritách slovenského predsedníctva Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) a SR počas predsedníctva v roku 2019 zatiaľ neriešila žiadnu migračnú tému ani aktivitu.¹⁷

(Medzi)rezortná spolupráca a koordinácia

Medzirezortná spolupráca a koordinácia v oblasti migrácie pokračovala na Slovensku v roku 2018 v rámci týchto oficiálnych fór:

- *Riadiaceho výboru pre migráciu a integráciu cudzincov*, ktorý sa konal v roku 2018 trikrát, a to 13. marca 2018, pričom jeho ústrednými témami boli vývoj v oblasti migrácie a azylu, štátny integračný program, stav rokovaní CEAS a globálne kompakty, 8. júna 2018 sa pokračovalo v témach z predchádzajúceho stretnutia doplnených o aktivity EMN a 11. októbra 2018 sa zaoberal vývojom v oblasti migrácie a azylu, stratégiou pracovnej mobility cudzincov v SR, stavom rokovaní CEAS, navrhovanými zmenami v Nariadení o európskej a pobrežnej stráži a v Smernici o návratoch, ako aj aktuálnymi otázkami migrácie na Slovensku.¹⁸
- *Medzirezortnej expertnej komisie pre oblasť pracovnej migrácie a integrácie cudzincov (MEKOMIC)*¹⁹, ktorá sa v januári 2018 venovala *Stratégii pracovnej mobility cudzincov v Slovenskej republike* a oblasti integrácie cudzincov (pozri časť 6.1.1). V roku 2018 sa tiež pripravovali zmeny súvisiace so štatútom MEKOMIC a nové smerovanie komisie ako poradného orgánu ministra.²⁰
- *Národného kontaktného bodu EMN*²¹ v SR²², ktorý v roku 2018 realizoval rôzne aktivity vrátane prípravy publikácií²³, predkladania a odpovedania na tzv. ad hoc otázky (angl. ad hoc queries), vypracovania odpovedí na ad hoc otázky iných národných kontaktných bodov²⁴, organizácie konferencií, seminárov (napr. šiesty ročník Vzdelávacieho seminára EMN o migrácii²⁵) a iných odborných stretnutí²⁶. Uvedené podujatia sa každoročne zameriavajú na rôzne témy migrácie ŠPTK a sú určené predovšetkým tvorcom politík, zástupcom verejnej správy, výskumných inštitúcií, akademického a mimovládneho sektora.^{27 28}

14 Zdroj: <https://www.noviny.sk/politika/395146-poslanci-nechcu-migrantov-s-vynimkou-tych-ktorych-tu-chcu-zamestnat> (citované 3. 4. 2019).

15 Zdroj: <https://slovensko.hnonline.sk/1848352-potopi-pellegrini-lajcaka-pakt-osn-o-migracii-v-ziadnom-pripade-nepodporime-vyhlasil>; <https://domov.sme.sk/c/20967410/premier-pellegrini-lajcaka-osn-pakt-migracia-odchod-demisia.html>; <https://slovensko.hnonline.sk/1845762-kiska-je-znepokojeny-konfliktom-v-koalicii-migracia-je-pre-politikov-cervenym-suknom-tvrdi>; <https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/495653-na-hlasovani-o-globalnom-pakte-o-migracii-sa-nikto-zo-slovenska-nezucastni-vyhlasil-pellegrini>; <https://www.ta3.com/clanok/1143812/nie-su-migranti-ako-utecenci-slovensko-podporilo-pakt-osn.html> (citované 1. 4. 2019).

16 Zdroj: <https://www.webnoviny.sk/zahranicny-vybor-odmietol-globalny-pakt-osn-o-migracii-a-nesuhlasil-ani-s-lajcakovym-nazorom/> (citované 3. 4. 2019).

17 Informácie poskytl MZVEZ SR.

18 Informácie poskytl MÚ MV SR.

19 MEKOMIC je koordinačným orgánom MPSVR SR pre oblasť migračnej a integračnej politiky a poradným orgánom ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Členmi komisie MEKOMIC sú experti ústredných orgánov štátnej správy, ktoré implementujú ciele a opatrenia integračnej politiky. Na zasadnutia komisie MEKOMIC sú podľa potreby prizývané aj medzivládne a mimovládne organizácie.

20 Informácie poskytl MPSVR SR.

21 Európska migračná sieť (European Migration Network – EMN) poskytuje aktuálne, objektívne, spoľahlivé a porovnateľné informácie o migrácii a medzinárodnej ochrane na podporu tvorby politík EÚ a jej ČŠ. EMN realizuje svoje aktivity prostredníctvom národných kontaktných bodov v každom ČŠ a v Nórsku v koordinácii s EK, konkrétne Generálnym riaditeľstvom EK pre migráciu a vnútorné záležitosti. Aktivity EMN sa zameriavajú na témy migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín.

22 Národný kontaktný bod EMN v SR tvoria MV SR, MPSVR SR, ŠÚ SR a Úrad IOM v SR, ktorý má funkciu koordinátora.

23 Zdroj: <http://emn.sk/sk/na-stiahnutie-emn/publikacie-emn> (citované 1. 4. 2019).

24 Zdroj: <http://emn.sk/sk/aktivity-emn/ad-hoc-otazky> (citované 1. 4. 2019).

25 Zdroj: <https://www.emn.sk/sk/aktivity-emn/stretnutia-a-konferencie/326-6-rocnik-vzdelavacieho-seminara-emn-o-migracii-priciny-a-dosledky-nutenej-migracie-bratislava-22-24-augusta-2018> (citované 1. 4. 2019).

26 Zdroj: <http://emn.sk/sk/aktivity-emn/stretnutia-a-konferencie> (citované 1. 4. 2019).

27 Informácie poskytl Úrad IOM v SR.

28 Zdroj: www.emn.sk (citované 1. 4. 2019).

V roku 2018 pokračovala činnosť *účelovej skupiny MZVEZ SR pre migráciu* (angl. Task Force for Migration)²⁹, ktorá sa stretávala podľa potreby a jej členovia si vymieňali aktuálne informácie súvisiace s migračnou problematikou v rámci svojich odborov. Členovia skupiny sa koordinovali aj so Stálym zastúpením SR pri EÚ v Bruseli.³⁰

Funkciu veľvyslanca s osobitným poslaním (ambassador-et-large) pre migráciu³¹, ktorý v rámci MZVEZ SR pokrýva najmä jej vonkajšie aspekty, od 1. septembra 2017 do 30. októbra 2018 zastával Jaroslav Chlebo. Následne ju od 7. do 30. novembra zastával Ján Gábor, po ňom ostal post až do konca roka 2018 neobsadený. K zmene došlo 1. apríla 2019, keď bol do tejto funkcie menovaný Peter Stano.³²

2.2 Migrácia v médiách

O tému migrácie a medzinárodnej ochrany slovenské médiá prejavovali zvýšený záujem aj v roku 2018.^{33,34} Okrem pokračujúcej zmiešanej a neregulárnej migrácie do EÚ a opatrení EÚ v tejto oblasti³⁵ prinášali médiá v SR v roku 2018 informácie predovšetkým o tzv. globálnych kompaktoch OSN o migrácii a utečencoch, ktoré boli aj predmetom spoločenskej a politickej diskusie na Slovensku.³⁶ V médiách stále rezonovala aj téma pracovnej migrácie na Slovensko z tretích krajín.³⁷ Pozornosť sa v roku 2018 venovala aj otázke narastajúceho extrémizmu a násillia voči cudzincom na Slovensku³⁸, proti ktorým sa v slovenských mestách uskutočnilo niekoľko demonštrácií a spomienkových pochodov³⁹.

Niektoré mediálne výstupy sa opätovne zameriavali aj na búranie mýtov či vysvetľovanie dezinformácií a hoaxov vo vzťahu k rôznym migračným témam.⁴⁰ V súvislosti s konaním komunálnych volieb v novembri 2018 niektoré médiá informovali cudzincov o ich možnosti voliť do orgánov samospráv.⁴¹

29 MZVEZ SR zriadilo v roku 2016 skupinu, ktorá slúži na výmenu informácií či prípravu stanovísk/podkladov. Skupina pozostáva z viacerých odborov MZVEZ SR a vedie ju veľvyslanec s osobitným poslaním (ambassador-et-large) pre migráciu.

30 Informácie poskytl MZVEZ SR.

31 MZVEZ SR túto funkciu zriadilo v roku 2016 aj v súvislosti so slovenským predsedníctvom v Rade EÚ.

32 Informácie poskytl MZVEZ SR.

33 Zisťované z netriedeného monitoringu médií.

34 Informácie poskytl Úrad IOM v SR.

35 Napr. <https://dennikn.sk/tema/utecenci/>; <https://euractiv.sk/tag/utecenci/> (citované 1. 4. 2019).

36 Napr. <https://euractiv.sk/section/spolocnost/news/globalny-kompakt-o-migracii-osn-sa-nepaci-babisovi-kurzovi-trumpovi-ani-sns-co-pri-nasa/>; <https://svet.sme.sk/c/20961218/globalny-kompakt-osn-o-migracii-marakes-maroko-otazky.html>; <https://dennikn.sk/1300587/zavali-nas-utecencami-vsetko-o-globalnom-pakte-o-migracii-s-porozumenim/>; <https://www.pravda.sk/trendove-temy/globalny-kompakt-o-migracii/>; <https://www.topky.sk/cl/100535/1750589/Globalny-pakt-o-migracii-rozhadal-politikov--Ministerstvo-zverejnilo-kontroverzny-dokument-v-slovcene> (citované 1. 4. 2019).

37 Napr. <https://dennikn.sk/1033609/zahranicni-manazeri-chcu-prist-do-nitry-byvat-rovno-s-kufrikom-dalsi-mieria-do-ubytovni-hovori-sef-miestnej-reality/>; <https://www.webnoviny.sk/zamestnavatelia-radi-prijmu-pracovnikov-zo-zahranicia-a-ziadaju-poslancov-o-schvalenie-novely/>; <https://www.etrend.sk/ekonomika/parlament-zjednodusi-prijimanie-zahranicnych-pracovnikov.html>; <https://euractiv.sk/section/ekonomika-a-euro/news/co-prinesla-pracovna-migracia-eu/> (citované 1. 4. 2019).

38 Napr. <https://dennikn.sk/1143143/zbita-somalska-matka-porezany-francuz-nadavky-moslimom-nenavist-k-cudzincim-rastie/>; <https://www.tyzden.sk/nazory/48592/nasilie-a-smrt-na-obchodnej/>; <https://www.cas.sk/clanok/703980/nasilie-v-bratislave-pokracuje-dalsi-utok-na-cudzinka-kusok-od-miestna-kde-bol-napadnuty-henry-36/>; <https://focus.hnonline.sk/politika-s-spolocnost/clanok/1756989-ake-posledne-prejavu-nepriateľského-spravania-voci-cudzincim-mame-za-sebou/>; <https://dennikn.sk/tema/smrt-filipinca/> (citované 3. 4. 2019).

39 Napr. <https://www.aktuality.sk/clanok/596613/spomienka-na-filipinca-henryho-bude-v-piatok-8-juna/>; <https://dennikn.sk/1146836/s-filipincom-henrym-sa-prisli-rozlucit-tisice-ludi-precitali-aj-list-od-jeho-sestry/>; <https://www.topky.sk/cl/100370/1715203/ONLINE-Po-vrazde-Filipinca-vysli-ludia-do-ulic--Spravodlivost-pre-Henryho-> (citované 3. 4. 2019).

40 Napr. <https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/492315-lajcak-vysvetluje-ake-myty-a-lzi-koluju-o-migracnom-pakte/>; <https://www.tyzden.sk/svet/51869/daleko-od-marrakesa/> (citované 1. 4. 2019).

41 Napr. <https://spectator.sme.sk/c/20906990/faq-how-can-foreigners-vote-in-municipal-elections-in-slovakia.html>; <https://www.topky.sk/cl/1002039/1747185/Starostov-a-primatorov-v-komunalnych-volbach-mozu-volit-aj-cudzinci/>; <https://www.aktuality.sk/clanok/262646/v-komunalnych-volbach-mozu-volit-aj-cudzinci/> (citované 3. 4. 2019).

03

Legálna migrácia

SR aj v roku 2018 pociťovala zvýšený dopyt zamestnávateľov po pracovnej sile zo zahraničia, o čom sa viedla diskusia na úrovni politikov, ako aj odborníkov a súkromného sektora. V tejto súvislosti SR prijala *Stratégiu pracovnej mobility cudzincov v Slovenskej republike* a vypracovala *zoznam zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily*, ktoré sa nedarilo dlhodobjšie obsadiť domácou pracovnou silou. Cieľom je na tieto profesie a v príslušných okresoch umiestniť štátnych príslušníkov tretích krajín v zrýchlenom konaní, t. j. bez prieskumu trhu práce.

Novelami zákona o pobyte cudzincov a zákona o službách zamestnanosti SR v roku 2018 zaviedla aj ďalšie opatrenia, ktoré majú uľahčovať zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín v SR. Do slovenskej legislatívy sa k 1. máju 2018 prevzali povinné ustanovenia európskej smernice o študentoch, výskumníkoch, stážistoch a dobrovoľníkoch. Dňa 7. decembra 2018 SR schválila ďalšie legislatívne zmeny v oblasti pracovnej mobility, ktoré okrem iného od roku 2019 rozšíria možnosti vstupu ŠPTK na trh práce cez agentúry dočasného zamestnávania v prípade zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily.

SR aj v roku 2018 zaznamenala nárast prvých povolení na pobyt a pokračovala v poskytovaní vládnych štipendií na vysokoškolské štúdium v SR pre sýrskych utečencov a študentov z krajín postihnutých konfliktom.

3.1 Štatistiky a trendy

Prvé povolenia na pobyt v SR v roku 2018 vzrástli na počet 20 989, teda o viac ako 50 % v porov-

naní s predchádzajúcimi rokmi. Z rodinných dôvodov ich SR v roku 2018 udelila 2 902, na účel vzdelávania a štúdia 2 324, na účel platených činností 13 956 (najväčší nárast, a to zo 7 399 v roku 2017) a iných činností 1 807 (pozri **tabuľku 1** v prílohe).⁴² Dôvodom nárastu je predovšetkým záujem ŠPTK o povolenie na pobyt na účel zamestnania na území SR, čo súvisí so zvýšeným dopytom po nízko kvalifikovaných pracovníkoch zo zahraničia. V tejto skupine pracovnej migrácie dominujú Ukrajinci a Srbi.⁴³

Na porovnanie, v roku 2017 vydala SR spolu 13 635 prvých povolení na pobyt⁴⁴, 10 304 v roku 2016⁴⁵ a 9 332 v roku 2015⁴⁶. Správne poplatky za žiadosti o udelenie pobytu sa oproti rokom 2015 – 2017 nezmenili (pozri **tabuľku 2** v prílohe).⁴⁷

3.2 Transpozícia legislatívy EÚ

V rámci transpozície legislatívy EÚ v oblasti legálnej migrácie schválila SR k máju 2017 a máju 2018 novely zákona o pobyte cudzincov a zákona o službách zamestnanosti, ktoré sa týkali troch európskych smerníc uvedených nižšie v tabuľke aj spolu s vnútroštátnymi právnymi predpismi, ktoré ich prebrali⁴⁸:

Legislatíva EÚ	Rovnocenné vnútroštátne právne predpisy	Stav
<i>Smernica EP a Rady (EÚ) 2016/801 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely výskumu, štúdia, odborného vzdelávania, dobrovoľníckej služby, výmenných programov žiakov alebo vzdelávacích projektov a činnosti aupair⁴⁹ (termín transpozície do 23. mája 2018)</i>	<ul style="list-style-type: none"> zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov <p>Pozn.: Transponovaná nebola časť týkajúca sa aupair. Jej transpozícia bola zo strany ČS EÚ dobrovoľná.</p>	účinná od 1. mája 2018 ⁵⁰
<i>Smernica o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účel zamestnania ako sezónni pracovníci⁵¹ (termín transpozície do 30. septembra 2016)</i>	<ul style="list-style-type: none"> zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov 	účinná od 1. mája 2017 ⁵²

42 Zdroj: Mészárosová, S., Oboňová, S. (2018): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2017. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

43 Informáciu poskytol ÚHCP P PZ.

44 Zdroj: Mészárosová, S., Oboňová, S. (2018): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2017. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

45 Zdroj: Bachtíková, I., Oboňová, S. (2017): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2016. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

46 Zdroj: Bachtíková, I., Oboňová, S. (2016): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2015. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

47 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

48 Informácie poskytl ÚHCP P PZ a MPSVR SR.

<i>Smernica o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín v rámci vnútro- podnikového presunu⁵³ (termín transpozície do 29. novembra 2016)</i>	<ul style="list-style-type: none"> zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov 	účinná od 1. mája 2017 ⁵⁴
--	---	--------------------------------------

3.3 Politiky, legislatíva a opatrenia v oblasti ekonomickej migrácie

SR aj v roku 2018 zaznamenala zvýšený dopyt zamestnávateľov po pracovnej sile zo zahraničia, o čom sa viedla diskusia na úrovni politikov, ako aj odborníkov a súkromného sektora.⁵⁵ Počet pracujúcich cudzincov – občanov EÚ a tretích krajín – sa za posledné tri roky v SR viac ako zdvojnásobil.⁵⁶ Slovenskej ekonomike pomáhajú aj pracovníci zo Srbska, Ukrajiny či Vietnamu.⁵⁷ Úroveň nezamestnanosti na Slovensku bola v roku 2018 na historickom minime – pohybovala sa priemerne okolo 5 %, čo predstavuje menej ako 150-tisíc nezamestnaných ľudí na 5,5 milióna obyvateľov.⁵⁸ Na západe Slovenska bola úroveň nezamestnanosti ešte nižšia. Situácia na pracovnom trhu bola v roku 2018 podľa Asociácie priemyselných zväzov taká, že 37,6 % firiem odmieta zákazky z dôvodu nedostatku pracovnej sily.⁵⁹ Viac ako 1 200 firiem v SR zamestnávalo v roku 2018 ľudí z krajín mimo EÚ. Dopravným firmám v minulom roku chýbalo približne 2 500 vodičov.⁶⁰

V tejto súvislosti SR prijala 10. októbra 2018 *Stratégiu pracovnej mobility cudzincov v Slovenskej republike*⁶¹, ktorá predstavuje kľúčovú zmenu v oblasti legálnej migrácie v danom roku. Jej cieľom je zefektívniť, urýchliť a spružniť systém upravujúci vstup a pobyt ŠPTK na území SR za účelom zamestnania, a to najmä v profesiách s identifikovaným nedostatkom pracovnej sily. Do roku 2018 v SR neexistovala komplexná stratégia pre riešenie problematiky plánovaného manažmentu riadenej a regulovanej pracovnej mobility cudzincov na trh práce, ktorá by pokrývala potreby slovenskej ekonomiky, najmä strategických investorov. Stratégia obsahuje krátkodobé a dlho-

49 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/801 z 11. mája 2016 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely výskumu, štúdia, odborného vzdelávania, dobrovoľníckej služby, výmenných programov žiakov alebo vzdelávacích projektov a činnosti aupair (prepracované znenie).

50 Transpozícia bola vykonaná zákonom č. 108/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony s účinnosťou od 1. mája 2018.

51 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/36/EÚ z 26. februára 2014 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účel zamestnania ako sezónni pracovníci.

52 Transpozícia bola vykonaná zákonom č. 82/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony s účinnosťou od 1. mája 2017.

53 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/66/EÚ z 15. mája 2014 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín v rámci vnútro- podnikového presunu.

54 Transpozícia bola vykonaná zákonom č. 82/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony s účinnosťou od 1. mája 2017.

55 Zdroj: https://ec.europa.eu/slovakia/news/seminar_27042018_sk; <https://domov.sme.sk/c/22019087/premier-peter-pellegrini-novorocny-prihovor-2019.html?ref=trz>; https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=udalosti%2Fudalost&MasterID=54836&fbclid=IwAR00aszHODXwXgj-M0EZ0tUfCjurF3ExYTCZuCbOx4pf15_wFhCajMK-A-c; <https://finweb.hnonline.sk/ekonomika/1761595-situacia-s-pracovnou-silou-je-kriticka-varuju-zamestnavatelia> (citované 2. 4. 2019).

56 V roku 2018 na Slovensku pracovalo približne 64-tisíc cudzincov. Z nich takmer 30-tisíc pochádzalo z krajín mimo EÚ. Tvorili približne 0,3 percenta zo všetkých pracujúcich ľudí v SR.

57 Zdroj: <https://www.etrend.sk/trend-archiv/rok-2018/cislo-3/biznis-si-hlada-cestu-k-cudzincim.html> (citované 2. 4. 2019).

58 Zdroj: <https://euractiv.sk/section/buducnost-eu/news/krajiny-v4-sa-otvaraju-zahranicnej-pracovnej-sile-zaujeme-maju-len-o-konkretne-profesie/> (citované 2. 4. 2019).

59 Zdroj: <https://www.etrend.sk/ekonomika/stat-chce-riadiť-dovoz-pracovnej-sily.html> (citované 2. 4. 2019).

60 Zdroj: <https://ekonomika.sme.sk/c/20922165/vlada-povoli-prichod-cudzincov-ich-zaclenie-zatial-neriesi.html?ref=trz> (citované 2. 4. 2019).

61 Uznesenie vlády SR č. 473 z 10. októbra 2018. Dostupné na: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=27838> (citované 31. 1. 2019).

dobé opatrenia pracovnej mobility cudzincov s cieľom:

- zabezpečiť udržateľný ekonomický rast a zlepšovanie kvality života občanov, ako aj cudzincov žijúcich na Slovensku,
- reagovať na nové technológie a na zmeny na trhu práce,
- reagovať na zmeny v demografickom vývoji a s tým súvisiacimi dopadmi na systém sociálneho a dôchodkového zabezpečenia,
- bojovať proti nelegálnej práci, odlišným pracovným podmienkam, ako majú občania SR zo strany zamestnávateľov, ako aj bojovať proti zneužívaniu práce,
- podporiť integráciu cudzincov na lokálnej úrovni a rozpracovať novú integračnú politiku SR (dlhodobé opatrenie stratégie).

SR bude stratégiu aktualizovať štvrťročne (namiesto ročne, ako bolo navrhované pôvodne) podľa aktuálnej situácie na trhu práce v SR. Stratégia obsahuje krátkodobé a mimoriadne opatrenia (2018 – 2019), ako aj dlhodobé opatrenia (od roku 2019 s výhľadom do roku 2030), o ktorých sa bude v rámci jej pravidelnej aktualizácie diskutovať na medzirezortnej platforme MEKOMIC.⁶²

Na riešenie nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily vypracovala SR v roku 2018 tiež *zoznam zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily*⁶³, ktoré sa nedarilo dlhobojšie obsadiť domácou pracovnou silou. Podmienkou zaradenia chýbajúcej profesie do zoznamu je aj priemerná miera nezamestnanosti v príslušnom okrese za predchádzajúci kalendárny rok pod 5 %, pričom sa obmedzil počet ŠPTK zamestnaných v takýchto profesiách na najviac 30 % z celkového počtu zamestnancov. Tvorba a štvrťročná aktualizácia zoznamu, ktorá má obsahovať prevažne dlhodobu neobsaditeľnú pracovnú pozíciu pre nízkokvalifikovaných pracovníkov, sa stala novou kompetenciou ÚPSVaR. Zoznam bol prvýkrát vytvorený a zverejnený na webstránke ÚPSVaR v júni 2018. Na pracovné pozície zo zoznamu môžu nastúpiť ŠPTK zrýchleným postupom – bez prieskumu trhu práce (t. j. bez povinnosti nahlásenia voľného miesta a bez povinnej lehoty 20 dní od nahlásenia voľného miesta potrebnej na vykonanie prieskumu trhu práce cez preverenie možnosti obsadenia voľného miesta domácou pracovnou silou). Zmeny sa udiali v dôsledku *novely zákona o službách zamestnanosti*⁶⁴ s účinnosťou od 1. mája 2018, keď sa v SR zároveň:

- na zrýchlenie procesu pri vydávaní tzv. jednotných povolení na pobyt a zamestnanie skrátilo obdobie pre nahlásenie voľných pracovných miest za účelom posúdenia situácie na trhu práce z 30 na 20 pracovných dní pre zamestnávateľa, ktorý má záujem prijať do zamestnania ŠPTK na základe potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta,
- zamestnávateľovi umožnilo zamestnanie ŠPTK už v čase od podania žiadosti o prechodný pobyt na účel zamestnania až do jeho udelenia, najviac však v trvaní 6 po sebe nasledujúcich týždňov v kalendárnom roku s tým, že toto obdobie má slúžiť výslovne len na jeho zaškolenie v súvislosti s výkonom tohto konkrétneho zamestnania. U takejto kategórie ŠPTK sa na výkon zamestnania v SR nevyžaduje potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré zodpovedá vysokokvalifikovanému zamestnaniu, potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta či povolenie na zamestnanie,
- zvýšila maximálnu výšku pokuty na 100 000 EUR za porušenie povinností zamestnávateľa pri zamestnávaní občana ČS EÚ a ŠPTK podľa § 23b uvedeného zákona.⁶⁵

62 Informácie poskytl MPSVR SR.

63 Dostupné na: https://www.upsvr.gov.sk/sluzby-zamestnanosti/zamestnavanie-cudzincov/zoznam-zamestnani-s-nedostatkom-pracovnej-sily.html?page_id=806803 (citované 12. 2. 2019).

64 Zákonom č. 64/2018 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorým sa menia niektoré zákony.

65 Informácie poskytl MPSVR SR.

Dňa 7. decembra 2018 SR schválila ďalšie legislatívne zmeny⁶⁶ v súlade so *Stratégiou pracovnej mobility cudzincov v SR*, ktoré od roku 2019 okrem iného:

- zmenia periodicitu aktualizácie *zoznamu zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily* z ročnej na štvrťročnú,
- rozšíria možnosti vstupu ŠPTK na trh práce cez agentúry dočasného zamestnávania v prípade zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily,
- zjednodušia povinnosť predkladania podporných dokladov k žiadosti, a to najmä dokladov o dosiahnutom vzdelaní a dokladov týkajúcich sa dočasného pridelenia ŠPTK prostredníctvom agentúr dočasného zamestnávania,
- skrátiť lehoty pre posudzovanie žiadostí o udelenie povolenia na sezónne zamestnanie na 10 dní od doručenia žiadosti,
- zavedú povinnosť zamestnávateľa nahlásovať voľné pracovné miesta na príslušný úrad práce a stanoví maximálnu výšku pokuty do 300 EUR za nesplnenie tejto povinnosti,
- zjednotia dĺžku preverovaného obdobia neporušenia zákazu nelegálneho zamestnávania ŠPTK.⁶⁷

3.3.1 Prijímanie a pobyt konkrétnych kategórií migrantov z tretích krajín do SR

(Vysoko)kvalifikovaní pracovníci

S účinnosťou od 1. mája 2018 sa zo zákona o službách zamestnanosti vypustila nasledujúca kategória ŠPTK, ktorá má voľný vstup na trh práce: „štátny príslušník tretej krajiny, ktorý bude zamestnaný na určené obdobie na účel zvýšenia jeho kvalifikácie vo vykonávanom zamestnaní“. Dôvodom je používanie tohto ustanovenia prioritne na výkon zamestnania ŠPTK u zamestnávateľa bez priamej súvislosti so zvyšovaním jeho kvalifikácie.⁶⁸

Pracovníci presunutí v rámci spoločnosti (angl. intra-corporate transferees)

SR v roku 2018 neprijala žiadne zmeny, ktoré by súviseli s pracovníkmi presunutými v rámci spoločnosti.⁶⁹

Sezónni a iní nízko/stredne kvalifikovaní pracovníci

V súvislosti s uľahčením opätovného vstupu ŠPTK, ktorí vykonávajú sezónne zamestnanie, na trh práce v SR, sa novelou *zákona o službách zamestnanosti*⁷⁰ s účinnosťou od 1. mája 2018 upravila podmienka na vydanie súhlasného stanoviska o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta zo strany úradu práce. Skrátila sa lehota pre zamestnávateľa písomne oznámiť úradu práce voľné pracovné miesta, ich počet a charakteristiku z 30 na 15 pracovných dní pred podaním žiadosti o udelenie alebo obnovenie prechodného pobytu na účel zamestnania.

66 Zákon č. 376/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia niektoré zákony.

67 Informácie poskytl MPSVR SR.

68 Informácie poskytl MPSVR SR.

69 Informácie poskytl MPSVR SR a ÚHCP P PZ.

70 Zákonom č. 64/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorým sa menia niektoré zákony.

Od mája 2018 sa tiež rozšírila povinnosť pre zamestnávateľa, ktorý zamestnáva ŠPTK s povolením na zamestnanie na účel sezónneho zamestnania, pre zamestnávateľa, ktorý zamestnáva ŠPTK na účel jeho zaškolenia a pre zamestnávateľa, ku ktorému sú na výkon práce vysielaní ŠPTK, o povinnosť zabezpečenia primeraného ubytovania a v prípade vysielaných zamestnancov aj povinnosť doloženia príslušných dokladov preukazujúcich ich vyslanie. Doklad o zabezpečení tohto ubytovania je prílohou informačného formulára, ktorý zamestnávateľ doručuje na úrad práce. Rozšírila sa aj pôsobnosť kontrolných orgánov tak, aby boli oprávnené vstupovať do ubytovacích zariadení na výkon kontroly tejto povinnosti zamestnávateľa.⁷¹

Podnikatelia a investori

SR v roku 2018 neprijala žiadne zmeny, ktoré by sa týkali podnikateľov a investorov.⁷²

Aupair, dobrovoľníci a stážisti

S účinnosťou od 1. mája 2018⁷³ sa rozšírila možnosť pre ŠPTK na území SR vykonávať stáž aj po skončení vysokoškolského štúdia na rozdiel od doterajšieho právneho stavu, ktorý umožňoval vykonávať stáž len v rámci štúdia na vysokej škole.⁷⁴ Zmeny v súvislosti s aupair a dobrovoľníkmi z tretích krajín v SR v roku 2018 nenastali.⁷⁵

Študenti, výskumníci a ich rodinní príslušníci

Novelou zákona o pobyte cudzincov s účinnosťou od 1. mája 2018 SR transponovala povinné ustanovenia smernice 2016/801/EÚ⁷⁶. Predtým boli pravidlá prijatia povinné len pre študentov a výskumných pracovníkov a nepovinné pre žiakov, neplatených stážistov a dobrovoľníkov. Smernica obsahuje zlepšenia, najmä pokiaľ ide o postupy prijímania, práva na rovnaké zaobchádzanie, práva študentov na prístup na trh práce počas štúdia, mobilitu v rámci EÚ ako aj procesné záruky. Smernica ďalej stanovuje podmienky vstupu a pobytu na obdobie dlhšie ako 90 dní na území ČŠ a práva ŠPTK, prípadne ich rodinných príslušníkov, na účel výskumu, štúdia, odbornej prípravy alebo dobrovoľníckej služby v Európskej dobrovoľníckej službe, a ak tak rozhodnú ČŠ, výmenných programov žiakov alebo vzdelávacích projektov, inej dobrovoľníckej služby ako Európskej dobrovoľníckej služby alebo činnosti aupair. Smernica stanovuje aj podmienky vstupu, pobytu a práv výskumných pracovníkov a prípadne ich rodinných príslušníkov a študentov v iných ČŠ, ako je členský štát, ktorý ŠPTK udelí povolenie na pobyt na základe tejto smernice ako prvý.⁷⁷

V tejto súvislosti SR v roku 2018 ustanovila *pravidlá mobility*, čoho cieľom bolo zníženie administratívnej záťaže a uľahčenie presunu a možnosti pobytu v rámci ČŠ EÚ. V praxi to znamená, že u týchto kategórií cudzincov, ktorí majú v pláne uplatňovať si mobilitu na území SR podľa zákona o pobyte cudzincov, sa nevyžaduje prechodný pobyt na území SR do jedného roka od začiatku pobytu, ak im pobyt ako prvý udelil iný ČŠ EÚ.⁷⁸ V súvislosti s mobilitou sa transpozíciou smerni-

71 Informácie poskytlo MPSVR SR.

72 Informácie poskytli MPSVR SR a ÚHCP P PZ.

73 Zákonom č. 64/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorým sa menia niektoré zákony.

74 Informácie poskytlo MPSVR SR.

75 Informácie poskytli ÚHCP P PZ a MPSVR SR.

76 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/801 z 11. mája 2016 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely výskumu, štúdia, odborného vzdelávania, dobrovoľníckej služby, výmenných programov žiakov alebo vzdelávacích projektov a činnosti aupair.

77 Informácie poskytlo ÚHCP P PZ.

78 Informácie poskytlo ÚHCP P PZ.

ce 2016/801⁷⁹ cez zákon o službách zamestnanosti (pozri časť 3.2) od 1. mája 2018 taktiež upravil vstup nasledujúcich ŠPTK na slovenský trh práce tak, že na výkon zamestnania v SR sa od nich nevyžaduje potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré zodpovedá vysokokvalifikovanému zamestnaniu, potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta či povolenie na zamestnanie:

- ŠPTK, ktorý vykonáva výskum a vývoj na základe dohody o hostovaní alebo ktorého pedagogická činnosť nepresiahne celkovo 50 dní v kalendárnom roku, alebo jeho rodinní príslušníci,
- ŠPTK, ktorého výkon práce u všetkých zamestnávateľov nepresiahne 20 hodín týždenne alebo tomu zodpovedajúci počet dní alebo mesiacov za rok, ak ide o študenta vysokej školy, ktorý sa na území SR zdržiava na základe mobility.⁸⁰

Novelou zákona o službách zamestnanosti sa od mája 2018 tiež:

- z legislatívy vypustila kategória ŠPTK, ktorí sú poslucháčmi jazykovej školy, u ktorých sa na výkon zamestnania v SR nevyžadovalo potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré zodpovedá vysokokvalifikovanému zamestnaniu, potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta ani povolenie na zamestnanie. Zmena nadviazala na úpravu v zákone o pobyte cudzincov, keďže nie je možné udeľovať prechodný pobyt na účel štúdia ŠPTK, ktorý je poslucháčom jazykovej školy,
- zamedzil vstup na trh práce pre ŠPTK, ktorý bude zamestnaný na určené obdobie na účel zvýšenia jeho kvalifikácie vo vykonávanom zamestnávaní bez vyžadovania potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré zodpovedá vysokokvalifikovanému zamestnaniu, potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta ani povolenia na zamestnanie. Dôvodom je, že ustanovenie bolo využívané prioritne na výkon zamestnania ŠPTK u zamestnávateľa.⁸¹

Vláda SR schválila v júni 2018 *Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania 2018 – 2027*⁸². Jeho prvý *Implementačný plán* predpokladá v oblasti internacionalizácie dve opatrenia:

- poskytnutie osobitnej finančnej podpory vysokým školám, ktoré budú súčasťou pripravovanej siete európskych univerzít, na poskytovanie spoločných študijných programov a rozvoj mobility študentov a zamestnancov;
- vytvorenie stratégie internacionalizácie vysokoškolského prostredia. Stratégia by mala obsahovať návrh opatrení na posilnenie akademickej mobility, zníženie bariér štúdia zahraničných študentov na vysokých školách v SR (týkajúce sa najmä jazyka výučby, administratívnych povinností súvisiacich s pobytom na Slovensku či financovania štúdia), podporu integrácie vo vysokoškolskom prostredí ako aj propagáciu štúdia na Slovensku, zameranú na zahraničných uchádzačov. Stratégia by mala byť pripravená v roku 2019 a od roku 2020 by sa malo začať s postupnou implementáciou v nej navrhnutých opatrení (pozri časť 6.1.1).⁸³

Od roku 2018 majú vysoké školy v SR možnosť v rámci zefektívnenia vybavovacieho procesu (cez vyplnený formulár) dohodnúť si osobitný termín na podanie žiadosti o pobyt pre svojich študen-

79 Smernica EP a Rady (EÚ) 2016/801 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely výskumu, štúdia, odborného vzdelávania, dobrovoľníckej služby, výmenných programov žiakov alebo vzdelávacích projektov a činnosti aupair.

80 Informácie poskytlo MPSVR SR.

81 Informácie poskytlo MPSVR SR.

82 Zdroj: <https://www.minedu.sk/20212-sk/vlada-schvalila-narodny-program-rozvoja-vychovy-a-vzdelavania> (citované 4. 2. 2019).

83 Zdroj: Drozd, P., Sásová, M. (2018): Prilákanie a udržanie zahraničných študentov v Slovenskej republike – dotazníková verzia. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

tov, ak ide o štípendistov vlády SR, študentov na doktorandskom štúdiu alebo ak ide o lektorov pôsobiacich na vysokej škole. Žiadosť o udelenie pobytu si môžu podať na rozšírenom stránkovom pracovisku zriadenom RHCP v Bratislave v roku 2018.⁸⁴

V roku 2018 SR v rámci ODA poskytla celkovo 48 vládnych štipendií, z toho 27 študentom pochádzajúcim z krajín postihnutých konfliktom (Afganistan, Palestínska národná samospráva, Sýria, Libanon, Jordánsko, Irak a Sudán).⁸⁵

3.4 Zamedzenie sociálnemu dampingu a znižovaniu pracovných štandardov

Stratégia pracovnej mobility cudzincov v Slovenskej republike (pozri časť 3.3) obsahuje okrem iného tieto konkrétne opatrenia zamerané na potlačanie nelegálneho zamestnávania v najbližšom období:

- posilnenie kapacít špecializovaných útvarov KOBRA, ako aj všetkých zodpovedných útvarov podieľajúcich sa na odhaľovaní nelegálneho zamestnávania a nelegálnej práce,
- zväzovanie zavedenia definície pojmu „sociálny damping“ do slovenskej legislatívy.⁸⁶

Novelou Zákonníka práce⁸⁷ sa v roku 2018 zaviedol absolútny zákaz pre zamestnávateľa akýmkoľvek spôsobom obmedzovať zamestnanca v možnosti informovať sa o svojej mzde. Ustanovenia pracovnej zmluvy, dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru alebo inej dohody medzi zamestnávateľom a zamestnancom, ktoré by zamestnanca zaväzovali zachovávať mlčanlivosť o jeho pracovných podmienkach vrátane mzdových podmienok a podmienkach zamestnávania, sú neplatné. Cieľom úpravy je zabrániť zneužívaniu ŠPTK, ktorí prichádzajú na slovenský pracovný trh, na sociálny damping, a to najmä v mzdovej oblasti.⁸⁸

Od 1. mája 2018 sa v SR:

- vypustila možnosť udeliť povolenie na zamestnanie pre ŠPTK v pracovnom pomere so zamestnávateľom, ktorý sídli mimo územia SR a ktorý ho vysiela vykonávať prácu na území SR (na základe odsúhlasenia počtov a profesií vyslaných zamestnancov a obdobia ich vyslania). Úprava má zabrániť zneužívaniu nedostatku kvalifikovaných pracovných síl na sociálny dumping.
- zaviedla povinnosť pre zamestnávateľov, ktorí zamestnávajú ŠPTK v nedostatkových profesiách počas obdobia zaškolenia (najviac 6 týždňov) zabezpečiť ubytovanie, ktoré spĺňa minimálne požiadavky podľa osobitného predpisu. Rovnaká povinnosť je aj v prípade príjemcov služby pre zamestnancov – ŠPTK vyslaných zamestnávateľom z iného ČŠ EÚ, ak vyslanie nebude trvať viac ako 90 dní.⁸⁹

Aj v roku 2018 pokračoval ÚHCP P PZ v spolupráci s Národným inšpektorátom práce a ÚPSVaR vo výkone pravidelných kontrol podnikateľských subjektov na odhalenie prípadov nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania. V roku 2018 skontrolovali 117 podnikateľských subjektov.

84 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

85 Informácie poskytl MZVEZ SR.

86 Informácie poskytl MPSVR SR.

87 Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce.

88 Informácie poskytl MPSVR SR.

89 Informácie poskytl MPSVR SR.

V rámci uvedených kontrol bolo skontrolovaných celkovo 2 007 osôb, z nich 960 štátnych príslušníkov SR a 1 047 cudzích štátnych príslušníkov – občanov EÚ a tretích krajín, ktorí pochádzali najmä zo Srbska, Ukrajiny, Moldavska, Rumunska a Bosny a Hercegoviny.⁹⁰

V roku 2018 bol prijatý zákon o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch⁹¹, ktorý má viesť do sociálneho podnikania poriadok v pojmoch a regulácii, a odstrániť prekážky, ktoré bránia rozvoju sociálnej ekonomiky. Zároveň má vytvoriť priaznivé podnikateľské prostredie pre sociálne podnikanie na Slovensku. Ide o novú kategóriu podnikania, ktorú náš právny poriadok doteraz nepoznal. Tento prierezový zákon je kľúčovou reformou, ktorá má posilniť integráciu znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie, resp. dlhodobo nezamestnaných na trh práce v SR (vrátane niektorých skupín ŠPTK). Zákon uplatňuje zásadu pozitívnej diskriminácie vo verejnom obstarávaní, vychádzajúc zo zahraničných príkladov dobrej praxe a platných európskych pravidiel.⁹²

3.5 Ďalšie opatrenia týkajúce sa legálnej migrácie

Brexit

V roku 2018 sa SR pripravovala na neregulovaný odchod Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska (UK) z EÚ, tzv. brexitu, ktorý mohol nastať k 29. marcu 2019:

- ÚHCP P PZ pripravil v roku 2018 novelu zákona o pobyte cudzincov, ktorou sa má upraviť postavenie štátnych príslušníkov UK po brexite. Novela bude účinná v roku 2019 v závislosti od samotného dátumu vystúpenia UK z EÚ.⁹³ Opatrenia sú navrhované na základe dodržiavania princípu reciprocity k postupom UK voči občanom SR na území UK.⁹⁴
- Na webstránke MZVEZ SR vznikla informačná platforma *Brexit – informácie pre občanov a podniky*⁹⁵.

Na zlepšenie informovanosti štátu a vyhodnocovania celkových dopadov brexitu na občanov SR začalo MPSVR SR taktiež s prípravou analýzy profilu občanov pôsobiacich v Spojenom kráľovstve, vrátane ich pracovných a životných stratégií v kontexte brexitu.⁹⁶

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov

SR pokračovala v prípravách na sčítanie obyvateľov, domov a bytov, ktoré sa má uskutočniť v roku 2021.⁹⁷ V roku 2018 ŠÚ SR rokoval s ÚHCP P PZ, ktorý spravuje informačný systém evidencie cudzincov, o elektronizácii prenosu údajov o zahraničnej migrácii.

Výsledky sčítania budú základom pre bilancovanie počtov a štruktúry obyvateľstva podľa krajiny narodenia, štátneho občianstva, veku a pohlavia v období medzi sčítaniami obyvateľstva.⁹⁸

90 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

91 Zákon č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

92 Informácie poskytl MPSVR SR.

93 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

94 Informácie poskytl OZVEZ K MV.

95 Dostupné na: <https://www.mzv.sk/europske-zalezitosti/brexit> (citované 4. 2. 2019).

96 Informácie poskytl MPSVR SR.

97 Ide o obsahovo najrozsiahlejšie štatistické zisťovanie v rámci celosvetového programu populačných, domových a bytových cenzov, ktoré sa uskutočňuje pod záštitou EÚ a OSN. Všetky členské štáty majú povinnosť zaradiť do sčítania rovnaké, resp. porovnateľné definície zisťovaných údajov. Koordinácia sčítania umožňuje mnohostranné využitie cenzových dát nielen na národnej, európskej, ale aj širšej medzinárodnej úrovni.

98 Informácie poskytl ŠÚ SR.

3.6 Informácie o možnostiach a podmienkach legálnej migrácie

Štátne inštitúcie

MV SR okrem svojej webovej stránky, kde zverejňuje informácie pre cudzincov, v roku 2018 zriadilo priame telefonické linky⁹⁹ na ÚHCP P PZ na poskytovanie informácií cudzincom.¹⁰⁰ Telefonické linky sú rozdelené podľa rôznych krajov.

Na skvalitnenie práce policajtov a zvýšenie komfortu pre ŠPTK v roku 2018 ÚHCP P PZ tiež presťahoval najvyťaženejšie oddelenie cudzineckej polície Bratislava do nových bezbariérových priestorov, ktoré spĺňajú lepšie štandardy. Navýšil sa počet vybavovacích miest z 15 na 23, ako aj počet parkovacích miest. Väčšie priestory disponujú detským kútikom.¹⁰¹

MPSVR SR vytvorilo v roku 2018 na svojej webovej stránke novú sekciu *Pracovná mobilita cudzincov*¹⁰², ktorá obsahuje informácie pre ŠPTK, ako aj pre zamestnávateľov podľa nasledujúcich kategórií: 1. vstup a pobyt, 2. zamestnávanie, 3. bývanie, 4. vzdelávanie cudzincov v SR. V sekcii tiež boli aktualizované informácie týkajúce sa obchodovania s ľuďmi a nelegálneho zamestnávania. Sekcia zahŕňa tiež informácie o azyle a doplnkovej ochrane, ako aj odporúčania pre novinárov, ako informovať o migrácii a integrácii v médiách (pozri časť 6.4).¹⁰³

MPSVR SR na svojej webstránke v sekcii „Pracovná mobilita cudzincov“¹⁰⁴ zverejnilo *informačný leták vo viacerých jazykových verziách pre štátnych občanov Srbskej republiky, Ukrajiny, Vietnamskej socialistickej republiky, Macedónskej republiky a občanov Bosny a Hercegoviny*. Leták obsahuje aj základné informácie o tom, na koho sa môžu cudzinci obrátiť v prípade, ak ich zamestnávateľ nedodržiava povinnosti, ktoré mu vyplývajú z pracovnej zmluvy alebo pracovnej legislatívy. Informačný leták pre občanov Srbskej republiky je dostupný aj na stránkach zastupiteľských úradov SR v Srbsku¹⁰⁵ a Srbskej republiky v SR^{106, 107}.

Medzinárodné organizácie a občiansky sektor

V roku 2018 bol spustený nadnárodný webový portál *Podunajský kompas* (angl. Danube Compass), ktorý poskytuje informácie cudzincom v oblasti práce, príchodu a pobytu, vzdelávania, každodenného života, zdravia a výučby lokálneho jazyka v Českej republike, Chorvátsku, Maďarsku, Nemecku, Rakúsku, Slovenskej republike, Slovinsku a Srbsku. Portál je dostupný pre Slovensko¹⁰⁸ v slovenskom, anglickom, ukrajinskom, srbskom a vietnamskom jazyku.¹⁰⁹

Migračné informačné centrum (MIC) IOM¹¹⁰ pokračovalo aj v roku 2018 v poskytovaní informácií o možnostiach a podmienkach legálnej migrácie pre ŠPTK, ako aj pre slovenské inštitúcie,

ktoré s nimi prichádzajú do kontaktu.¹¹¹ V Bratislave a Košiciach v roku 2018 poskytlo v rámci komplexného integračného poradenstva spolu 6 763 *osobných, telefonických alebo e-mailových konzultácií* o pobyte, rodine, zamestnaní, podnikaní, vzdelávaní či občianstve v SR. Poradenské služby celkovo využilo 4 550 klientov, ktorí pochádzali najmä z Ukrajiny, Ruskej federácie, Srbska, Indie, Iránu a USA. Po šiestich rokoch organizovania špecifických poradenských dní pre cudzincov – *One-Stop Shopov* v priestoroch IOM v roku 2018 uskutočnil MIC IOM pilotnú fázu so štyrmi poradenskými dňami One-Stop Shop v priestoroch OCP PZ v Bratislave. Poradenstvo na jednom mieste od príslušníkov OCP PZ, pracovníkov úradov práce, živnostenských úradov a konzultantov MIC IOM využilo viac ako 80 návštevníkov.¹¹²

Aktuálne informácie pre cudzincov o živote na Slovensku sú dostupné v slovenčine, angličtine a ruštine aj na *webovej stránke MIC IOM* www.mic.iom.sk, ktoré si v roku 2018 vyhládalo 216 083 osôb v porovnaní so 125 193 osobami v predchádzajúcom roku. Služby webovej aplikácie *Visa Check*¹¹³, ktorú MIC IOM spustil v máji 2017, v roku 2018 využilo 3 392 klientov zo 159 krajín. Aplikácia ponúka informácie pre cudzincov z ktorejkoľvek krajiny sveta, ktorí chcú prísť na Slovensko a chcú zistiť, či potrebujú víza na vstup do SR a aký druh pobytu si vyžaduje štúdium, práca či podnikanie na Slovensku.¹¹⁴

MIC IOM vydalo nové *informačné karty o pobyte cudzincov* s aktuálnymi informáciami, ako postupovať pri podávaní žiadosti o pobyt a o povinnostiach, ktoré vyplývajú z jednotlivých typov prechodného a trvalého pobytu cudzincov na Slovensku.¹¹⁵ Aktualizovalo tiež brožúru *Vitajte na Slovensku 2018*, ktorá ponúka stručný prehľad základných informácií o Slovensku. Obsahuje praktické rady, ale aj upozornenia na povinnosti, ktoré ŠPTK vyplývajú z právneho poriadku SR. Brožúra poskytuje základné informácie o pobyte a zamestnávaní cudzincov, vzdelávacom systéme, zdravotnej starostlivosti, sociálnom zabezpečení a ďalších dôležitých oblastiach života na Slovensku. Brožúra je k dispozícii v slovenskom, anglickom a ruskom jazyku.¹¹⁶

99 Dostupné na: <https://www.minv.sk/?vizova-info-typy-viz-1> (citované 4. 2. 2019).

100 Informáciu poskytol ÚHCP P PZ.

101 Informácie poskytol ÚHCP P PZ. Dostupné na: <https://www.facebook.com/watch/?v=1886064688090411> (citované 4. 2. 2019).

102 Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/sk/informacie-cudzincov/> (citované 4. 2. 2019).

103 Informácie poskytlo MPSVR SR.

104 Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/sk/informacie-cudzincov/zamestnavanie-cudzincov/> (citované 4. 2. 2019).

105 Dostupné na: <https://www.mzv.sk/web/belehrad> (citované 4. 2. 2019).

106 Dostupné na: http://www.bratislava.mfa.gov.rs/newstext.php?subaction=showfull&id=1529497215&ucat=19&template=Headline-s&#disqus_thread (citované 4. 2. 2019).

107 Informácie poskytol OZVEZ KMV.

108 Dostupné na: <http://sk.danubecompass.org/?lang=sk> (citované 4. 2. 2019).

109 Zdroj: <http://sk.danubecompass.org/?lang=sk> (citované 30. 1. 2019).

110 V rámci projektu Migračné informačné centrum IOM na podporu integrácie cudzincov na Slovensku (Fáza IX), ktorý je financovaný z Fondu pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF).

111 Informácie poskytlo OZP SEP MV SR.

112 Zdroj: <https://iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/1175-iom-activities-and-achievements-2018.html> (citované 2. 4. 2019).

113 Dostupné na: <http://mic.iom.sk/visacheck/en/home/> (citované 2. 4. 2019).

114 Zdroj: <https://iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/1175-iom-activities-and-achievements-2018.html> (citované 2. 4. 2019).

115 Zdroj: <https://www.mic.iom.sk/sk/na-stiahnutie/info-karty.html> (citované 2. 4. 2019).

116 Zdroj: <https://www.mic.iom.sk/sk/na-stiahnutie/brozura-a-letaky/item/245-nove-vydanie-brozury-vitajte-na-slovensku.html> (citované 30. 1. 2019).

Medzinárodná ochrana vrátane azylu

Počty žiadateľov o azyl na Slovensku boli nízke aj v roku 2018, slovenský azylový systém preto v danom období nečelil osobitným výzvam. SR novelizovala zákon o azyle, a to najmä kvôli transpozícii článku 31 ods. 3 až 5 revidovanej „procedurálnej smernice“, ktoré súvisia s konaním o posúdení žiadosti o medzinárodnú ochranu. SR v roku 2018 pripravila aj novelu *zákona o peňazných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia*, podľa ktorej už aj osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou (nielen azylanti) spĺňajú zákonné podmienky pre jednotlivé peňazné príspevky na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia.

SR nerealizovala žiadne relokácie ani žiadny program presídľovania či humanitárneho prijímania utečencov z tretích krajín, naďalej však umožňovala špeciálny humanitárny transfer utečencov cez svoje územie, ktorý vykonáva v spolupráci s UNHCR a IOM od roku 2009.

4.1 Štatistiky a trendy

Počet žiadateľov o azyl v SR bol aj v roku 2018 nízky. V roku 2018 bolo na území SR podaných 178 žiadostí o udelenie azylu (z toho 155 prvých a 23 opakovaných žiadostí) v porovnaní so 166 žiadosťami podanými v roku 2017 a 146 žiadosťami v roku 2016. Azyl bol v roku 2018 udeľený 5 osobám z Afganistanu, Iraku a Sýrie a doplnková ochrana 37 osobám. V 69 prípadoch SR rozhodla o zastavení konania, v 128 prípadoch rozhodla o neudelení azylu a v 23 prípadoch o neposkytnutí doplnkovej ochrany. Medzi najpočetnejšie skupiny žiadateľov o azyl patrili aj v roku 2018 žiadatelia z Afganistanu (31), Iraku (24) a Jemenu (20).¹¹⁷

117 Zdroj: Štatistická správa migračného úradu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky – rok 2018. Dostupné na: <http://www.minv.sk/?statistiky-20> (citované 28. 3. 2019).

4.2 Národná legislatíva a Spoločný európsky azylový systém (CEAS)

Dňa 20. júla 2018 nadobudla účinnosť novela *zákona o azyle*¹¹⁸. Dôvodom novelizácie bola najmä transpozícia článku 31 ods. 3 až 5 revidovanej „procedurálnej smernice“¹¹⁹, ktorá súvisí s konaním o posúdení žiadosti o medzinárodnú ochranu¹²⁰, ale aj úprava niektorých ustanovení zákona o azyle vzhľadom na poznatky a potreby praxe.¹²¹

4.2.1 Prístup ku konaniu o azyle a prijímanie žiadateľov o azyl

Novelou *zákona o azyle*¹²², ktorá nadobudla účinnosť 20. júla 2018, sa okrem iného ustanovilo, že účastník konania, jeho zákonný zástupca alebo opatrovník sa môže dať zastupovať v správnom konaní aj mimovládnu organizáciou, ktorá poskytuje právnu pomoc cudzincom. Za mimovládnu organizáciu koná v takom prípade jej poverený zamestnanec alebo člen, ktorý má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. Touto úpravou sa umožnilo mimovládnym organizáciám ako právnickým osobám zastupovať v správnom konaní. Pred touto novelou zamestnanci alebo členovia mimovládnych organizácií pri zastupovaní v správnom konaní vystupovali ako fyzické osoby.¹²³

V roku 2018 mimovládna organizácia Slovenská humanitná rada pokračovala v partnerstve s obcou Rovné v realizácii projektu *Efektívne služby žiadateľom o azyl v SR II*¹²⁴. V rámci projektu podporeného z fondu AMIF sa poskytujú žiadateľom o udelenie azylu rôzne služby ako napríklad výučba slovenského jazyka, psychologické poradenstvo, sociálna práca, doplnkové zdravotné služby, voľnočasové aktivity, arteterapia, muzikoterapia atď. Špecifická pozornosť sa venuje potrebám zraniteľných osôb.¹²⁵

4.2.2 Azylové konanie vrátane dublinského konania

Konania prvého stupňa a špeciálne konania

Novelou *zákona o azyle*¹²⁶ sa od 20. júla 2018 upravili lehoty na rozhodovanie v konaní o udeľenie azylu, ktorý súvisí s konaním o posúdení žiadosti o medzinárodnú ochranu. Ide o nasledujú-

118 Zákon č. 198/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

119 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (revidované znenie).

120 Ods. 3 (neúplné znenie): „Členské štáty zabezpečia, aby sa konanie o posúdení žiadosti skončilo do šiestich mesiacov od podania žiadosti. (...) Členské štáty môžu šesťmesačnú lehotu stanovenú v tomto odseku predĺžiť o obdobie, ktoré nepresiahne ďalších deväť mesiacov.“

Ods. 4 (neúplné znenie): „Členské štáty môžu „odložiť skončenie konania o posúdení žiadosti, ak vzhľadom na neistú situáciu v krajine pôvodu, ktorá je považovaná za dočasnú, nemožno odôvodnene očakávať, že rozhodujúci orgán rozhodne v lehote stanovenej v odseku 3.“

Odsek 5 (neúplné znenie): „Členské štáty skončia konanie o posúdení žiadosti vždy najneskôr v lehote 21 mesiacov od podania žiadosti.“

121 Informácie poskytol MÚ MV SR.

122 Zákonom č. 198/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Dostupné na: <http://www.minv.sk/?tlacove-spravy-6&sprava=poslanci-schvalili-nove-pravidla-azyloveho-konania> (citované 2. 4. 2019).

123 Informácie poskytol MÚ MV SR.

124 Projekt SK 2016 AMIF SC1.2/1.

125 Informácie poskytol OZP SEP MV SR.

126 Zákonom č. 198/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zákon nadobudol účinnosť 20. júla 2018.

cu transpozíciu čl. 31 ods. 3 až 5 prepracovanej „procedurálnej smernice“¹²⁷:

- ustanovila sa 6-mesačná lehota na rozhodnutie v konaní o azyle a upravili sa podmienky jej predĺženia,
- zaviedla sa možnosť prerušenia konania o udelenie azylu, ak vzhľadom na neistú situáciu v krajine pôvodu žiadateľa nemožno očakávať rozhodnutie v riadnych lehotách (konanie možno prerušiť najviac na 6 mesiacov, a to aj opakovane, pričom celková doba prerušenia nesmie presiahnuť 15 mesiacov),
- upravila sa maximálna možná lehota v trvaní 21 mesiacov na rozhodnutie v konaní o azyle, ak došlo k prerušeniu konania v súvislosti s neistou situáciou v krajine pôvodu žiadateľa. V ostatných prípadoch je maximálnou možnou lehotou na rozhodnutie 18 mesiacov (transpozícia lehoty z čl. 31). Pred účinnosťou novely nebola maximálna lehota pre rozhodovanie upravená.

Pri posudzovaní žiadostí o udelenie azylu sa ustanovilo, že okrem Slovenskej informačnej služby má MV SR žiadať stanovisko k posúdeniu žiadosti o udelenie azylu aj od Vojenského spravodajstva, pričom sa posudzujú len žiadosti o udelenie azylu u žiadateľov starších ako 14 rokov. Stanovisko (predtým vyjadrenie) obsahuje súhlas alebo nesúhlas s udelením azylu alebo s poskytnutím doplnkovej ochrany. Obe spravodajské služby pri spracovaní stanoviska posudzujú nebezpečnosť žiadateľa pre bezpečnosť SR z hľadiska ohrozenia jej záujmu, ktorého ochrana patrí do ich pôsobnosti. Upravila sa tiež lehota na zaslanie takéhoto stanoviska z 10 dní na 20 dní. Nesúhlasné stanovisko je dôvodom pre neudelenie azylu na účel zlúčenia rodiny, ako aj dôvodom pre neposkytnutie doplnkovej ochrany.¹²⁸

V špeciálnych konaniach nedošlo na Slovensku v roku 2018 k žiadnym zmenám.¹²⁹

Súdne konania a rozhodnutia na národnej a európskej úrovni

SR v roku 2018 neevidovala nové rozhodnutia národných súdov či ESLP, ktoré by zakladali precedens v oblasti azylu s významným dopadom na jej národné politiky. Pokiaľ ide o Súdny dvor EÚ, MV SR prihladá na jeho judikatúru v praxi, k prijatiu osobitných politík však nedošlo.¹³⁰

Dublinské konanie a transfery

Dublinské stredisko zrealizovalo v roku 2018 úspešný prechod na nové domény DubliNet-u, elektronického komunikačného prostriedku, podľa pokynov a lehôt stanovených Európskou agentúrou na prevádzkové riadenie rozsiahlych informačných systémov v priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti (EU LISA) vrátane inštalácie nových certifikátov.¹³¹

V roku 2018 SR nepozastavila transfery do žiadneho zo štátov uplatňujúcich dublinské nariadenie, ak boli žiadosti SR daným členským štátom EÚ akceptované a rozhodnutia o odovzdaní boli vykonateľné v súlade s platnou slovenskou legislatívou.

127 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (prepracované znenie).

128 Informácie poskytol MÚ MV SR.

129 Informácie poskytol MÚ MV SR.

130 Informácie poskytli MÚ MV SR a ÚHCP P PZ.

131 Informácie poskytol MÚ MV SR.

Dublinské stredisko spracovalo v SR v roku 2018 spolu 466 žiadostí o určenie zodpovednosti za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu od členských štátov uplatňujúcich tzv. dublinské nariadenie. V 47 prípadoch došlo k prevzatíu ŠPTK na územie SR ako zodpovedného členského štátu na ďalšie konanie. Dublinské stredisko zaslalo 69 žiadostí o prevzatie zodpovednosti do iných ČŠ a zo svojho územia SR odovzdala 15 osôb. Dublinské stredisko naďalej konalo aj v prípadoch ŠPTK bez oprávnenia na pobyt v SR, na ktorých bolo možné uplatniť dublinské nariadenie.¹³²

Bezpečné krajiny a informácie o krajinách pôvodu

V oblasti konceptu bezpečných krajín nedošlo v roku 2018 k žiadnym zmenám v národnej legislatíve. Zamestnanci MÚ MV SR sa však podieľali ako spracovatelia kapitol na správe EASO COI o Iraku a ako recenzenti na nasledujúcich správach EASO: Afganistan (Security Report), Irak (Actors of Protection), Pakistan a Ukrajina (MedCoi).¹³³

V roku 2018 bolo spracované a vstúpilo do platnosti *Usmernenie riaditeľa MÚ MV SR*, ktorým sa upravuje postup pri spracovaní informácií o krajine pôvodu žiadateľov o udelenie azylu alebo o poskytnutie doplnkovej ochrany na území SR a vzájomná spolupráca medzi príslušnými odborními MÚ MV SR. Usmernenie bolo spracované v súlade s príslušnými acquis EÚ o azyle, odvolávajú sa na aktuálnu Metodológiu EASO o spracovaní COI a aktuálnu Príručku EASO pre písanie a referencie COI.¹³⁴

Zamestnanci MÚ MV SR participovali aj v roku 2018 na príprave novej *Metodiky EASO pre informácie o krajine pôvodu* (angl. COI Methodology) ako členovia pracovnej skupiny. Podieľali sa tiež na aktualizácii *školiaceho modulu COI EASO*. Po ukončení aktualizácie plánuje MÚ MV SR realizovať národné školenie pre COI analytikov, ale aj rozhodovačov či právnych zástupcov.¹³⁵

V roku 2018 SR spracovala pre rozhodovačov – pracovníkov procedurálneho odboru MÚ MV SR – takmer 100 národných žiadostí o informácie o krajinách pôvodu (COI), čo predstavuje približne 450 individuálnych COI otázok.¹³⁶

4.2.3 Práva osôb s udelenou medzinárodnou ochranou

MÚ MV SR vytvoril nové poučenia pre azylantov a osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou. Nové poučenia obsahujú aktualizované a rozšírené informácie o integrácii a o úkonoch, ktoré sú osoby s udeleným azylom alebo doplnkovou ochranou povinné vykonať po udelení niektorej z foriem medzinárodnej ochrany (napr. po narodení dieťaťa).¹³⁷

Novelou *zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia*¹³⁸ sa v roku 2018 rozšíril okruh účastníkov právnych vzťahov o osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou. Na základe tejto novely už aj osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou (nielen azy-

132 Informácie poskytol MÚ MV SR.

133 Informácie poskytol MÚ MV SR.

134 Informácie poskytol MÚ MV SR.

135 Informácie poskytol MÚ MV SR.

136 Informácie poskytol MÚ MV SR.

137 Informácie poskytol MÚ MV SR.

138 Zákonom č. 191/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

lanti) spĺňajú zákonné podmienky pre jednotlivé peňažné príspevky na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia.¹³⁹

V roku 2018 bol prijatý zákon o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch¹⁴⁰, v ktorom sa azylant alebo cudzinec, ktorému sa poskytuje doplnková ochrana, považuje za zraniteľnú osobu.¹⁴¹

Novelou zákona o azyle¹⁴² sa v roku 2018 v SR zvýšila ochrana osobných údajov cudzincov, a to:

- zákaz poskytnúť krajine pôvodu informácie o tom, že cudzinec podal žiadosť o udelenie azylu a o dôvodoch takejto žiadosti, sa rozšíril aj vo vzťahu k cudzincom, ktorým azyl alebo doplnková ochrana v SR už zanikli, ako aj na bývalých žiadateľov,
- zákaz poskytovať krajine pôvodu informácie bez súhlasu sa rozšíril na všetky orgány verejnej správy.¹⁴³

4.2.4 Odňatie medzinárodnej ochrany

Novelou zákona o azyle¹⁴⁴ sa od 20. júla 2018 v SR zaviedli nové dôvody na odňatie či zánik medzinárodnej ochrany. V prípade azylu ide o situácie, ak:

- azylant nadobudne štátne občianstvo iného členského štátu EÚ alebo ak iný členský štát EÚ udelí azylantovi azyl z dôvodu prenasledovania,
- azylantovi, ktorému bol udelený azyl z humanitných dôvodov alebo na účel zlúčenia rodiny, udelil pobyt bez časového obmedzenia iný štát.

V prípade doplnkovej ochrany ide o situácie, ak:

- ŠPTK, ktorému sa poskytla doplnková ochrana na území SR, nadobudne štátne občianstvo iného členského štátu EÚ, a tiež ak mu iný členský štát udelí azyl z dôvodu prenasledovania alebo doplnkovú ochranu z dôvodu vážneho bezprávia,
- ŠPTK s doplnkovou ochranou, ktorá mu bola poskytnutá na účel zlúčenia rodiny, udelil pobyt bez časového obmedzenia iný štát.¹⁴⁵

4.2.5 Spolupráca s tretími krajinami

Pomoc cez mechanizmy EÚ a V4

V rámci projektu *Mobilaze* pod mobilitným partnerstvom medzi Azerbajdžanom a EÚ sa v dňoch 4. – 8. júna 2018 v Bratislave uskutočnila študijná návšteva expertov z Azerbajdžanu k problematike bezpečnosti dokladov. Projekt *Mobilaze* prebiehal od polovice januára 2016 do polovice januára 2019 (pozri časť 9.3.2).¹⁴⁶

¹³⁹ Informácie poskytol MÚ MV SR.

¹⁴⁰ Zákon č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

¹⁴¹ Informácie poskytol MÚ MV SR.

¹⁴² Zákonom č. 198/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zákon nadobudol účinnosť 20. júla 2018.

¹⁴³ Informácie poskytol MÚ MV SR.

¹⁴⁴ Zákonom č. 198/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zákon nadobudol účinnosť 20. júla 2018.

¹⁴⁵ Informácie poskytol MÚ MV SR.

¹⁴⁶ Zdroj: <http://www.minv.sk/?tlacove-spravy-6&sprava=experti-z-azerbajdzanu-sa-pocas-studijnej-navstevy-na-slovensku-zaujimali-o-bezpecnost-dokladov-vydavanych-policiou> (citované 15. 1. 2019).

SR sa aj v roku 2018 sústredila na riešenie príčin migrácie a pokračovala v príspevkoch do Zvereňovaných fondov EÚ: EUTF Africa (10,25 mil. EUR), EU Regional Trust Fund in Response to the Syrian Crisis – Madad (3 mil. EUR), FRIT – EU Facility for Refugees in Turkey (10,51 mil. EUR) a zapája sa do aktivít financovaných z týchto fondov.¹⁴⁷

SR v spolupráci s krajinami V4 v oblasti rozvojovej pomoci realizovala v roku 2018 projekty financované z *Núdzového zvereňovaného fondu EÚ pre stabilitu a riešenie príčin nelegálnej migrácie a vysídlených osôb v Afrike* (EUTF Africa). Nový je projekt integrovaného riadenia líbyjských hraníc (45 mil. EUR).¹⁴⁸

Bilaterálna spolupráca a pomoc SR v tretích krajinách

Cez ODA (SlovakAid) realizuje SAVIO, o. z., od roku 2017 rozvojový projekt *Budovanie mieru cez praktické zručnosti v Keni* s dotáciou 249 190 EUR. V blízkosti utečeneckého tábora Kakuma v kraji Turkana boli otvorené vzdelávacie kurzy pre utečencov a miestnu komunitu v blízkosti tábora. Projekt má zvýšiť počet mladých ľudí s praktickými zručnosťami v regióne, študentom sprostredkuje podnikateľský tréning, zabezpečí sprevádzanie absolventov pri hľadaní zamestnania a zlepší tak ich možnosti uplatniť sa na trhu práce. Vďaka spoločnej výučbe má projekt prispieť k deeskalácii napätia v oblasti.¹⁴⁹

V rámci humanitárnej pomoci SR v roku 2018 SR schválila 5 projektov v Sýrii a susedných krajinách Blízkeho a Stredného východu v celkovej výške 1 049 281 EUR. Výzvu vyhlásila Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu (SAMRS) s cieľom prispieť k stabilizácii a zlepšeniu životných podmienok najmä detí a mladej generácie žijúcich v komunitách utečencov, vnútorne vysídlených ľudí, prípadne osôb vracajúcich sa do krajiny pôvodu.¹⁵⁰

Jednorazové príspevky cez organizácie OSN a mimovládne organizácie

V roku 2018 SR poskytla niekoľko jednorazových finančných príspevkov organizáciám OSN a mimovládnym organizáciám na aktivity v (tretích) krajinách v oblasti humanitárnej pomoci alebo priamej pomoci migrantom:

- finančný príspevok pre Medzinárodný výbor Červeného kríža (ICRC) na zabezpečenie humanitárnej pomoci v Sýrii (100 000 EUR),
- finančný príspevok pre UNRWA na základné humanitárne potreby palestínskych utečencov v Sýrii (50 000 EUR),
- finančný príspevok do UNHCR Voluntary Funds na zabezpečenie humanitárnej pomoci v Libanone (100 000 EUR),
- finančný príspevok do UNDP na podporu úsilia Globálnej koalície proti Daíš formou obnovy oblastí oslobodených od Daíšu v Iraku (50 000 EUR),
- humanitárny finančný príspevok pre mimovládnu organizáciu Metadrasi-Action for Migration and Development na ochranu utečencov, najmä detí bez sprievodu, a na podporu prijatia a integrácie migrantov v Grécku (5 000 EUR).¹⁵¹

¹⁴⁷ Informácie poskytol MZVEZ SR.

¹⁴⁸ Informácie poskytol MZVEZ SR.

¹⁴⁹ Informácie poskytol MZVEZ SR.

¹⁵⁰ Informácie poskytol MZVEZ SR.

¹⁵¹ Informácie poskytol MZVEZ SR.

4.2.6 Azylový systém Slovenskej republiky

Inštitucionálne záruky

Pracovníci MÚ MV SR sa v septembri 2018 v Prahe zúčastnili na spoločnom školení, ktoré organizovalo MV ČR s využitím školiaceho modulu EASO Evidence Assessment Modul. Na rok 2019 je v pláne pokračovať v bilaterálnej spolupráci s ČR a zrealizovať ďalšiu časť školení tentoraz na území SR.¹⁵²

Novelou zákona o azyle¹⁵³ sa v roku 2018 ustanovilo, že okrem Slovenskej informačnej služby má MV SR žiadať stanovisko k posúdeniu žiadosti o udelenie azylu aj od Vojenského spravodajstva ako ďalšej spravodajskej služby, pričom sa posudzujú len žiadosti o udelenie azylu u žiadateľov starších ako 14 rokov (pozri časť 4.2.2).¹⁵⁴

Efektívnosť, kvalita a budovanie kapacít

V dňoch 10. až 12. júla 2018 sa na posádkovom cvičisku Biela Hora pri Michalovciach na východnom Slovensku uskutočnilo vojenské cvičenie *Nový Horizont 2018*. Zástupcovia MÚ MV SR, ktorí sú na Slovensku zodpovední za oblasť medzinárodnej ochrany, si vyskúšali pripravenosť na zvládanie utečeneckých krízových situácií – od registrácie utečencov, cez ich zdravotnú prehliadku až po ubytovanie v čase núdze – a to v spolupráci so všetkými ďalšími zložkami. Vojenské cvičenie *Nový Horizont* sa koná pravidelne od roku 2015 a organizuje ho Ministerstvo obrany SR v spolupráci s Hasičským a záchranným zborom, ÚHCP P PZ, MÚ MV SR, Slovenským Červeným krížom a ďalšími orgánmi štátnej správy a samosprávy. Ide o spoločnú výcvikovú aktivitu 270 účastníkov, ktorí si v praxi vyskúšajú spoluprácu a pripravenosť pri ochrane a obrane štátnych hraníc v čase vojny a vojnového stavu.¹⁵⁵

V roku 2018 boli vyškolení traja národní tréneri za SR v moduloch EASO pre nasledujúce oblasti: Vedenie pohovorov (angl. Interview Techniques) a Presídľovanie (angl. Resettlement).¹⁵⁶

V rámci pravidelného *Informačného dňa EASO* boli v júli 2018 zamestnanci MÚ MV SR informovaní o rôznych príručkách a materiáloch EASO, ktoré môžu využívať pri svojej práci a prostredníctvom ktorých môžu zvyšovať kvalitu plnenia svojich úloh.¹⁵⁷

Na procedurálnom odbore MÚ MV SR naďalej pokračovala interná kontrola kvality rozhodnutí.¹⁵⁸

152 Informácie poskytol MÚ MV SR.

153 Zákonom č. 198/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zákon nadobudol účinnosť 20. júla 2018.

154 Informácie poskytol MÚ MV SR.

155 Zdroj: <http://www.minv.sk/?tlacove-spravy-6&sprava=zlozky-ministerstva-vnutra-sa-zucastnili-na-vojenskom-cviceni-novy-horizont-2018> (citované 15. 1. 2019).

156 Informácie poskytol MÚ MV SR.

157 Informácie poskytol MÚ MV SR. Viac informácií na: <http://www.minv.sk/?tlacove-spravy-6&sprava=informacny-den-easo-europsky-podporny-urad-pre-azyl-chce-zosuladovat-azylovu-a-navratovu-politiku> (citované 15. 1. 2019).

158 Informácie poskytol MÚ MV SR.

4.3 Relokácie (premiestnenia) a presídľovacie programy

4.3.1 Relokačný mechanizmus v rámci EÚ a bilaterálne aktivity

V roku 2018 sa SR nezapojila do žiadnych európskych ani bilaterálnych relokačných aktivít (pozri **tabuľku 7** v prílohe).¹⁵⁹

4.3.2 Programy presídľovania a humanitárnych prijatí

SR v roku 2018 nerealizovala žiadny presídľovací program ani žiadny iný program prijímania utečencov z tretích krajín (pozri **tabuľku 8** v prílohe) okrem špeciálneho humanitárneho transferu utečencov cez svoje územie, ktoré SR vykonáva v spolupráci s UNHCR a IOM od roku 2009.¹⁶⁰ V rámci EASO modulu pre oblasť „Presídľovanie“ (angl. Resettlement) boli vyškolení ako národní tréneri dvaja zamestnanci MÚ MV SR.¹⁶¹

159 Informácie poskytol MÚ MV SR.

160 Posledná platná trilaterálna Dohoda medzi vládou SR, UNHCR a IOM o humanitárnom transfere utečencov, ktorí potrebujú medzinárodnú ochranu cez SR, bola uzatvorená 18. novembra 2015.

161 Informácie poskytol MÚ MV SR.

05

Maloletí bez sprievodu a ďalšie zraniteľné skupiny

V roku 2018 vstúpila do platnosti novela zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele, ktorá priniesla celý rad zmien zameraných na zvýšenie kvality výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (SPODaSK) a zlepšenie podmienok v zariadeniach SPODaSK.

Počet evidovaných maloletých bez sprievodu na Slovensku zostal v roku 2018 nízky. Pretrvávajúcou výzvou v oblasti starostlivosti o maloletých bez sprievodu boli v roku 2018 ich úteky/zmiznutia. Z praxe vyplynula taktiež potreba kapacitného posilnenia odborného tímu detského domova pre maloletých bez sprievodu v Medzilaborciach, ako aj ich ďalšieho vzdelávania.

5.1 Maloletí bez sprievodu¹⁶²

5.1.1 Štatistiky a trendy

Slovensko v roku 2018, podobne ako v roku 2017, neevidovalo výrazný nárast počtu MBS (pozri **tabuľku 9** v prílohe). Pri neoprávnenom prekročení štátnej hranice a pri neoprávnenom pobyte bolo v SR zadržaných celkovo 17 MBS, z ktorých prevažujúca štátna príslušnosť bola Afganistan

¹⁶² Za maloletého bez sprievodu sa v SR podľa zákona č. 305/2005 o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov považuje dieťa, ktoré „nie je občan SR a nachádza sa na území SR bez sprievodu rodiča alebo inej plnoletej fyzickej osoby, ktorej by mohlo byť dieťa zverené do osobnej starostlivosti“ (nejde teda len o maloletého ŠPTK).

a po nej nasledoval Pakistan.¹⁶³

Orgány SPODaSK v roku 2018 evidovali celkovo 27 MBS (z nich 2 dievčatá), z ktorých bolo na základe rozhodnutia súdu o neodkladnom opatrení v priebehu roku 2018 do DeD pre MBS v Medzilaborciach umiestnených 19 nových MBS. V roku 2018 požiadalo o udelenie azylu 10 MBS¹⁶⁴ v porovnaní s 11 MBS v roku 2017, 2 MBS v roku 2016, 3 prípadmi v roku 2015 a 11 prípadmi v roku 2014.¹⁶⁵ V roku 2018 poskytoval DeD pre MBS v Medzilaborciach starostlivosť najmä MBS z Afganistanu (10 MBS), Pakistanu (4 MBS), Vietnamu (2 MBS), Bieloruska, Litvy a Nemecka (po jednom MBS). V priebehu roka 2018 bola v DeD pre MBS v Medzilaborciach poskytovaná starostlivosť celkovo pre 26 MBS (z nich 2 dievčatá), z ktorých 9 dobrovoľne opustilo zariadenie na neznáme miesto.¹⁶⁶

Pri MBS, ktorí nežiadali o azyl, došlo k poklesu na 16 z celkového počtu MBS, ktorým bola v roku 2018 poskytovaná starostlivosť v DeD pre MBS v Medzilaborciach¹⁶⁷ oproti 19 MBS v roku 2017, 31 v roku 2016, 23 v roku 2015 a 10 v roku 2014¹⁶⁸ (pozri **tabuľku 9** v prílohe).

5.1.2 Politiky, legislatíva a opatrenia

Novela¹⁶⁹ zákona o SPODaSK¹⁷⁰ priniesla transformáciu detských domovov, krízových stredísk a resocializačných stredísk na Centrá pre deti a rodiny, ktoré budú poskytovať starostlivosť podľa jasne špecifikovaného programu zariadenia. Uvedené zmeny sa týkajú aj DeD pre MBS v Medzilaborciach, ktorý sa od 1. januára 2019 zmenil na *Centrum pre deti a rodiny so špecializovanými skupinami pre MBS*¹⁷¹. Zníženie počtu detí v skupinách, posilnenie personálneho a odborného zabezpečenia taktiež prispievajú k zlepšeniu ochrany a starostlivosti o MBS.

Uvedené legislatívne a organizačné zmeny spoločne s predchádzajúcimi právnymi úpravami¹⁷² vytvorili vhodné podmienky pre ďalšie skvalitnenie a rozšírenie starostlivosti o MBS. Podľa uvedenej právnej úpravy sa ustanovilo, že po vstupe do azylovej procedúry sa MBS nepremiestňuje do záchytného alebo pobytového tábora MÚ MV SR, v ktorom je zabezpečovaná starostlivosť o žiadateľov počas konania o udelenie azylu, ale naďalej je umiestnený v zariadení DeD pre MBS. Ak MBS počas azylovej procedúry dovŕši plnoletosť, naďalej sa posudzuje tak, akoby bol maloletým dieťaťom. MBS po dosiahnutí plnoletosti môže po skončení ústavnej starostlivosti požiadať o zotrvanie v detskom domove až do 25 roku veku života, pričom sa príspevok na uľahčenie osamostatnenia poskytuje i MBS, ktorý bol umiestnený v DeD pre MBS a dosiahol plnoletosť.¹⁷³

¹⁶³ Zdroj: Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2018, ÚHCP P PZ, https://www.minv.sk/swift_data/source/policia/hranicna_a_cudzinecka_policia/rocniky/rok_2018/2018-rocnika-UHCP-SK.pdf (citované 22. 3. 2019).

¹⁶⁴ Informácie poskytol MÚ MV SR.

¹⁶⁵ Zdroj: Mészárosová, S., Oboňová, S. (2018): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2017. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

¹⁶⁶ Informácie poskytol MPSVR SR.

¹⁶⁷ Informácie poskytol MPSVR SR.

¹⁶⁸ Zdroj: Mészárosová S., Oboňová, S. (2018): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2017. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

¹⁶⁹ Zákon č. 61/2018 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

¹⁷⁰ Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

¹⁷¹ Na označenie Centra pre deti a rodiny so špecializovanými skupinami pre MBS, ako aj na označenie Detského domova pre MBS v Medzilaborciach používame v texte skratku „DeD“.

¹⁷² Napr. novelou zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle.

¹⁷³ Informácie poskytol MPSVR SR.

Jednou z výziev, ktorej SR čelila, je aj naďalej útekovosť MBS z DeD. Napriek skutočnosti, že sa v posledných rokoch darilo počet MBS, ktorí utekajú zo zariadenia znižovať, z celkového počtu 26 MBS, ktorým bola v roku 2018 poskytovaná starostlivosť v DeD v Medzilaborciach, dobrovoľne opustilo zariadenie na neznáme miesto 9 MBS, z ktorých boli 4 žiadatelia o azyl.¹⁷⁴

V SR naďalej pretrvával problém s umiestňovaním MBS, u ktorých nie je dostatočne a jasne určený status maloletosti. V priebehu roka 2018 bolo do DeD pre MBS umiestnených 19 nových MBS. Z toho u šiestich MBS bolo nutné žiadať o vyšetrenie kostného veku. Aj vďaka efektívnejšej operatívnej spolupráci s útvarmi PZ a ÚHCP P PZ, s ktorými boli dohodnuté postupy pri určovaní veku už pri záchytech cudzincov na území SR¹⁷⁵, nebol u žiadneho MBS, ktorý bol v roku 2018 umiestnený do DeD pre MBS, zistený vek vyšší ako 18 rokov.¹⁷⁶

V oblasti ochrany práv MBS vykonáva na základe rozhodnutia súdu orgán SPODaSK funkciu opatrovníka, resp. poručníka a procesne zastupuje MBS v právnych a iných úkonoch, ako aj pred vstupom a počas azylovej procedúry. Podľa dostupných údajov k 31. decembru 2018 vykonával orgán SPODaSK funkciu opatrovníka pre 11 „nových“ MBS a funkciu poručníka pre 14 MBS. Orgán SPODaSK súčasne vykonával opatrenia súvisiace s vyhľadávaním rodičov alebo iných členov rodiny MBS za účelom ich zlúčenia a opatrenia súvisiace s návratom MBS do krajiny pôvodu, resp. s premiestnením do tretej krajiny. Súčasťou opatrení SPODaSK vykonávaných pre MBS je aj ich ochrana pred obchodovaním s ľuďmi, pričom z uvedeného počtu 26 MBS boli traja MBS z Rumunska identifikovaní ako obeť obchodovania s ľuďmi, ktorým bola poskytovaná osobitná starostlivosť v rámci Programu pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi, pričom v novembri 2018 bol zrealizovaný ich návrat do krajiny pôvodu.¹⁷⁷

Na zabezpečenie informovanosti je MBS aj naďalej distribuovaná brožúra *Môj život na Slovensku*, ktorá obsahuje okrem iného aj informácie o ich právach a povinnostiach a je dostupná v slovenčine, angličtine, rumunštine, ruštine a v jazyku dari a hindi.

MIC IOM aj v roku 2018 poskytovalo poradenstvo pre MBS v zariadeniach SPODaSK. Služby MIC IOM zahŕňali najmä kurzy slovenského jazyka a individuálne právne poradenstvo pre MBS.¹⁷⁸

V rámci vzdelávania a získavania nových kompetencií, ako aj v rámci metodologickej činnosti sa v oblasti starostlivosti o MBS uskutočnili nasledovné aktivity:

- Zamestnanci DeD pre MBS Medzilaborce sa v rámci externého vzdelávania zúčastnili v roku 2018 dvoch odborných vzdelávacích podujatí zameraných na skvalitnenie a zefektívnenie práce s maloletými a mladými dospelými (Vzdelávací seminár EMN o migrácii 2018, ktorý sa uskutočnil v Bratislave a vzdelávací tréning pre sociálnych pracovníkov a psychologov organizovaný v spolupráci s MÚ MV SR a UNHCR, taktiež v Bratislave).¹⁷⁹
- ÚPSVaR pravidelne informuje zamestnancov orgánov SPODaSK a DeD pre MBS o aktuálnych otázkach zabezpečovania všestrannej starostlivosti o MBS.¹⁸⁰ V roku 2018 sa pod gesciou ÚPSVaR

174 Informácie poskytlo MPSVR SR.

175 Postupy vyplývajú z § 111 ods. 6) zákona o pobyte cudzincov.

176 Informácie poskytlo MPSVR SR.

177 Informácie poskytlo MPSVR SR.

178 Zdroj: <https://iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/1175-iom-activities-and-achievements-2018.html> (citované 2. 4. 2019).

179 Informácie poskytlo MPSVR SR.

180 Informácie poskytlo MPSVR SR.

uskutočnili tri pracovné stretnutia zamerané na vzdelávanie zamestnancov úradov práce v oblasti vykonávania opatrení SPODaSK, vrátane problematiky práce s MBS.

Z praxe vyplynula aj potreba posilnenia odborného tímu DeD pre MBS v Medzilaborciach o pracovnú pozíciu špeciálny pedagóg a pozíciu mediátor – koordinátor výchovnej činnosti, ako aj potreba ich ďalšieho vzdelávania. Personálne a odborné posilnenie kapacít práce s MBS je pripravované v súvislosti s koncepčnými zámermi zahrnutými do procesu transformácie detských domovov od 1. januára 2019.¹⁸¹

5.2 Ďalšie zraniteľné skupiny

V oblasti politik alebo legislatívy zameranej na zraniteľné skupiny migrantov nenastal v roku 2018 nový vývoj.

V oblasti zlepšovania starostlivosti o zraniteľné skupiny a MBS sa pracovníčka MÚ MV SR zúčastnila na príprave EASO školiaceho modulu so zameraním na zraniteľné skupiny. Modul bude praktickou výukovou pomôckou pre ľudí pracujúcich v oblasti prijímania žiadateľov o udeľenie azylu v členských štátoch EÚ. Predpokladá sa, že modul bude po jeho dokončení preložený do slovenského jazyka a v súlade s ním sa uskutoční školenie pre dotknutých zamestnancov úradov na území SR.¹⁸²

181 Transformácia DeD sa uskutočňuje na základe novely Zákona č. 305/2005 Z. z. o SPODaSK, ktorá je účinná od 1. 1. 2019.

182 Informácie poskytol MÚ MV SR.

06

Integrácia

MPSVR SR v apríli 2018 vypracovalo štvrtú medzirezortnú *Súhrnnú správu o stave plnenia cieľov a opatrení Integrovačnej politiky SR za rok 2017*. Vzhľadom na vyhodnocovanie kvality každoročných odpočtov, súčasné výzvy a problémy trhu práce v SR sa Integrovačná politika SR javí ako neaktuálna a vyžaduje si komplexnú aktualizáciu. Vláda SR preto zrušila (s účinnosťou od roku 2018) povinnosť príslušným rezortom predkladať ministrovi práce, sociálnych vecí a rodiny SR správu o plnení cieľov a opatrení vyplývajúcich z Integrovačnej politiky SR za príslušný kalendárny rok, ako aj povinnosť predkladať *Súhrnnú správu o plnení cieľov a opatrení vyplývajúcich z Integrovačnej politiky SR pre ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR* na rokovanie vlády. Integrovačná politika však zostáva aj naďalej platným dokumentom. Opatrenia týkajúce sa integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín na trh práce obsahuje aj nová *Stratégia pracovnej mobility cudzincov v Slovenskej republike*.

Lehota na predloženie *Integrovačného programu pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou na území Slovenskej republiky* ako systémovej úpravy integrácie zo strany štátu bola zo strany predsedu vlády Slovenskej republiky predĺžená do konca júna 2019.

Komplexné právne a pracovné poradenské služby, ako aj odborné a jazykové vzdelávanie cudzincov v SR poskytovalo aj naďalej MIC IOM. V rámci projektu *Migračný kompas* Ligy za ľudské práva bolo zorganizovaných niekoľko okrúhlych stolov za aktívnej participácie cudzincov, ktorí diskutovali o postavení cudzincov v meste, ako aj o komunálnych voľbách, ktoré sa konali v roku 2018. V roku 2018 sa taktiež pokračovalo v implementácii niekoľkých ďalších projektov zameraných napr. na integráciu na lokálnej úrovni, integráciu osôb s udelenou medzinárodnou ochranou a pod. Na podporu informovania verejnosti, zvyšovania povedomia o migrácii a predchá-

dzaniu diskriminácii bolo zorganizovaných niekoľko podujatí za účasti odborníkov, ale aj širšej verejnosti, pripravené bolo divadelné predstavenie *Novej scény* na tému utečenectva a vydaných niekoľko dokumentov v oblasti komunikácie témy migrácie s verejnosťou.

6.1 Integrácia štátnych príslušníkov tretích krajín

6.1.1 Politiky a legislatíva

Vláda SR schválila *Stratégiu pracovnej mobility cudzincov v Slovenskej republike* uznesením vlády SR č. 473 z dňa 10. októbra 2018 (pozri časť 3.3). Medzi jej najvýznamnejšie integrovačné opatrenia, ktoré sa týkajú integrácie ŠPTK na trh práce, môžeme zaradiť:

- Vypracovanie lokálnych integrovačných stratégií v rámci aktualizácie „Integrovačnej politiky SR“ ako dôležitého nástroja na udržiavanie sociálnej súdržnosti, prevenciu konfliktov, segregácie a getoizácie,¹⁸³
- Vytváranie podmienok na implementáciu integrovačnej politiky na regionálnej a lokálnej úrovni (napr. formou realizácie podujatí, konferencií a seminárov).¹⁸⁴

MPSVR SR v apríli 2018 vypracovalo štvrtú medzirezortnú *Súhrnnú správu o stave plnenia cieľov a opatrení Integrovačnej politiky SR za rok 2017*. Postupné vyhodnocovanie kvality každoročných odpočtov, súčasné výzvy a problémy na slovenskom trhu práce však poukázali na to, že Integrovačná politika SR^{185, 186} si vyžaduje komplexnú aktualizáciu. Spolupráca v oblasti integrácie bola prostredníctvom rezortu práce zabezpečená zasadnutiami MEKOMIC¹⁸⁷. Na zasadnutia MEKOMIC boli vždy prizvaní zástupcovia všetkých samospráv v SR, Združenie miest a obcí Slovenska a Únia miest Slovenska. Účasť bola zabezpečená aj prostredníctvom IOM. MPSVR SR na zasadnutiach MEKOMIC každoročne apeluje na subjekty, ktorým vyplýva zodpovednosť participovať na integrovačnom procese, aby efektívnejšie plnili úlohy Integrovačnej politiky schválenej vládou Slovenskej republiky. MPSVR SR vyzvalo samosprávne kraje aj na ostatnom zasadnutí MEKOMIC, ktoré sa uskutočnilo 30. januára 2018, k vyššej miere zapojenia a iniciatívy z ich strany (pozri časť 2.1).

Vzhľadom na vyššie uvedený vývoj vláda SR dňa 5. septembra 2018 zrušila uznesením vlády č. 405 povinnosť príslušným rezortom predkladať ministrovi práce, sociálnych vecí a rodiny správu o plnení cieľov a opatrení vyplývajúcich z Integrovačnej politiky SR za príslušný kalendárny rok¹⁸⁸, ako aj povinnosť predkladať na rokovanie vlády *Súhrnnú správu o plnení cieľov a opatrení vyplývajúcich z Integrovačnej politiky SR pre ministra práce, sociálnych vecí a rodiny*. Integrovačná politika SR však naďalej ostáva platným dokumentom. Vzhľadom na vyššie uvedené, MPSVR SR za rok 2018 nepripravovalo *Súhrnnú správu o plnení cieľov a opatrení vyplývajúcich z Integrovačnej politiky SR za rok 2018*, a to ani pre interné potreby rezortu práce.¹⁸⁹

¹⁸³ Za toto opatrenie sú uvedené ako zodpovedné subjekty mestá, obce a samosprávne kraje v spolupráci s MPSVR SR.

¹⁸⁴ Ibid.

¹⁸⁵ Prijatá uznesením vlády SR č. 45 z roku 2014. Integrovačná politika SR bola schválená uznesením vlády SR č. 45 z 29. januára 2014 k Návrhu Integrovačnej politiky SR. Uznesenie ukladá ministrovi práce, sociálnych vecí a rodiny predkladať na rokovanie vlády SR *Súhrnnú správu o stave plnenia cieľov a opatrení Integrovačnej politiky SR* každoročne do 30. apríla počnúc rokom 2015.

¹⁸⁶ Zdroj: <https://www.employment.gov.sk/sk/ministerstvo/integracia-cudzincov/zameranie-integrovačnej-politiky-sr.html> (citované 11. 1. 2019).

¹⁸⁷ Medzirezortnou expertnou komisiou pre oblasť pracovnej migrácie a integrácie MPSVR SR.

¹⁸⁸ V zmysle uznesenia vlády SR č. 45 z januára 2014.

¹⁸⁹ Informácie poskytl MPSVR SR v rámci ad hoc otázky EK o monitorovaní integrácie, podanej v decembri 2018.

V roku 2018 bol prijatý aj *Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania (2018 – 2027)*, ktorý v rámci časti Internacionalizácia predpokladá ako jedno z opatrení vytvorenie stratégie internacionalizácie vysokých škôl, ktoré zahŕňa aj podporu integrácie (zahraničných študentov) vo vysokoškolskom prostredí (pozri časť 3.3.1).¹⁹⁰

6.1.2 Opatrenia na podporu integrácie

V roku 2018 pokračovala implementácia projektu IOM *Migračné informačné centrum IOM na podporu integrácie cudzincov na Slovensku (Fáza IX)*¹⁹¹, ktorý poskytuje služby vo forme komplexného právneho, pracovného, socio-kultúrneho poradenstva, podpory jazykového a odborného vzdelávania cudzincov, ako aj zabezpečenia ochrany práv MBS a podpory ich integrácie (pozri časť 3.6).¹⁹²

V oblasti podpory cudzincov pri ich integrácii na trh práce na Slovensku MIC IOM poskytlo konzultácie 368 klientom v oblasti orientácie na trhu práce, pri príprave životopisu, príprave na pohovor, komunikácii so zamestnávateľmi, pomoci pri vyhľadávaní pracovných ponúk alebo sprostredkovaní zamestnania. Na zvýšenie šancí uplatniť sa na trhu práce MIC IOM ďalej poskytlo finančnú podporu, na základe ktorej absolvovalo rekvalifikačný kurz 50 klientov. MIC IOM spolupracuje s 15 kultúrnymi mediátormi – zástupcami združení a komunit cudzincov na Slovensku, s ktorými v roku 2018 uskutočnilo 15 stretnutí *Welcoming Slovakia* pre viac než 493 účastníkov. Na stretnutiach cudzinci získavajú praktické a užitočné informácie o živote na Slovensku.¹⁹³

Výučba slovenského jazyka pre cudzincov na Slovensku zatiaľ nie je systematizovaná. Cudzincovi sú k dispozícii kurzy slovenčiny rôznych súkromných inštitúcií. V tejto súvislosti boli v rámci MIC IOM¹⁹⁴ poskytované aj v roku 2018 bezplatné kurzy slovenského jazyka v Bratislave a Košiciach pre ŠPTK vrátane kurzov slovenského jazyka pre MBS¹⁹⁵. V roku 2018 sa kurzov zúčastnilo 2 103 osôb. Záujem o kurzy sa každoročne zvyšuje.¹⁹⁶

V roku 2018 začala realizácia nového národného projektu Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky financovaného z AMIF *Tvorba odporúčaných a štandardných postupov pre výkon prevencie a včasnej intervencie v súvislosti s migráciou štátnych príslušníkov tretích krajín na Slovensku*¹⁹⁷. Hlavným cieľom projektu je vypracovať odporúčané a štandardné postupy na výkon prevencie (predchádzania vzniku a prenosu ochorení) a (krízovej a včasnej) intervencie pre skorý záchyt, diagnostiku a liečbu ochorení v súvislosti s migráciou ŠPTK. Projekt venuje zvláštnu pozornosť zdravotným potrebám zraniteľných skupín osôb, ako sú nepľnoleté osoby, tehotné ženy, obeť obchodovania, mučenia a násilia.^{198 199}

190 Zdroj: Drozd, P., Sásová, M. (2018): Prilákacie a udržanie zahraničných študentov v Slovenskej republike – dotazníková verzia. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

191 Projekt č. SK 2016 AMIF SC2.1/3.

192 Informácie poskytlo MIC IOM.

193 Informácie poskytol Úrad IOM v SR.

194 Projekt SK 2016 AMIF SC2.1/3.

195 Výučba sa zabezpečuje v DeD pre MBS v Medzilaborciach.

196 Informácie poskytol Úrad IOM v SR.

197 SK 2018 AMIF SC2.1.

198 Trvanie projektu je do 30. septembra 2019.

199 Informácie poskytol OZP SEP MV SR.

6.2 Integrácia osôb s udelenou medzinárodnou ochranou

6.2.1 Politiky a legislatíva

V oblasti legislatívy bola prijatá novela zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia²⁰⁰ s účinnosťou od 1. júla 2018, ktorá stanovila rozšírenie okruhu účastníkov konania aj o osoby, ktorým sa podľa zákona o azyle²⁰¹ poskytla doplnková ochrana.²⁰²

Lehota na predloženie Integrovaného programu pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou na území Slovenskej republiky ako systémovej úpravy integrácie zo strany štátu bola zo strany predsedu vlády Slovenskej republiky predĺžená do konca júna 2019.

6.2.2 Opatrenia na podporu integrácie

V roku 2018 pokračovala realizácia projektu o. z. Marginal v partnerstve s o. z. Adra *STEP 3*, ktorého hlavným cieľom je podpora integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na území SR. V rámci projektu je cieľovej skupine zabezpečený prístup k integračným službám vo forme poradenstva, právnej a sociálnej pomoci, pomoci pri hľadaní ubytovania a pod. V roku 2018 bola klientom poskytnutá pomoc v 398 prípadoch.²⁰³ V rámci projektu je cieľovej skupine zabezpečený aj prístup ku vzdelaniu (vrátane výučby slovenského jazyka a zabezpečenia rekvalifikačných kurzov), vrátane vzdelávania detí²⁰⁴. V roku 2018 bola takáto pomoc poskytnutá 75 osobám. Počet detí zapojených do vzdelávania na základných, stredných, vysokých školách bol 31.²⁰⁵

V rámci sieťovania a výmeny dobrej praxe zorganizovala IOM ako koordinátor Národného kontaktného bodu EMN v SR v spolupráci s MÚ MV SR dňa 19. a 20. apríla 2018 tematické stretnutie EMN na tému „*Predchádzanie neúspešnej integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou v SR*“. Stretnutia sa zúčastnili zástupcovia vybraných subjektov pracujúcich so žiadateľmi o azyl a osobami, ktorým bola udelená medzinárodná ochrana v SR. Hlavným cieľom stretnutia bola prezentácia aktivít, skúseností a výziev z praxe MÚ MV SR, s ktorými sa jeho zamestnanci stretávajú pri práci s osobami s udelenou medzinárodnou ochranou. Cieľom bolo tiež prediskutovať a nadviazať spoluprácu medzi zástupcami štátnej správy, vzdelávacích inštitúcií, mimovládnych organizácií a iných kompetentných aktérov v oblasti predchádzania neúspešnej integrácie.²⁰⁶

6.3 Integrácia na miestnej úrovni a občianska participácia cudzincov

V novembri 2018 sa na Slovensku uskutočnili komunálne voľby, v rámci ktorých môžu cudzinci s trvalým a prechodným pobytom v SR voliť do orgánov samosprávy obcí a miest. V tejto súvislosti vydal *The Slovak Spectator*²⁰⁷ článok o tom, ako sa môžu cudzinci volieb zúčastniť²⁰⁸.

200 Zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (§ 3 ods. 1, bod 3d).

201 § 27a ods. 1 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

202 Informácie poskytlo MPSVR SR.

203 Informácie poskytol OZP SEP MV SR.

204 SK 2016 AMIF SC2.1/1. Projekt bude trvať do 31. decembra 2019.

205 Informácie poskytol OZP SEP MV SR.

206 Dostupné na: www.emn.sk/sk/aktivity-emn/stretnutia-a-konferencie/319-tematicke-stretnutie-emn-na-temu-predchadzanie-neuspesnej-integracie-osob-s-udelenou-medzinarodnou-ochranou-piestany-april-2018 (citované 25. 3. 2019).

207 Jediné periodikum, ktoré vychádza v SR v angličtine.

208 Dostupné na: <https://spectator.sme.sk/c/20906990/faq-how-can-foreigners-vote-in-municipal-elections-in-slovakia.html> (citované 26. 3. 2019).

Rozhlas a televízia Slovenska (RTVS) informoval prostredníctvom svojej stanice Slovak International, ako aj na svojej webovej stránke v niekoľkých epizódach o komunálnych voľbách a možnostiach cudzincov voliť, o právomociach jednotlivých orgánov samospráv a ďalších praktických informáciách.²⁰⁹

V rámci projektu *Migračný kompas* Liga za ľudské práva pripravila mobilizačnú kampaň pre cudzincov, v rámci ktorej zverejnila informatívnu videopríručku *Foreigners' guide to voting in Bratislava*, v ktorej vysvetľuje, ako môžu cudzinci voliť v komunálnych voľbách na Slovensku.²¹⁰

V rámci tohto projektu Liga za ľudské práva taktiež zorganizovala dva okrúhle stoly o občianskej participácii cudzincov v Bratislave. Na prvom stretnutí účastníci diskutovali o živote a potrebách cudzincov v Bratislave a o komunálnych voľbách. Výstupy z neho sú zverejnené na stránke Ligy za ľudské práva²¹¹. Na druhom stretnutí účastníci zdieľali svoje nápady a návrhy efektívnejšej integrácie v meste Bratislava. Zo stretnutia vzišli odporúčania účastníkov zhrnuté do troch oblastí: zviditeľnenie sa cudzincov v rámci mesta, očakávania cudzincov od mesta/samosprávy v oblasti jazykového vzdelávania a služby prospešné cudzincom žijúcim v meste²¹².

V rámci projektu INTEGRA, na ktorom participuje päť štátov EÚ (Bulharsko, Česko, Chorvátsko, Slovensko a Taliansko), vydala nezisková organizácia ETP Slovensko, pôsobiaca v Košiciach Metodickú príručku hodnotenia stratégie mesta v oblasti integrácie cudzincov²¹³, ktorá obsahuje nástroje na samohodnotenie mesta a zaznamenávanie pokroku v oblasti procesu dlhodobej integrácie cudzincov v meste.²¹⁴

V roku 2018 pokračoval v realizácii aj projekt *KapaCITY – podpora integrácie migrantov na lokálnej úrovni* implementovaný Ligou za ľudské práva v partnerstve s Centrom pre výskum etnicity a kultúry, o. z. Marginal, Nadáciou Milana Šimečku a 4 samosprávami. Jeho hlavným cieľom je rozvoj odborných, sieťovacích, koordinačných, advokačných a komunikačných kapacít lokálnych aktérov v oblasti integrácie ŠPTK a zabezpečenie zdieľania dobrej praxe na lokálnej, regionálnej, ale aj na národnej úrovni so zahraničím a rozvoj komunikačných zručností samospráv. V roku 2018 sa v rámci projektu realizovali najmä výskumné aktivity, interkultúrne tréningy pre zástupcov samospráv a príprava školiacich materiálov, právne tréningy, tréningy sociálnej práce a poskytovania služieb pre ŠPTK. Projekt pokračuje aj v roku 2019.²¹⁵

Mestská časť Bratislava-Rača zorganizovala v marci 2018 seminár v rámci projektu *YOUMIG* (Youth Migration), financovanom z programu *INTERREG Danube Transnational Programme*²¹⁶, ktorý sa zameriava na zlepšenie inštitucionálnych kapacít a posilnenie spolupráce pri riešení dopadov medzinárodnej migrácie mladých z Dunajského regiónu. Počas seminára boli prezentované výsledky analýzy lokálneho demografického vývoja, s dôrazom na migračné trendy na lokálnej úrovni, kvalitatívneho výskumu v oblasti migračných trendov a boli prezentované návrhy pilotných aktivít a opatrení na podporu integrácie cudzincov v mestskej časti Rača (napr. vytvorenie

209 Zdroj: Local elections guide for foreigners: Episode 1: <http://enrsi.rtvs.sk/articles/economics-and-politics/175502/local-elections-guide-for-foreigners-episode-1> (citované 26. 3. 2019).

210 Dostupné na: <https://www.youtube.com/watch?v=8p05-hYEIfA> (citované 25. 3. 2019).

211 Zdroj: <https://www.hrl.sk/sk/o-nas/aktuality/1st-roundtable-on-foreigners-civic-participation-in-bratislava> (citované 25. 3. 2019).

212 Zdroj: <https://www.hrl.sk/sk/o-nas/aktuality/2nd-roundtable-of-foreigners-goals-of-integration> (citované 25. 3. 2019).

213 Dostupné na: <http://etp.sk/metodicka-priruccka-hodnotenia-strategie-mesta-v-oblasti-integracie-cudzincov/> (citované 12. 2. 2019).

214 Dostupné na: www.etp.sk (citované 12. 2. 2019).

215 Informácie poskytlo OZP SEP MV SR.

216 Zdroj: Interreg Danube Transnational Programme: <http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/youmig> (citované 27. 3. 2019).

One-stop-shop – jednotného kontaktného miesta pre cudzincov v Rači).²¹⁷

Mestské zastupiteľstvo v Nitre schválilo v decembri roku 2018 projektový zámer Nitrianskej komunitnej nadácie týkajúci sa vzniku Integračného a komunitného centra v Nitre, ktorého cieľom je vytvoriť prvý kontaktný bod pre ekonomických migrantov s trvalým pobytom mimo územia mesta. Nitra sa tak stane prvým krajským mestom na Slovensku, poskytujúcim komplexné integračné služby pre cudzincov na úrovni lokálnej samosprávy.²¹⁸

6.4 Zvyšovanie povedomia o migrácii a nediskriminácia

V oblasti zvyšovania povedomia laickej a odbornej verejnosti o téme migrácie v SR a predchádzaniu diskriminácii sa v roku 2018 uskutočnilo niekoľko podujatí a vydaných bolo niekoľko zaujímavých publikácií a dokumentov:

IOM ako koordinátor Národného kontaktného bodu EMN v SR zorganizovala Diskusný večer EMN pre verejnosť s názvom *Migrácia v dôsledku klimatických zmien*²¹⁹. Diskusii predchádzalo premietanie nového dokumentárneho filmu *Anoteho archa*. Diskusia sa zúčastnili Kanta Kumari Rigaud, environmentálna špecialistka zo Svetovej banky, Jeffrey Labovitz, riaditeľ Regionálneho úradu IOM pre Východnú Afriku a Africký roh, a Alexander Ač, vedecký pracovník z Centra výskumu globálnej zmeny Akadémie vied ČR.^{220, 221}

Bratislavské divadlo Nová Scéna v spolupráci s MÚ MV SR pripravilo divadelnú inscenáciu *Domov, kde je ten tvoj?*, ktorá sa týka utečencov. Inscenácia vychádza z knižnej predlohy dánskej spisovateľky Janne Tellerovej, ktorá bola preložená do viacerých jazykov a bola spracovaná vo viacerých krajinách aj formou divadelných predstavení pre mládež. Dramatizácia príbehu má mať edukatívny charakter – cieľovou skupinou sú predovšetkým, no nie výlučne, žiaci základných a stredných škôl. Po divadelnom predstavení nasleduje diskusia s návštevníkmi predstavenia na témy azylu a migrácie so zamestnancami MÚ MV SR.²²²

MIC IOM zorganizovalo 2 diskusné večery s verejnosťou v Žiline a Trnave s názvom *Aj my sme tu doma*. Hostia večera, pôvodom z Afganistanu, Iraku a Somálska, umožnili verejnosti spoznať kultúry ľudí z rôznych častí sveta. Súčasťou programu bolo aj premietanie krátkych filmových príbehov o cudzincoch žijúcich na Slovensku.²²³

V oblasti budovania kapacít a na lepšiu pripravenosť zástupcov štátnej správy v komunikačnej oblasti s verejnosťou zorganizovala IOM ako koordinátor Národného kontaktného bodu EMN v SR, v spolupráci s MÚ MV SR, tematické stretnutie EMN s názvom *Komunikácia témy migrácie s verejnosťou*. Cieľom stretnutia bolo diskutovať o možnostiach, spôsoboch a stratégii komunikácie s verejnosťou pri prejavoch nenávisťi, agresii alebo konšpiračných teóriách spojených s té-

217 Dostupné na: <http://uet.sav.sk/?q=sk/participacia-tematickej-expertky-na-otvorenom-seminari-v-ramci-projektu-youmig> (citované 12. 2. 2019).

218 Zdroj: <https://mynitra.sme.sk/c/22008507/v-nitre-vznikne-integracne-centrum-pre-ekonomickych-migrantov.html> a <https://www.webnoviny.sk/v-nitre-vznikne-integracne-centrum-pre-cudzincov-prichadzajucich-za-pracou/> (citované 27. 3. 2019).

219 Diskusný večer EMN sa konal v rámci 6. ročníka Vzdelávacieho seminára EMN o migrácii s názvom Príčiny a dôsledky nútenej migrácie.

220 Výstupy zo Vzdelávacieho seminára EMN o migrácii a diskusného večera z roku 2018 sú dostupné na: www.emnconference.sk.

221 Informácie poskytol Úrad IOM v SR.

222 Zdroj: Tlačové správy MV SR, <https://www.minv.sk/?tlacove-spravy-6&sprava=utecenecke-temy-na-doskach-divadla-nova-scena> (citované 27. 3. 2019).

223 Informácie poskytol MIC IOM.

mou migrácie a utečencov. Stretnutie bolo určené pre zamestnancov verejnej správy.^{224, 225}

V reakcii na aktuálne otázky týkajúce sa témy azylu a migrácie, ktoré vyplynuli z diskusií s verejnosťou, vydal MÚ MV SR informačný leták *Utečenci, migranti, azylanti*, určený pre odbornú aj širšiu verejnosť. Leták poskytuje informácie potrebné na zorientovanie sa v základných migračných pojmoch. MV SR chce týmto predchádzať dezinterpretácii pojmov ako utečenec, žiadateľ o azyl, migrant a mnoho iných. Cieľovou skupinou je okrem laickej verejnosti aj novinárska obec.²²⁶

S cieľom prispieť k zodpovednému formovaniu verejnej mienky o migrácii a integrácii vypracovala IOM v spolupráci s MPSVR SR a Ligou za ľudské práva dokument *Migrácia a integrácia v médiách – odporúčania pre novinárov*. Odporúčania pre novinárov boli predstavené v máji 2018 v Bratislave v rámci pracovných raňajok EMN. Podujatia sa zúčastnili aj zástupcovia MÚ MV SR a Výboru pre predchádzanie a elimináciu rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu MV SR. Súčasťou stretnutia bola aj diskusia o potrebách a prekážkach pri komunikácii týchto tém a dôležitosti používania správnych pojmov v médiách. Odporúčania novinárom sú dostupné na stránke EMN v SR.^{227, 228}

Medzi zaujímavé publikácie určené predovšetkým deťom (od asi 10 rokov), mladým ľuďom a ich rodičom, učiteľom a učiteľkám, ale i širokej verejnosti patrí zbierka komiksových príbehov *Utečenci*, ktorú vydala Liga za ľudské práva. Knihu tvorí päť samostatných príbehov mladých ľudí pochádzajúcich z rôznych krajín (Sýria, Afganistan, Somálsko, Etiópia a Irak), ktorí sa napriek prekážkam usilujú budovať svoj domov na Slovensku.²²⁹

Slovenský inštitút pre bezpečnostnú politiku vydal za účelom boja proti dezinformáciám metodickú príručku pre učiteľov s názvom *Učítelia proti dezinformáciám II.*, ktorá je publikáciou voľne nadväzujúcou na príručku z roku 2017 *Učítelia proti dezinformáciám I.* V tejto príručke sa odborníci okrem iných tém venujú aj téme mýtov a faktov o migrácii a základným migračným pojmom.²³⁰

Filmová spoločnosť Mphilms, ktorá sa zameriava na produkciu dlhometrážnych a dokumentárnych filmov na rôzne aktuálne spoločenské témy, v rámci projektu *Menej alebo viac?*, realizovaného s podporou MS SR, pripravila sériu 15 krátkych videí s tematikou vzťahu menšiny a väčšiny a toleranciou v krajine.²³¹

MZVEZ SR od roku 2017 organizuje tematické *Kampane #MYSMEEU/Občianske konzultácie o EÚ*. Ich účelom je informovanie verejnosti o vývoji v EÚ a slovenského členstva v nej. V rámci tém, ktoré v súvislosti s prednáškami najviac rezonovali, nechýbala ani téma migrácie. Počas roka 2018 sa uskutočnilo 8 podujatí v rôznych mestách SR.

224 Zdroj: <https://emn.sk/sk/aktivity-emn/stretnutia-a-konferencie/328-tematicke-stretnutie-emn-na-temu-komunikacia-temy-migracie-s-verejnostou-bratislava-november-2018> (citované 27. 3. 2019).

225 Informácie poskytol Úrad IOM v SR.

226 Dostupné na: https://www.minv.sk/?tlacove-spravy-6&sprava=k-problematike-migracie-a-azylu-vydal-migracny-urad-zaujimavy-infoleta-k&subor_spravy=305696 (citované 12. 2. 2019).

227 Zdroj: <https://emn.sk/images/Migracia-a-integracia-v-mdich.pdf> (citované 27. 3. 2019).

228 Zdroj: <https://emn.sk/sk/aktivity-emn/stretnutia-a-konferencie/315-pracovne-ranajky-emn-s-novinarmi-2> (citované 27. 3. 2019).

229 Zdroj: <https://www.hrl.sk/sk/iniciativy-a-kampane/ukoncene-kampane/ukoncene-kampane/kampan-na-vydanie-komiksu-%5culetenci%5c> (citované 28. 3. 2019).

230 Zdroj: https://slovaksecurity.org/wp-content/uploads/2018/12/SSPI_Ucitelia_proti_dezinformaciam_II.pdf (citované 27. 3. 2019).

231 Dostupné na: https://www.youtube.com/watch?v=Xap-Ygfwg-M&list=PLCIVOnVyNHZMzBgvDLi_pul7MarVv8rV7 (citované 12. 2. 2019).

Občianstvo a situácia osôb bez štátneho občianstva

V roku 2018 SR neprijala žiadne zmeny súvisiace s občianstvom pre štátnych príslušníkov tretích krajín. Od 20. júla 2018 zákon o pobyte cudzincov nanovo zaviedol, že osoba bez štátneho občianstva môže získať trvalý pobyt na 5 rokov, nie trvalý pobyt na neobmedzený čas ako predtým.

7.1 Štátne občianstvo

Režim udelenia a straty štátneho občianstva SR upravuje *zákon č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky*, ktorého najnovšia novela nadobudla účinnosť od 1. januára 2019. O udelení a strate štátneho občianstva koná a rozhoduje MV SR.

Štátne občianstvo SR je možné nadobudnúť niekoľkými spôsobmi – keď ide o dieťa, napríklad narodením alebo osvojením, u dospelého človeka – cudzinca, ktorý nie je občanom SR, sa občianstvo získava tzv. naturalizáciou. Štátne občianstvo SR možno udeliť žiadateľovi, ktorý nie je občanom SR a má nepretržitý trvalý pobyt na území SR aspoň 8 rokov bezprostredne predchádzajúcich podaniu žiadosti o udelenie štátneho občianstva SR. Občianstvo SR sa dá udeliť aj skôr ako po 8 rokoch, napríklad ak je žiadateľom manžel občana SR alebo azylant. Žiadosti o udelenie štátneho občianstva SR sa podávajú osobne buď na okresnom úrade v sídle kraja (na odbore všeobecnej vnútornej správy) podľa miesta (posledného) trvalého pobytu na území SR, alebo

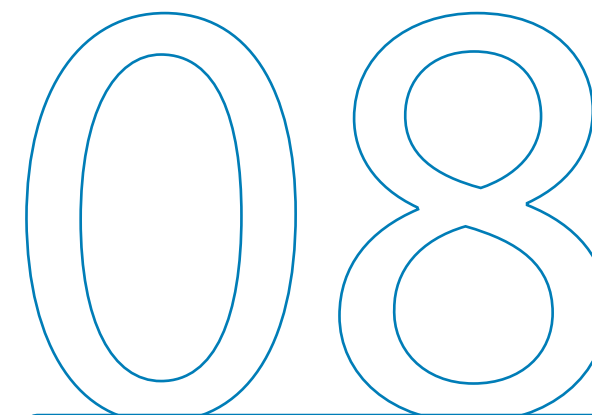
na zastupiteľskom či konzulárnom úrade SR v zahraničí.²³² Občan SR môže mať až na niektoré výnimky udelené iba jedno štátne občianstvo. Ak nadobudol cudzie štátne občianstvo pred 17. júlom 2010, táto právna úprava²³³ sa na neho nevzťahuje.²³⁴

7.2 Situácia osôb bez štátneho občianstva

Od 20. júla 2018 zákon o pobyte cudzincov nanovo zaviedol, že osoba bez štátneho občianstva môže získať trvalý pobyt na 5 rokov, nie trvalý pobyt na neobmedzený čas ako predtým. Osobe bez štátnej príslušnosti možno udeliť trvalý pobyt na 5 rokov tak ako doteraz aj bez splnenia podmienok ustanovených v zákone, ak preukáže, že nemá štátnu príslušnosť štátu: a) v ktorom sa narodila, b) v ktorom mala svoje predchádzajúce bydlisko alebo pobyt, a c) ktorého štátne občianstvo majú jej rodičia a ostatní rodinní príslušníci.²³⁵

Stále platí, že osobu bez štátnej príslušnosti je možné administratívne vyhostiť len vtedy, ak svojím konaním ohrozuje bezpečnosť štátu alebo verejný poriadok a nevzťahujú sa na ňu prekážky administratívneho vyhostenia.²³⁶

SR je signatárom *Dohovoru o právnom postavení osôb bez štátnej príslušnosti* (1954), ako aj *Dohovoru o redukovaní počtu osôb bez štátnej príslušnosti* (1961). Podľa *Dohovoru o právnom postavení osôb bez štátnej príslušnosti* je osoba bez štátnej príslušnosti „osoba, ktorá nie je považovaná za občana podľa práva žiadneho štátu“. Túto definíciu prebral a používa aj slovenský zákon o pobyte cudzincov.²³⁷

Hranice, Schengen a víza

SR pripravila v roku 2018 nový národný plán riadenia kontroly hraníc pod názvom *Národná stratégia integrovaného riadenia hraníc na roky 2019 až 2022*²³⁸. Dokument stanovuje úlohy vyplývajúce pre SR v oblasti budovania európskeho integrovaného riadenia hraníc na ďalšie obdobie. SR opäť zaznamenala klesajúci trend v oblasti vydaných víz, ktorý súvisí aj so zavedením bezvízového styku s Ukrajinou od júna 2017.

V rámci opatrení na ochranu hraníc SR od roku 2018 implementuje nový národný projekt v oblasti technického zabezpečenia a naďalej pokračuje v implementácii projektov v súlade s národným programom Fondu pre vnútornú bezpečnosť (ISF). V rámci spolupráce medzi ÚHCP P PZ a štátnou pohraničnou službou Ukrajiny sa na základe *Plánu rozvoja spolupráce medzi Úradom hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru a Správou Štátnej pohraničnej služby Ukrajiny na roky 2017 – 2018* prijalo viacero opatrení a uskutočnili sa viaceré expertné stretnutia. Na prehĺbenie ďalšej spolupráce s Ukrajinou bol v roku 2018 taktiež podpísaný *Plán rozvoja spolupráce medzi Úradom hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru a Správou Štátnej pohraničnej služby Ukrajiny na roky 2019 – 2020*.

232 Bachtíková, I. (2014): Organizácia azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava, s. 50. Dostupné na: <https://emn.sk/sk/na-stiahnutie-emn/publikacie-emn/item/138-organizacia-azylovej-a-migracnej-politiky> (citované 28. 3. 2019).

233 Zákon č. 250/2010 Z. z., ktorým bol novelizovaný zákon NR SR č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

234 Zdroj: <https://www.minv.sk/?statne-obcianstvo-1> (citované 28. 3. 2019).

235 Zdroj: <https://www.hrl.sk/sk/co-robime/temy/osoby-bez-obcianstva> (citované 28. 3. 2019).

236 Bachtíková, I. (2014): Organizácia azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava, s. 58. Dostupné na: <https://emn.sk/sk/na-stiahnutie-emn/publikacie-emn/item/138-organizacia-azylovej-a-migracnej-politiky> (citované 28. 3. 2019).

237 Zdroj: <https://www.hrl.sk/sk/co-robime/temy/osoby-bez-obcianstva> (citované 28. 3. 2019).

238 V zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1624 zo 14. septembra 2016 o európskej pohraničnej a pobrežnej strážii, ktorým sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/399 a ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 863/2007, nariadenie Rady (ES) č. 2007/2004 a rozhodnutie Rady 2005/267/ES.

8.1 Štatistiky a trendy

SR opäť zaznamenala pokles vo vydávaní víz. V roku 2018 dosiahol počet vydaných víz 28 343 v porovnaní so 43 641 vízami v roku 2017²³⁹, 63 553 vízami v roku 2016²⁴⁰ a 76 177 v roku 2015²⁴¹ (pozri **tabuľku 3** v prílohe).²⁴² Pokračujúci pokles z posledného obdobia je najmä dôsledkom zavedenia bezvízového styku s Ukrajinou od 11. júna 2017 pre občanov Ukrajiny, ktorí sú držiteľmi biometrického pasu²⁴³. Všetky typy víz sa v SR vydávajú s biometrickými údajmi.²⁴⁴

8.2 Politiky a opatrenia na kontrolu hraníc

SR v roku 2018 pripravila *Národnú stratégiu integrovaného riadenia hraníc na roky 2019 až 2022*²⁴⁵, ktorá je novým národným plánom v oblasti riadenia a kontroly hraníc. Dokument stanovuje úlohy vyplývajúce pre SR v oblasti budovania európskeho integrovaného riadenia hraníc pre ďalšie obdobie.²⁴⁶

V roku 2018 bolo prijatých niekoľko opatrení na kontrolu hraníc SR. Išlo predovšetkým o implementáciu projektov realizovaných v rámci fondu ISF a o praktické opatrenia v teréne.

V roku 2018 začala implementácia národného projektu *Doplnenie a obmena technického vybavenia pre výkon hraničného dozoru na vonkajšej pozemnej hranici EÚ v SR*²⁴⁷. Jeho hlavným cieľom je vytvorenie podmienok pre efektívnejšie plnenie úloh pri vykonávaní hraničnej kontroly a hraničného dozoru na vonkajších hraniciach schengenského priestoru. Projekt má tiež napomáhať efektívnemu plneniu špecifických operatívnych, taktických a policajných úkonov v oblasti nelegálnej migrácie pomocou modernizácie technického vybavenia oddelení hraničnej kontroly Policajného zboru RHCP Sobrance a Mobilnej zásahovej jednotky Policajného zboru RHCP Sobrance.²⁴⁸

V roku 2018 pokračovala realizácia nasledovných projektov v súlade s národným programom fondu ISF, špecifický cieľ 2 Hranice:

- *Rozvoj kapacít hraničnej kontroly nákupom vrtulníka*²⁴⁹,
- *Nákup dopravných prostriedkov pre špecializované útvary finančnej správy*²⁵⁰,
- *Obnova technického vybavenia pre druhú a tretiu líniu kontroly dokumentov*²⁵¹,

239 Mészárosová, S., Oboňová, S. (2018): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2017. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

240 Zdroj: Bachtiková, I., Oboňová, S. (2017): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2016. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

241 Zdroj: Bachtiková, I., Oboňová, S. (2016): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2015. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

242 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

243 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/850 zo 17. mája 2017, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 539/2001 uvádzajúce zoznam tretích krajín, ktorých štátni príslušníci musia mať víza pri prekračovaní vonkajších hraníc členských štátov, a krajín, ktorých štátni príslušníci sú oslobodení od tejto povinnosti (Ukrajina).

244 Mészárosová, S., Oboňová, S. (2018): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2017. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

245 V zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1624 zo 14. septembra 2016 o európskej pohraničnej a pobrežnej strážii, ktorým sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/399 a ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 863/2007, nariadenie Rady (ES) č. 2007/2004 a rozhodnutie Rady 2005/267/ES.

246 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

247 Prijímateľom je ÚHCP P PZ.

248 Informácie poskytol OZP SEP MV SR.

249 Projekt SK 2015 ISF SC2 NC6 A1 implementuje prijímateľ grantu Letecký útvar Ministerstva vnútra SR.

250 Projekt SK 2016 ISF SC2 NC1 A2 implementuje prijímateľ grantu Finančné riaditeľstvo SR.

251 Projekt SK 2017 ISF SC2 NC6 A2 implementuje prijímateľ grantu Kriminalistický a expertízny ústav Policajného zboru.

- *Výmena technických zariadení na skúmanie dokladov*²⁵²,
- *Doplnenie a obmena automobilovej techniky*.^{253 254}

Ďalšie aktivity

V oblasti budovania kapacít a s cieľom zabezpečiť požadovanú úroveň vedomostí a praktických zručností útvarov ÚHCP P PZ sa každoročne vydáva rozkaz riaditeľa ÚHCP P PZ²⁵⁵ na realizáciu ďalšieho vzdelávania príslušníkov služby hraničnej a cudzineckej polície.

V roku 2018 pokračovala tiež implementácia projektu *Vzdelávanie príslušníkov hraničnej a cudzineckej polície v anglickom, ruskom a ukrajinskom jazyku* pod špecifickým cieľom 2 Hranice.²⁵⁶

ÚHCP P PZ v spolupráci s Hasičským a záchranným zborom, MÚ MV SR, Slovenským Červeným krížom a ďalšími orgánmi štátnej správy a samosprávy sa zúčastnil vojenského cvičenia Nový Horizont 2018, zameraného na budovanie kapacít a praktickú prácu v teréne v dňoch 10. až 12. júla 2018 na posádkovom cvičisku Biela Hora pri Michalovciach na východnom Slovensku, ktoré organizuje Ministerstvo obrany SR pravidelne od roku 2015 v spolupráci s Hasičským a záchranným zborom, ÚHCP P PZ, MÚ MV SR, Slovenským Červeným krížom a ďalšími orgánmi štátnej správy a samosprávy (pozri časť 4.2.6).²⁵⁷

8.3 Spolupráca s tretími krajinami v oblasti riadenia hraníc

Spolupráca na operatívnej úrovni medzi operatívno-pátracím hraničným útvarom Ukrajiny a národnou jednotkou boja proti nelegálnej migrácii (NJBNM ÚHCP P PZ) prebiehala aj v roku 2018 na základe *Plánu rozvoja spolupráce medzi Úradom hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru a Správou Štátnej pohraničnej služby Ukrajiny na roky 2017 – 2018* (ďalej len Plán 2017 – 2018).

V rámci spolupráce medzi ÚHCP P PZ a Štátnou pohraničnou službou Ukrajiny sa v roku 2018 uskutočnilo stretnutie hlavných hraničných splnomocencov SR a Ukrajiny. Na stretnutí bola vyhodnotená situácia na slovensko-ukrajinskej štátnej hranici, pozitívne bolo vyzdvihnuté plnenie záväzkov vyplývajúcich z bilaterálnych a medzinárodných zmlúv týkajúcich sa problematiky štátnych hraníc. Vzájomnou snahou oboch krajín je aj prostredníctvom hranično-splnomoceneckej činnosti udržiavať a prehľbovať bilaterálne vzťahy za účelom posilnenia integrovanej bezpečnosti na slovensko-ukrajinskej štátnej hranici a predchádzania nelegálnej migrácii.

V súvislosti s plnením opatrení vyplývajúcich z Plánu 2017 – 2018 boli uskutočnené viaceré expertné stretnutia v SR a na Ukrajine, zamerané napr. na spoločné vyhodnotenie stavu vzájomnej výmeny informácií v oblasti štatistik týkajúcich sa nelegálnej migrácie, spoločné hodnotenie hrozieb nelegálnej migrácie na rok 2018 na slovensko-ukrajinskej štátnej hranici a výmenu štatisticko-analytických informácií. Operatívna spolupráca partnerských útvarov sa týkala najmä výmeny informácií k narušeniam slovensko-ukrajinskej štátnej hranice, informácií k rozpracova-

252 Projekt SK 2017 ISF SC2 NC6 A2/P2 implementuje prijímateľ grantu Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru.

253 Projekt SK 2017 ISF SC2 NC1 A2/P2 implementuje prijímateľ grantu Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru.

254 Informácie poskytol OZP SEP MV SR.

255 R ÚHCP PZ č. 11/2018 o realizácii ďalšieho vzdelávania príslušníkov Policajného zboru služby hraničnej a cudzineckej polície na rok 2018.

256 Projekt č. SK 2017 ISF SC2/NC4/A1-1.

257 Zdroj: <http://www.minv.sk/?tlacove-spravy-6&sprava=zlozky-ministerstva-vnutra-sa-zucastnili-na-vojenskom-cviceni-novy-horizont-2018> (citované 15. 1. 2019).

ným prípadom týkajúcich sa trestnej činnosti prevádzactva a obchodovania s ľuďmi.²⁵⁸

Pre potreby ďalšieho rozvoja a prehĺbenia spolupráce medzi ÚHCP P PZ a Štátnou pohraničnou službou Ukrajiny bol v roku 2018 podpísaný *Plán rozvoja spolupráce medzi Úradom hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru a Správou Štátnej pohraničnej služby Ukrajiny na roky 2019 – 2020*.²⁵⁹

Na základe *Memoranda o porozumení medzi MV SR a MV Macedónskej republiky o vytvorení spoločných hliadok na území Macedónskej republiky v rámci spoločných operácií* a *Memoranda o porozumení medzi MV SR a MV Srbskej republiky o vytvorení spoločných hliadok na území Srbskej republiky v rámci spoločných operácií*, ktoré SR uzavrela s týmito krajinami v roku 2016, vyslala SR aj v roku 2018 60 policajtov do Macedónska a 40 policajtov do Srbska.²⁶⁰

Neregulárna migrácia a prevádzactvo

SR v roku 2018 nezaznamenala významný nárast prípadov neregulárnej migrácie. Vývoj neregulárnej migrácie na území SR bol, podobne ako v roku 2017, ovplyvňovaný predovšetkým neregulárnou migráciou štátnych príslušníkov z najbližších tretích krajín – z Ukrajiny a zo Srbska. V oblasti zvyšovania úrovne a efektivity odhaľovania falošných a pozmenených dokladov prijala SR viacero opatrení predovšetkým v oblasti budovania kapacít. SR posilnila aj spoluprácu s Českou republikou v boji proti prevádzactvu formou rokovania o uzatvorení novej dohody o policajnej spolupráci. S cieľom zefektívňovania prevencie a budovania kapacít v spolupráci s tretími krajinami prijala SR expertov z Azerbajdžanu v rámci projektu *Mobilaze*.

9.1 Štatistiky a trendy

SR aj naďalej vykazuje relatívne nízku mieru neregulárnej migrácie. Nárast prípadov neregulárnej migrácie v roku 2018 bol len nepatrný (2 819 prípadov oproti 2 706 prípadom v roku 2017). Počet prípadov neoprávneného prekročenia štátnej hranice síce percentuálne stúpol oproti predchádzajúcemu roku o 40 %, išlo však o celkovo 348 zaznamenaných prípadov oproti roku 2017 (248 prípadov), z ktorých najčastejšie išlo o občanov Vietnamu (168), občanov Ukrajiny (60) a občanov Turecka (27). Neoprávnené pobyty na území Slovenska sa vyskytli v 2 471 prípadoch, pričom v 1 873 prípadoch išlo o občanov Ukrajiny. Z celkového počtu zistených prípadov neregulárnej migrácie v roku 2018 (2 819) sa 1 934 prípadov týkalo občanov Ukrajiny, 207 prípadov občanov Srbska a 201 prípadov občanov Vietnamu. V roku 2018 orgány činné v trestnom konaní zadržali 152 osôb podozrivých z trestného činu prevádzactva (pozri **tabuľku 4** a **tabuľku 5** v prílohe).²⁶¹

²⁵⁸ Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

²⁵⁹ Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

²⁶⁰ Zdroj: <https://www.minv.sk/?tlacove-spravy-2&sprava=o-bezpecnosti-slovenska-sa-rozhoduje-aj-na-balkane> (citované 15. 1. 2019).

²⁶¹ Informácie poskytli ÚHCP P PZ a OZVEZ KMV.

9.2 Opatrenia proti zneužívaniu spôsobov legálnej migrácie

9.2.1 Falošné a pozmenené cestovné doklady

Počas roka 2018 boli pripravované nové opatrenia na rok 2019, vedúce k zvýšeniu úrovne a efektivity odhaľovania falošných a pozmenených dokladov, spočívajúce v obmene technických zariadení na skúmanie dokladov. Medzi tieto opatrenia patrilo aj zvyšovanie teoretických a praktických vedomostí v oblasti odhaľovania falošných a pozmenených dokladov. Išlo predovšetkým o kurzy profilácie, predvýjazdovú prípravu poradcov pre doklady, odborné školenia zamerané na najnovšie trendy falšovania a pozmeňovania dokumentov, odborné stáže policajtov druholíniovej kontroly na špecializovanom pracovisku ÚHCP P PZ.²⁶²

9.3 Boj proti prevádzachstvu a prevencia neregulárnej migrácie

9.3.1 Boj proti prevádzachstvu

V roku 2018 sa uskutočnili rokovania medzi SR a ČR o uzatvorení novej dohody o policajnej spolupráci, ktorá by reagovala na nové fenomény páchania cezhraničnej trestnej činnosti, predovšetkým v oblasti nelegálnej migrácie, boja proti majetkovej a drogovej trestnej činnosti. V rámci tejto spolupráce sa predpokladá posilnenie výmeny informácií medzi SR a ČR, budovanie kapacít a spoločné vzdelávacie aktivity slovenskej a českej polície.²⁶³

9.3.2 Spolupráca s tretími krajinami v prevencii neregulárnej migrácie

SR v roku 2018 v spojitosti s budovaním kapacít na prevenciu neregulárnej migrácie v rámci projektu *Mobilaze*²⁶⁴ zameraného na implementáciu mobilitného partnerstva s Azerbajdžanom, prijal v júni 2018 v Bratislave expertov z Azerbajdžanu v rámci študijnej návštevy k problematike bezpečnosti dokladov. MÚ MV SR ako partner projektu *Mobilaze* študijnú návštevu organizoval v spolupráci s Medzinárodným centrom pre rozvoj migračnej politiky (ICMPD).²⁶⁵

9.3.3 Monitorovanie a identifikácia neregulárnych migračných trás

V roku 2018 ÚHCP P PZ nezaviedol nové formy alebo spôsoby monitorovania ani identifikovania nelegálnych migračných trás. V rámci monitorovania trás organizovanej nelegálnej migrácie a prevádzachstva prechádzajúcich cez územie SR bol v roku 2018 zaznamenaný výrazný pokles tlaku nelegálnej migrácie na vstupe do SR z Maďarska. Ostatné trasy organizovanej nelegálnej migrácie a prevádzachstva prechádzajúce cez územie SR ostávajú nezmenené.²⁶⁶

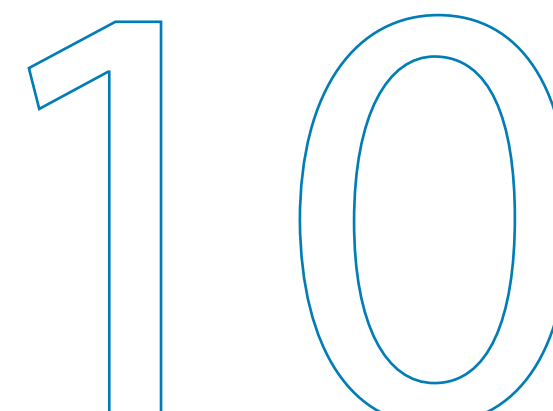
²⁶² Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

²⁶³ Zdroj: <https://www.minv.sk/?tlacove-spravy-2&sprava=s-ceskou-republikou-uzatvorime-zmluvu-o-policajnej-spolupraci>, (citované 15. 1. 2019).

²⁶⁴ Implementačným partnerom projektu je MÚ MV SR.

²⁶⁵ Zdroj: <https://www.minv.sk/?tlacove-spravy-2&sprava=experti-z-azerbajdžanu-sa-pocas-studijnej-navstevy-na-slovensku-zaujimali-o-bezpecnost-dokladov-vydavanych-policiou> (citované 15. 1. 2019).

²⁶⁶ Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

Obchodovanie s ľuďmi

V novembri 2018 schválila vláda SR v poradí piaty *Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2019 – 2023*, ktorého hlavným cieľom je zavedenie koordinovaného systému na zníženie trestnej činnosti obchodovania s ľuďmi. Jeho súčasťou je *Akčný plán boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2019 – 2023* s 21 úlohami pre jednotlivých aktérov v oblasti prevencie, ochrany, vyšetrovania a spolupráce. V decembri 2018 vstúpilo do platnosti nové *nariadenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 144/2018 o zabezpečení programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi*, ktoré pri štátnych príslušníkoch tretích krajín alebo osobách bez štátnej príslušnosti upravuje postupy pri poskytovaní pomoci pri asistovanom dobrovoľnom návrate obetí obchodovania s ľuďmi a maloletých bez sprievodu, ktorí boli zaradení do programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi.

Od decembra 2018 SR tiež vytvorila podmienky pre bezproblémové poskytovanie zdravotnej starostlivosti aj pre obeť obchodovania s ľuďmi s dlhmi na verejnom zdravotnom poistení. V roku 2018 SR spolupracovala so Srbskou republikou v predchádzaní pracovného vykorisťovania a obchodovania s ľuďmi ich občanov na Slovensku. Došlo k zmene poskytovateľa bezplatnej *Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818*, ktorým sa od septembra 2018 stala mimovládna organizácia Slovenská katolícka charita. MV SR tiež aktualizovalo leták k samoidentifikácii obeť obchodovania s ľuďmi, ktorý je k dispozícii v šiestich jazykoch (slovenčina, ukrajinčina, rumunčina, rómčina, čínština, angličtina). Ani v roku 2018 nebola na Slovensku identifikovaná obeť obchodovania s ľuďmi zo zahraničia, resp. z tretích krajín.

10.1 Štatistiky a trendy

Medzi obeťami obchodovania s ľuďmi bol v SR v roku 2018 identifikovaný jeden ŠPTK²⁶⁷ (pozri **tabuľku 10** v prílohe).²⁶⁸ V roku 2018 pokračovali príslušníci NJBPNM ÚHCP P PZ v spolupráci s Národným inšpektorátom práce a ÚPSVaR v pravidelných spoločných kontrolách podnikateľských subjektov na odhalenie prípadov nelegálnej práce, nelegálneho zamestnávania a identifikáciu potenciálnych obetí obchodovania s ľuďmi (pozri časť 3.4).²⁶⁹

Zo štatistík OSISP P PZ, Generálnej prokuratúry SR a MS SR vyplýva, že v roku 2018 bolo v súvislosti so spáchaním trestného činu obchodovania s ľuďmi²⁷⁰ zadržaných ako podozrivých celkovo 53 osôb, odsúdených bolo 8 osôb (pozri **tabuľku 11** v prílohe).²⁷¹

10.2 Legislatíva, politiky a medzinárodný monitoring

Dňa 6. novembra 2018 schválila vláda SR²⁷² v poradí piaty *Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2019 – 2023*, ktorého hlavným cieľom je zavedenie koordinovaného systému na zníženie trestnej činnosti obchodovania s ľuďmi. Zameriava sa na posilnenie existujúcich nástrojov, ktoré sa dlhoročnou praxou osvedčili, ako aj na nové nástroje v boji proti obchodovaniu s ľuďmi, ktoré odrážajú nové trendy v páchaní tejto trestnej činnosti.²⁷³

Súčasťou národného programu je Akčný plán boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2019 – 2023 s úlohami pre jednotlivých aktérov v oblasti prevencie, ochrany, vyšetrovania a spolupráce.²⁷⁴ Ide o celkovo 21 úloh, ktorých potreba vyplynula z praxe, ako aj prislúchajúcich štandardov EÚ. Zároveň reflektujú odporúčania monitorovacích mechanizmov Rady Európy (Dohovor Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi) či USA (TIP – Trafficking in Persons Report).²⁷⁵ Podľa poslednej hodnotiacej Správy o obchodovaní s ľuďmi (TIP Report), ktorú každoročne vydáva Ministerstvo zahraničných vecí USA, patrila SR v roku 2018 po ôsmykrát do prvej skupiny štátov v napĺňaní minimálnych štandardov eliminácie obchodovania s ľuďmi. Ministerstvo zahraničných vecí USA v správe okrem iného odporúča posilniť vyšetrovanie, stíhanie a odsúdenie páchatelov trestného činu obchodovania s ľuďmi. Poukazuje aj na nedostatočnú identifikáciu zahraničných obetí obchodovania s ľuďmi a nedostatočnú právnu pomoc pre obeť obchodovania s ľuďmi a ich ochranu pred trestnými činmi, ktoré spáchali v dôsledku ich obchodovania.²⁷⁶

Dňa 10. decembra 2018 vstúpilo do platnosti nové nariadenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 144/2018 o zabezpečení programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi, ktoré pri ŠPTK alebo osobách bez štátnej príslušnosti upravuje postupy pri poskytovaní pomoci pri asistovanom dobrovoľnom návrate obetí obchodovania s ľuďmi a maloletých bez sprievodu,

267 Súhrnné štatistiky obetí obchodovania s ľuďmi v SR za rok 2018 neboli v čase písania tejto správy dostupné.

268 Informácie poskytol IC MV SR.

269 Informácie poskytla NJBPNM ÚHCP P PZ.

270 Podľa § 179 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon, v znení neskorších predpisov.

271 Informácie poskytol OZVEZ KMV.

272 Uznesením č. 495/2018, dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/23297/1> (citované 17. 1. 2019).

273 Informácie poskytla NJBPNM ÚHCP P PZ.

Dostupné na: <http://www.minv.sk/?aktuality-obchodovanie-s-ludmi&sprava=vlada-slovenskej-republiky-schvalila-narodny-program-boja-proti-obchodovaniu-s-ludmi> (citované 17. 1. 2019).

Anglická verzia dokumentu je dostupná na: <http://www.minv.sk/?information-centre-for-combating-trafficking-in-human-beings-and-for-crime-prevention&subor=247264> (citované 17. 1. 2019).

274 Informácie poskytli NJBPNM ÚHCP P PZ a IC MV SR.

275 Zdroj: <http://www.minv.sk/?aktuality-obchodovanie-s-ludmi&sprava=vlada-slovenskej-republiky-schvalila-narodny-program-boja-proti-obchodovaniu-s-ludmi> (citované 17. 1. 2019).

276 Zdroj: <https://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2018/> (citované 28. 3. 2019).

du, ktorí boli zaradení do programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi.²⁷⁷

Novelou²⁷⁸ zákonov o sociálnom poistení²⁷⁹, o zdravotnom poistení²⁸⁰ a o poisťovníctve²⁸¹ s účinnosťou od 30. decembra 2018 sa na Slovensku vytvorili podmienky pre bezproblémové poskytovanie zdravotnej starostlivosti z verejného zdravotného poistenia pre všetky obeť obchodovania s ľuďmi zaradené do Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi.²⁸² Dlhý obetí obchodovania s ľuďmi na verejnom zdravotnom poistení limitovali poskytovanie zdravotnej starostlivosti tejto skupine ľudí na nevyhnutné úkony a urgentnú zdravotnú starostlivosť (tzv. neodkladnú zdravotnú starostlivosť). Po novom už obeť, ktorým sa poskytuje potrebná pomoc, budú ošetrené bez obmedzení, čo znamená prístup k zdravotnej starostlivosti v plnej miere.²⁸³ Na príprave novely spolupracovalo IC MV SR, MV SR, Ministerstvo zdravotníctva SR, Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou a jednotlivé zdravotné poisťovne.²⁸⁴

10.3 Identifikácia obetí z tretích krajín, poskytovanie informácií a pomoc

V roku 2018 IC MV SR aktualizovalo leták k samoidentifikácii obeť obchodovania s ľuďmi v šiestich jazykoch (slovenčina, ukrajinčina, rumunčina, rómčina, čínština, angličtina)²⁸⁵ za účelom distribúcie medzi pracovníkov a cudzincov v záchytných, pobytových a detenčných táboroch. Distribuovať sa má aj na miesta, kde takéto osoby prichádzajú do styku s úradmi, konkrétne na oddelenia cudzineckej polície.²⁸⁶

V spolupráci so srbským národným koordinátorom v boji proti obchodovaniu s ľuďmi SR v roku 2018 distribuovala národným inštitúciám v Srbskej republike informačný materiál v srbskom jazyku k zamestnávaniu ich občanov na Slovensku.^{287 288}

Ďalšie aktivity (vrátane tých v časti 10.4) už neboli zamerané špecificky na cieľovú skupinu obetí obchodovania s ľuďmi, ktoré sú ŠPTK. Keďže niektoré z nich však majú všeobecný charakter, resp. môžu byť aplikovateľné/využiteľné pri všetkých obetiach obchodovania bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť, uvádzame prehľad niekoľkých z nich:

Došlo k zmene poskytovateľa bezplatnej *Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818*, ktorým sa od septembra 2018 stala mimovládna organizácia Slovenská katolícka charita.²⁸⁹ V roku 2018 prevádzkovala svoju informačnú linku o obchodovaní s ľuďmi a bezpečnom cestovaní aj IOM.²⁹⁰

277 Informácie poskytol IC MV SR.

278 Zákonom č. 366/2018 Z. z., ktorým sa mení zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

279 Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

280 Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení.

281 Zákon č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

282 Informácie poskytol IC MV SR.

283 Zdroj: <https://www.minv.sk/?aktuality-obchodovanie-s-ludmi&sprava=prelomove-riesenie-pre-obete-obchodovania-s-ludmi> (citované 22. 1. 2019).

284 Informácie poskytol IC MV SR.

285 Dostupné na: <http://www.minv.sk/?obchodovanie-s-ludmi-a-slovenska-republika&subor=322803> (citované 12. 2. 2019).

286 Informácie poskytol IC MV SR.

287 Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/uvod/informacie-cudzinci/srbsko.pdf> (citované 12. 2. 2019).

288 Informácie poskytol IC MV SR.

289 Zdroj: <https://obchodsludmi.sk/od-1-septembra-prevadzujeme-narodnu-linku-pomoci-obetiam-obchodovania-s-ludmi-0800-800-818/> (citované 28. 3. 2019).

290 Zdroj: <https://iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/1175-iom-activities-and-achievements-2018.html> (citované 28. 3. 2019).

IC MV SR pokračovalo v roku 2018 v kampani *Dobré rady pred vycestovaním za prácou do zahraničia* v spolupráci s regionálnymi pracoviskami Európskych služieb zamestnanosti (European Employment Services – EURES) úradov práce po celom Slovensku.²⁹¹ Regionálnym pracoviskám EURES poskytlo IC MV SR informačné materiály, na základe ktorých môžu EURES poradcovia informovať záujemcov o prácu v zahraničí o rizikách súvisiacich s obchodovaním s ľuďmi pri hľadaní práce a vycestovaní za prácou v zahraničí a poradiť im, ako týmto rizikám predchádzať.²⁹² V júni 2018 sa zároveň spustila táto preventívna kampaň s autobusovým dopravcom Slovak Lines na svojich autobusových staniách v Bratislave a Malackách a vybraných pravidelných linkách autobusov do zahraničia – na viedenské letisko Schwechat a do Viedne. Formou letákov v jednoduchom a zrozumiteľnom jazyku majú cestujúci možnosť oboznámiť sa so základnými informáciami o obchodovaní s ľuďmi, možnosťami pomoci pre obeť obchodovania s ľuďmi, užitočných radách pri hľadaní práce a pred vycestovaním do zahraničia, spolu s aktuálnymi kontaktmi na slovenské veľvyslanectvá a konzuláty v zahraničí, ako aj na Národnú linku pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818. Letáky sú cestujúcim k dispozícii v stojanoch na autobusových staniách a tiež v autobusoch na vybraných autobusových linkách.²⁹³ IC MV SR podobne nadviazalo spoluprácu aj s Informačnými centrami mladých po celom Slovensku a poskytlo im propagačné materiály so základnými informáciami o obchodovaní s ľuďmi a radami, na čo si dať pozor pri vybavovaní práce v zahraničí a pred cestou do zahraničia.²⁹⁴

10.4 Zvyšovanie povedomia a posilňovanie odborných zručností

Na súťaži krátkometrážnych filmov na tému moderného otroctva (Unchosen Modern Slavery Film Competition) získal v marci 2018 ocenenie „Najlepší medzinárodný film o novodobom otroctve“ slovenský film *Ivan*²⁹⁵. Film mimovládnej organizácie Slovenskej katolíckej charity je autentickou výpoveďou Ivana, muža, ktorý sa stal obeťou obchodovania s ľuďmi. Po svojej hroznej skúsenosti v Slovinsku, kde bol zneužívaný na nútenú prácu, sa po vyslobodení vrátil domov na Slovensko.²⁹⁶

Na tému novodobého otroctva v roku 2018 upozornili aj študentky marketingu z Nitry, ktoré na komunikáciu vážneho problému využili formu guerilla marketingovej kampane. Študentky sa zahrali na agentúru, ktorá plagátom v centre Žiliny lákala na letnú brigádu snov smerovanú študentom. Priebeh kampane kopíroval praktiky otrokárov: výhodná ponuka, ktorá je cieleňá na zraniteľnú skupinu. V priebehu dvoch hodín rozdali 74 už vyplnených pracovných zmlúv.²⁹⁷

Kurzy, tréningy a manuály

ÚHCP P PZ zorganizoval v roku 2018 špecializovaný rekvalifikačný kurz pre príslušníkov NJBPNM ÚHCP P PZ z operatívno-pátracej zložky, cieľom ktorého bolo naučiť sa a v praxi aplikovať všeobecne záväzné právne predpisy, interné predpisy, služobné postupy a služobné zákroky v prí-

291 Zdroj: <http://www.minv.sk/?dobre-rady-pred-vycestovanim> (citované 28. 3. 2019).

292 Zdroj: <http://www.minv.sk/?aktuality-obchodovanie-s-ludmi&sprava=kampan-dobre-rady-pred-vycestovanim-za-pracou-do-zahranicia-pokracuje-s-pracoviskami-eures> (citované 28. 3. 2019).

293 Zdroj: <http://www.minv.sk/?aktuality-obchodovanie-s-ludmi&sprava=spolocnost-slovak-lines-pomaha-v-prevencii-obchodovania-s-ludmi> (citované 28. 3. 2019).

294 Zdroj: <http://www.minv.sk/?aktuality-obchodovanie-s-ludmi&sprava=prevencia-obchodovania-s-ludmi-pre-informacne-centra-mladych> (citované 28. 3. 2019).

295 Dostupné na: <https://www.youtube.com/watch?v=LGE9dPwQtU&feature=youtu.be> (citované 22. 1. 2019).

296 Zdroj: <https://www.minv.sk/?aktuality-obchodovanie-s-ludmi&sprava=hrozive-svedectvo-o-obchodovani-s-ludmi-v-kratkom-filme-ivan> (citované 22. 1. 2019).

297 Zdroj: <https://sketcher.startup.sk/studentky-marketingu-vytvorili-kampan-ktorou-poukazali-na-novodobe-otroctvo/> (citované 22. 1. 2019).

padoch obchodovania s ľuďmi.²⁹⁸

V rámci spolupráce s ÚHCP P PZ preškolilo IC MV SR v roku 2018 pracovníkov jednotlivých riaditeľstiev hraničnej a cudzineckej polície v Bratislave, Banskej Bystrici a Sobrancech²⁹⁹, ktorí prichádzajú do kontaktu so ŠPTK, k identifikácii obetí obchodovania s ľuďmi a povinnosti informovať ich o možnostiach pomoci, ako aj o ďalších postupoch.³⁰⁰

V rámci rozvoja národného referenčného mechanizmu IC MV SR realizovalo v roku 2018 školenia pre viaceré profesné skupiny. Účelom bolo prehĺbiť poznatky a budovanie kapacít v rámci problematiky obchodovania s ľuďmi a rozvíjať národný referenčný mechanizmus tak, aby bola obetiam poskytnutá adekvátna pomoc a uľahčilo sa odhaľovanie trestného činu obchodovania s ľuďmi. Práve z tohto dôvodu boli medzi účastníkmi pedagógovia zo základných škôl, špeciálnych základných škôl, stredných odborných škôl aj gymnázií, reedukačných centier či centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie zodpovední za prevenciu kriminality na školách (približne 90 osôb).³⁰¹

V marci 2018 IOM uskutočnila päť základných a nadstavbových tréningov trénerov v Trnave, Liptovskom Mikuláši, Piešťanoch, Poprade a Banskej Bystrici. Vyškoliť na nich ďalších 96 odborníkov, ktorí v svojej praxi pracujú s ohrozenými skupinami obyvateľstva. Preventisti z policajného zboru, sociálni pracovníci, poradcovia EURES, odborní zamestnanci detských domovov, centrá pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a ďalší pracovníci z rôznych miest Slovenska tak s využitím poznatkov z tréningov, aktualizovaného tréningového manuálu *Prevencia obchodovania s ľuďmi*³⁰² a aktualizovanej mobilnej aplikácie *SAFE Travel & Work Abroad* môžu realizovať prevenciu obchodovania s ľuďmi v individuálnych aj skupinových formách. Aplikácia je voľne dostupná v Google Play³⁰³ a App Store³⁰⁴ a na webovej stránke www.safe.iom.sk/#/.³⁰⁵

Publikácie

Právam pracovných migrantov sa v roku 2018 venovala publikácia mimovládnej organizácie CVEK *Obete pracovného vykorisťovania alebo „nelegálni migranti“? Ochrana pracovných práv ukrajinských pracovníkov na Slovensku*. Publikácia predstavuje zistenia pilotného výskumu v téme zamestnávania ukrajinských pracovných migrantov na Slovensku v období posledných štyroch rokov (2013 – 2017). Zameriava sa najmä na objavujúce sa trendy v zamestnávaní občanov Ukrajiny, a to najmä v nízkokvalifikovaných profesiách.³⁰⁶ K téme pracovnej migrácie z Ukrajiny a výsledkom výskumu sa v januári 2018 uskutočnil aj okrúhly stôl.³⁰⁷

298 Informácie poskytla NJBPNM ÚHCP P PZ.

299 Zdroj: <https://www.minv.sk/?aktuality-obchodovanie-s-ludmi&sprava=instruktazno-metodicke-zamestnanie-zamerane-na-problematiku-obchodovania-s-ludmi> (citované 22. 1. 2019).

300 Informácie poskytlo IC MV SR.

301 Informácie poskytlo IC MV SR.

302 Dostupné na: <https://itunes.apple.com/us/app/safe-travel-work-abroad/id1163826719?mt=8> (citované 12. 2. 2019).

303 Dostupné na: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.beesafe.ios.safe> (citované 12. 2. 2019).

304 Dostupné na: <https://itunes.apple.com/us/app/safe-travel-work-abroad/id1163826719?mt=8> (citované 12. 2. 2019).

305 Zdroj: <https://iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/1175-iom-activities-and-achievements-2018.html> (citované 28. 3. 2019).

306 Zdroj: <https://iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/1175-iom-activities-and-achievements-2018.html> (citované 28. 3. 2019).

307 Zdroj: <http://cvek.sk/okruhly-stol-k-teme-pracovnej-migracie-z-ukrajiny/> (citované 28. 3. 2019).

10.5 Medzinárodná spolupráca

10.5.1 Spolupráca s členskými štátmi EÚ

V rámci medzinárodnej policajnej spolupráce sa v roku 2018 SR cez NJBPNM ÚHCP P PZ zúčastnila viacerých operatívnych stretnutí s policajnými zložkami susedných členských aj tretích štátov (Česká republika, Maďarsko, Ukrajina) v prípade, že existovali operatívne informácie vedúce k podozreniu z páchania trestnej činnosti obchodovania s ľuďmi.³⁰⁸

MÚ MV SR sa pravidelne počas roka 2018 zapájal do vysielania národných expertov do azylových podporných tímov EASO, a to aj so zameraním na poskytovanie informácií osobám žiadajúcim v ČŠ EÚ o udelenie azylu. Počas poskytovania informácií dochádzalo k identifikácii zraniteľných osôb, teda aj osôb, ktoré boli alebo mohli byť obeťou obchodovania s ľuďmi.³⁰⁹

SR sa cez NJBPNM ÚHCP P PZ zapojila do celoeurópskych akčných dní EUROPOLU (angl. Joint Action Days), ktoré sa konali v máji 2018 so zameraním na pracovné vykorisťovanie, v júli 2018 na sexuálne vykorisťovanie detí a v septembri 2018 na sexuálne vykorisťovanie ako také. Podstatou akčných dní je zamerať sa na jednotlivé formy vykorisťovania a vykonať aj na území SR kontroly podnikateľských subjektov na odhalenie páchania trestnej činnosti obchodovania s ľuďmi, ako aj na identifikáciu obetí obchodovania s ľuďmi.³¹⁰

10.5.2 Spolupráca s tretími krajinami

SR spolupracovala v roku 2018 so Srbskou republikou v predchádzaní pracovného vykorisťovania a obchodovania s ľuďmi ich občanov na Slovensku (pozri časť 10.3).

V máji 2018 sa SR zúčastnila v Belehrade multidisciplinárneho seminára Rady Európy o nadnárodnej spolupráci v prevencii a boji proti obchodovaniu s ľuďmi. Päť expertov z krajín pôvodu zahraničných obetí identifikovaných v Srbsku a z krajín možného vykorisťovania srbských obetí, konkrétne Albánska, Rakúska, SR, Slovinska a Macedónska, informovalo účastníkov o konkrétnych prípadoch a osvedčených postupoch v tejto oblasti.³¹¹ Prítomným bola odprezentovaná spolupráca SR so Srbskou republikou a sprístupnená informácia o informačných materiáloch zverejnených na slovenskej, ako aj srbskej ambasáde s cieľom prevencie možného ilegálneho zamestnávania ŠPTK na Slovensku.³¹² Na seminári sa zúčastnili zástupcovia štátnych orgánov vrátane policajných, diplomatických a konzulárnych pracovníkov, sociálnych pracovníkov, ako aj aktérov občianskej spoločnosti a medzinárodných organizácií.³¹³

Veľvyslanectvo USA v spolupráci s Justičnou akadémiou SR zorganizovalo v máji 2018 školenie na tému „Stíhanie zločinu obchodovania s ľuďmi“. Témami boli právna kvalifikácia prípadov obchodovania s ľuďmi, závažnosť prípadov obchodovania s ľuďmi, práca s obeťou v trestnom konaní a vyšetrovanie obchodovania s ľuďmi v kontexte vytvárania spoločných vyšetrovacích

tímov. Školenie bolo určené pre sudcov, vyšších súdnych úradníkov, prokurátorov a vyšetrovateľov zaoberajúcich sa vyšetrovaním trestnej činnosti obchodovania s ľuďmi. Lektorkami školenia boli sudkyňa a prokurátorka z USA.³¹⁴

V roku 2018 sa SR nezapojila do žiadnych spoločných vyšetrovacích tímov s tretími krajinami.³¹⁵

308 Informácie poskytla NJBPNM ÚHCP P PZ.

309 Informácie poskytol MÚ MV SR.

310 Informácie poskytla NJBPNM ÚHCP P PZ.

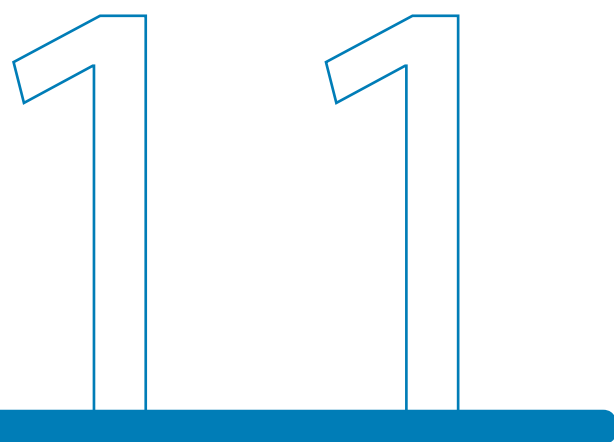
311 Zdroj: <https://www.minv.sk/?aktuality-obchodovanie-s-ludmi&sprava=multidisciplinarny-seminar-o-nadnarodnej-spolupraci-v-prevencii-a-boji-proti-obchodovaniu-s-ludmi> (citované 22. 1. 2019).

312 Informácie poskytlo IC MV SR.

313 Zdroj: <https://www.minv.sk/?aktuality-obchodovanie-s-ludmi&sprava=multidisciplinarny-seminar-o-nadnarodnej-spolupraci-v-prevencii-a-boji-proti-obchodovaniu-s-ludmi> (citované 22. 1. 2019).

314 Informácie poskytla NJBPNM ÚHCP P PZ.

315 Informácie poskytli OZVEZ KMV, ÚHCP P PZ a MÚ MV SR.

Návraty a readmisie

Počet návratov z územia SR v roku 2018 mierne stúpol, avšak k zásadnej zmene trendu nedošlo. V oblasti nútených návratov naďalej pokračovala implementácia projektov v súlade s *Národným programom AMIF*. SR od roku 2018 po odstránení technických problémov začala so systematickým zasielaním odtlačkov prstov do SIS II. V rámci *Programu asistovaných dobrovoľných návratov a reintegrácií*, ktorý implementuje IOM, sa pripravovala nová webová stránka pre záujemcov a žiadateľov o asistované dobrovoľné návraty.

11.1 Štatistiky a trendy

Slovensko v roku 2018 zaznamenalo mierny nárast návratov z územia SR, ktorý však nemá významnejší dopad na zmenu trendu. V rámci opatrení núteného návratu SR v roku 2018 vrátila 430 osôb, dobrovoľný odchod si zvolilo 1 667 osôb (najmä občanov Ukrajiny), pričom 80 migrantov využilo asistovaný dobrovoľný návrat prostredníctvom IOM (pozri **tabuľku 6** v prílohe).³¹⁶

316 Informácie poskytli ÚHCP P PZ a Úrad IOM v SR.

11.2 Nútené návraty

V roku 2018 pokračovala v súlade s Národným programom AMIF v rámci špecifického cieľa 3 Návrat realizácia nasledovných projektov na zabezpečenie rýchleho, udržateľného a efektívneho návratu:³¹⁷

- *Nútený návrat – AMIF II*,³¹⁸
- *Budovanie kapacít v oblasti návratov II*,³¹⁹
- *Projekt Slovenskej humanitnej rady KOMPAS II*.³²⁰

Monitoring nútených návratov sa po vecnej stránke v roku 2018 realizoval nezmeneným spôsobom, avšak od 1. marca 2018 nastala zmena v spôsobe financovania výdavkov spojených s monitoringom. Osoby vykonávajúce monitoring realizujú túto činnosť na základe „dohody o vykonaní práce“ a výdavky sú hrazené z prostriedkov rozpočtu MV SR.³²¹

SR sa od roku 2017 pripravovala na systematické zasielanie odtlačkov prstov do SIS II, ktoré doposiaľ poskytovala ad hoc. Po vytvorení technických podmienok na národnej úrovni na vkladanie dát sa však z dôvodu technických problémov v centrálnom systéme SIS II (konkrétne išlo o problém s vkladáním formátu NIST) zasielanie dát presunulo na rok 2018. Po odstránení uvedených problémov v centrálnom systéme SIS II po dohode s národnou ústredňou SIRENE bolo 24. apríla 2018 zavedené systematické zasielanie odtlačkov prstov do SIS II.³²²

11.3 Asistované dobrovoľné návraty a reintegrácie

Aj v roku 2018 SR realizovala asistované dobrovoľné návraty a reintegrácie (angl. assisted voluntary returns – AVR) prostredníctvom projektu IOM *Dobrovoľný návrat a reintegrácia v krajine pôvodu*, ktorý nadväzuje na predchádzajúce projekty (pozri **tabuľku 6** v prílohe).³²³

V roku 2018 IOM Bratislava začala s vývojom novej webovej stránky určenej záujemcom a žiadateľom o asistovaný dobrovoľný návrat do krajiny pôvodu. Stránka bude obsahovať kontaktné údaje, informácie o poskytovaných návratových službách, cieľových skupinách a odpovie na najčastejšie kladené otázky spojené s dobrovoľným návratom. V rámci projektu bol zaznamenaný percentuálny nárast migrantov, ktorí neboli zistení cudzineckou políciou resp. pobývali mimo zariadení MV. Od roku 2010 do roku 2017 tvoril tento počet maximálne 20 % z celkového počtu vrátených migrantov. V roku 2018 sa tento počet zvýšil na 51 %.³²⁴

317 Informácie poskytol OZP SEP MV SR.

318 Projekt č. SK 2016 AMIF SC3.2 implementuje ÚHCP P PZ od 1. januára 2017 do 31. decembra 2019. Projekt, ktorý kontinuálne nadväzuje na národné projekty ÚHCP P PZ implementované v predchádzajúcich obdobiach, je zameraný na zefektívnenie riadenia návratových operácií a zabezpečenie trvalo udržateľného, bezpečného a dôstojného návratu štátnych príslušníkov tretích krajín.

319 Projekt č. SK 2017 AMIF SC3.1 implementoval ÚHCP P PZ od 1. mája 2017 do 28. februára 2018. Projekt bol zameraný na budovanie kapacít zamestnancov priamo zapojených do návratovej politiky, a to formou školení policajtov podieľajúcich sa na procese návratu a školení pracovníkov na vybraných zastupiteľských úradoch SR v zahraničí.

320 Informácie poskytol OZP SEP MV SR.

321 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

322 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

323 Hlavným cieľom tohto projektu je prispieť k realizácii migračnej politiky SR implementáciou programu AVRR, ktorý migrantom poskytuje možnosť humánneho a dôstojného návratu vrátane začlenenia sa na trh práce a do spoločnosti v krajine pôvodu. Projekt bude pokračovať do 31. decembra 2019.

324 Informácie poskytol Úrad IOM v SR.

Bibliografia

Publikácie

Asylum and Migration Glossary 6.0 – a Tool for Better Comparability (2018). European Migration Network.

Bachtíková, I. (2014): Organizácia azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Bachtíková, I., Oboňová, S. (2017): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2016. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Bachtíková, I., Oboňová, S. (2016): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2015. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Drozd, P., Sásová, M. (2018): Prilákanie a udržanie zahraničných študentov v Slovenskej republike – dotazníková verzia. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Mészárosová, S., Oboňová, S. (2018): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2017. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Trafficking in Persons Report 2018 (2019). U.S. Department of State.

Dokumenty a materiály

Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky, Úradom Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu o humanitárnom transfere utečencov, ktorí potrebujú medzinárodnú ochranu cez Slovenskú republiku (aktuálna verzia).

Dotazník vyplnený odborom medzinárodných vzťahov a európskych záležitostí Kancelárie ministra vnútra SR.

Dotazník vyplnený migračným úradom Ministerstva vnútra SR.

Dotazník vyplnený Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Dotazník vyplnený Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR.

Dotazník vyplnený Štatistickým úradom SR.

Dotazník vyplnený Úradom IOM v SR.

Dotazník vyplnený Úradom hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru.

Integračná politika Slovenskej republiky.

Monitoring médií IOM za rok 2018.

Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania 2018 – 2027.

Stratégia pracovnej mobility cudzincov v Slovenskej republike.

Súhrnná správa o stave plnenia cieľov a opatrení Integračnej politiky Slovenskej republiky za rok 2017.

Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2018.

Štatistická správa migračného úradu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky – rok 2018.

Legislatíva

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 8/2016 z 12. decembra 2018.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (revidované znenie). (Ú. v. EÚ L 180, 29.6.2013).

Uznesenie vlády SR č. 473 z 10. októbra 2018.

Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 64/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorým sa menia niektoré zákony.

Zákon č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 191/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 198/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 250/2010 Z. z., ktorým bol novelizovaný zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 376/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia niektoré zákony.

Zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Internet

www.aktuality.sk
www.bratislava.mfa.gov.rs
www.cas.sk
www.cvek.sk
www.danubecompass.org
www.dennikn.sk
www.domov.sme.sk
www.easo.europa.eu
www.ec.europa.eu
www.ekonomika.sme.sk
www.emn.sk
www.emnconference.sk
www.employment.gov.sk
www.enrsi.rtvsk
www.etp.sk
www.etrend.sk
www.euractiv.sk
www.facebook.com (stránka Polície SR)
www.finwebonline.hnonline.sk
www.focusonline.sk
www.frontex.europa.eu
www.hrl.sk
www.interreg-danube.eu
www.iom.sk
www.itunes.apple.com
www.mic.iom.sk
www.minedu.sk
www.minv.sk
www.mynitra.sme.sk
www.mzv.sk
www.noviny.sk
www.nrsr.sk
www.obchodsludmi.sk
www.play.google.com
www.pravda.sk
www.rokovania.gov.sk
www.rokovania.sk
www.slovaksecurity.org
www.sme.sk

www.spectator.sme.sk
www.spravy.pravda.sk
www.sketcher.startitup.sk
www.state.gov
www.slovak.statistics.sk
www.svet.sme.sk
www.ta3.com
www.topky.sk
www.tyzden.sk
www.uet.sav.sk
www.upsvar.sk
www.upsvr.gov.sk
www.webnoviny.sk
www.youtube.com

Príloha: Národné štatistiky

Príloha obsahuje vybrané štatistiky z oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany za rok 2018, ktoré sa nezbierajú na úrovni EÚ v rámci Eurostatu³²⁵ alebo agentúry Frontex³²⁶.

Národné štatistiky za Slovensko sú dostupné najmä v ročenkách ÚHCP P PZ³²⁷ (regulárna a neregulárna migrácia, návraty), ročných štatistikách MÚ MV SR³²⁸ (medzinárodná ochrana vrátane maloletých bez sprievodu žiadajúcich o azyl), štatistikách ÚPSVaR³²⁹ (zamestnávanie cudzincov a maloletí bez sprievodu nežiadajúci o azyl), MZVEZ SR³³⁰ (víza) a ŠÚ SR³³¹ (demografické údaje a zahraničná migrácia). Sumár základných štatistických údajov o migrácii na Slovensku za kalendárny rok sa poskytuje v Prehlade EMN³³² o vývoji v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany (angl. country factsheet) alebo na webovej stránke Úradu Medzinárodnej organizácie pre migráciu (IOM) v SR³³³.

Tabuľka 1: Prvé povolenia na pobyt vydané v SR štátnym príslušníkom tretích krajín (podľa dôvodu pobytu³³⁴ a pohlavia v roku 2018)

Pohlavie	Spolu	Dôvod pobytu			
		vytvorenie a opätovné zjednotenie rodiny (rodinné dôvody)	vzdelávanie a štúdium	platené činnosti	iné ³³⁵
Spolu	20 989	2 902	2 324	13 956	1 807
Muži	:	:	:	:	:
Ženy	:	:	:	:	:

Zdroj: ÚHCP P PZ.

Poznámka: Údaje sú spracované spôsobom a v členení, ako sa poskytujú Eurostatu podľa nariadenia ES č. 862/2007 a v súlade s aktuálnymi inštrukciami Eurostatu. Môžu sa však mierne líšiť od oficiálnych údajov, keďže tieto štatistiky za rok 2018 sa budú spracovávať a overovať až v apríli/májí 2019, a následne budú poskytnuté Eurostatu.

335

325 Dostupné na: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics (citované 28. 3. 2019).

326 Dostupné na: <http://frontex.europa.eu/publications/> (citované 28. 3. 2019).

327 Dostupné na: <http://www.minv.sk/?rocnky> (citované 28. 3. 2019).

328 Dostupné na: <http://www.minv.sk/?statistiky-20> (citované 28. 3. 2019).

329 Dostupné na: http://www.upsvar.sk/statistiky/zamestnavanie-cudzincov-statistiky.html?page_id=10803 (citované 28. 3. 2019).

330 Štatistiky o počtoch vydaných víz sú k dispozícii iba na vyžiadanie.

331 Dostupné na: https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/demography/population/news/lut/p/b1/jdDRCoLwFABgZ-kF3HFbc7ucRn-MISjTLdhMWEVJqUBS9fRbeZp27A9__wznLogLZprxXx_JWtU15fu-WbY2nue-7Eri_wqC9OHXnxqi5Szuw6UCgZEi9CIBHagxahnkqDCEgyX95-DIS-fuVnyFa72nnsawccAEKx4IJQzoCxsSBojexgRe71YJolWAqggkm6mJJeBphnEcOg2A8Abg-GnvABA1fGYVsfUHY9oUudF89MV8lRjJ5AKltt/dl4/d5/L2d-BISEvZ0FBIS9nQSEh/ (citované 28. 3. 2019).

332 Dostupné na: <https://emn.sk/sk/na-stiahnutie-emn/publikacie-emn/itemlist/category/5-vyrocnne-spravy-emn> (citované 28. 3. 2019).

333 Dostupné na: <http://www.iom.sk/sk/migracia/migracia-na-slovensku> (citované 28. 3. 2019).

334 Dôvody udelenia pobytu sú v súlade s príslušnou legislatívou EÚ [Nariadenie Komisie (EÚ) č. 216/2010 z 15. marca 2010, ktorým sa vykonáva nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 862/2007 o štatistike Spoločenstva o migrácii a medzinárodnej ochrane, pokiaľ ide o vymedzenia kategórií dôvodov udelenia povolení na pobyt]. Dôvody sú rozdelené do štyroch kategórií: 1. Vytvorenie a opätovné zjednotenie rodiny (rodinné dôvody), 2. Vzdelávanie a štúdium, 3. Platené činnosti a 4. Iné dôvody. Jednotlivé národné druhy a účely pobytov sú rozdelené do týchto štyroch kategórií.

335 Do kategórie Iné patria tieto pobyt podľa zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov, ktoré nepatria do žiadnej z predchádzajúcich troch kategórií: 1. prechodný pobyt – osobitná činnosť – poskytnutie zdravotnej starostlivosti a na sprevádzanie štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorému sa poskytuje zdravotná starostlivosť; 2. prechodný pobyt – plnenie služobných povinností civilnými zločkami ozbrojených síl; 3. pre-

Tabuľka 2: Správne poplatky v SR za žiadosti o udelenie pobytu v roku 2018 (podľa druhu a účelu pobytu a dĺžky trvania pobytu)

Druh a účel pobytu	Maximálna dĺžka pobytu (v mesiacoch)	Výška správneho poplatku (v eurách)*		
		Poplatok za žiadosť na oddelení cudzineckej polície	Poplatok za žiadosť na zastupiteľskom úrade SR	Poplatok za vydanie dokladu o pobyte**
Prechodný pobyt na účel zlúčenia rodiny (smernica 2003/86)	60	132,50 EUR	135 EUR	4,50 EUR
Prechodný pobyt na účely štúdia, výmen žiakov, neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby (smernica 2004/114)	72	0 EUR (na účel štúdia)	0 EUR (na účel štúdia)	4,50 EUR (na účel štúdia)
	24	99,50 EUR (na účel osobitnej činnosti – neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby)	100 EUR (na účel osobitnej činnosti – neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby)	4,50 EUR (na účel osobitnej činnosti – neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby)
Dlhodobý pobyt (smernica 2003/119)	neobmedzený čas	165,50 EUR	-	4,50 EUR
Prechodný pobyt na účel výskumu a vývoja (smernica 2005/71)	24	0 EUR	0 EUR	4,50 EUR
Prechodný pobyt na účel vysoko-kvalifikovaného zamestnania (modrá karta EÚ) – smernica 2009/50	36	165,50 EUR	170 EUR	4,50 EUR

chodný pobyt – Slovák žijúci v zahraničí (ak cudzinec uvedie kategóriu Iné dôvody); 4. trvalý pobyt na neobmedzený čas podľa § 46 ods. 2 – ak je to potrebné na poskytovanie ochrany a pomoci svedkovi podľa osobitného predpisu, osobe bez štátnej príslušnosti, z dôvodov hodných osobitného zreteľa alebo plnoletej osobe, ktorá má udelený tolerovaný pobyt najmenej tri roky, počas ktorých študovala v škole na území SR; 5. tolerovaný pobyt – ak existuje prekážka administratívneho vyhostenia alebo ak vycestovanie nie je možné a zaistenie nie je účelné [§ 58 ods. 1 písmeno a) a b)], ak ide o neplnoletú osobu nájdenú na území SR alebo o obeť obchodovania s ľuďmi, ktorá má najmenej 18 rokov [§ 58 ods. 2 písmeno a) a c)], ak ide o nelegálne zamestnanú osobu za osobitne vykorisťujúcich podmienok alebo o nelegálne zamestnanú maloletú osobu, ktorej prítomnosť je na území SR nevyhnutná na účely trestného konania [§ 58 ods. 3], ak ide o obdobie poskytovania ústavnej starostlivosti, trvania karanténneho opatrenia, posudzovania žiadosti o udelenie tolerovaného pobytu, výkonu väzby alebo obdobie výkonu trestu odňatia slobody, alebo o najviac 90-dňovú lehotu na rozmyslenie pre obeť obchodovania s ľuďmi (s možnosťou predĺženia o ďalších 30 dní) [§ 58 ods. 4 písmeno a) až d)]; 6. doplnková ochrana; 7. azyl.

Druh a účel pobytu	Maximálna dĺžka pobytu (v mesiacoch)	Výška správneho poplatku (v eurách)*		
		Poplatok za žiadosť na oddelení cudzineckej polície	Poplatok za žiadosť na zastupiteľskom úrade SR	Poplatok za vydanie dokladu o pobyte**
Prechodný pobyt na účel sezónneho zamestnania (smernica 2014/36)	6 (180 dní)	33 EUR	35 EUR	4,50 EUR
Prechodný pobyt na účel zamestnania v prípade vnútropodnikového presunu (smernica 2014/66)	36	-	-	-
Tolerovaný pobyt pre obeť obchodovania s ľuďmi (smernica 2004/81)	6 (180 dní)	0 EUR	0 EUR	0 EUR
Prechodný pobyt na účel zamestnania – režim jednotného povolenia na pobyt a zamestnanie (smernica 2011/98)	60	165,50 EUR	170 EUR	4,50 EUR
Iné národné povolenia	-	-	-	-

Zdroj: ÚHCP P PZ.

* Poplatky uvedené v tabuľke vychádzajú zo zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch.

** Poplatok za vydanie dokladu o pobyte sa uplatňuje pri každej žiadosti o pobyt nezávisle od miesta jej podania (t. j. na OCP PZ na Slovensku alebo na zastupiteľskom úrade SR). Poplatok sa vždy uhrádza na OCP PZ.

Tabuľka 3: Vydané víza v SR štátnym príslušníkom tretích krajín v roku 2018 (podľa druhu víza)

Víza	Spolu	(Schengenské) krátkodobé víza (víza typu A a C a LTV víza)	Národné víza (víza typu D) *
Spolu	28 343	25 681	2 662

Zdroj: MZVEZ SR (na základe podkladov Microcomp zo systému NVIS).

** MV SR z celkového počtu udelilo 26 víz.

Poznámka: Počty vydaných víz sa môžu líšiť od údajov uvedených v pripravovanej ročenke ÚHCP P PZ Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike – rok 2018. Počet rozhodnutých víz v systéme v čase spracovania prehľadu sa nemusí premietnuť do počtu vytlačených, resp. vydaných víz.

Vysvetlivky: vízum typu A – letiskové tranzitné vízum,
vízum typu C – turistické vízum,
vízum typu D – národné vízum,
vízum LTV – vízum s obmedzenou územnou platnosťou.**Tabuľka 4: Prevádzané osoby v SR – vybrané ukazovatele v roku 2018³³⁶**

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy
Štátni príslušníci tretích krajín identifikovaní ako prevádzané osoby	584	:	:
Udelené lehoty na rozmyslenie (napr. v súlade so smernicou 2004/81/ES, ak sa uplatňuje aj na prevádzané osoby)	-	-	-
Udelené povolenia na pobyt pre prevádzané osoby (napr. v súlade so smernicou 2004/81/ES, ak sa uplatňuje aj na prevádzané osoby)	-	-	-

Zdroj: ÚHCP P PZ.

Vysvetlivky:

(:) Údaj nie je k dispozícii (v dokumentovaných prípadoch NJBPNM sa zaznamenáva len štátna príslušnosť neregulárnych migrantov a súvislosť s trestným činom, pre ktorý bolo proti prevádzáčom vznesené obvinenie).

(-) Jav sa nevyskytoval, resp. SR neuplatňuje na prevádzané osoby.

³³⁶ Podľa § 355 a § 356 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona sa prevádzáčstvo definuje takto:

„§ 355 – Kto pre osobu, ktorá nie je štátnym občanom SR alebo osobou s trvalým pobytom na území SR, organizuje nedovolené prekročenie štátnej hranice SR alebo prechod cez jej územie, alebo také konanie umožní, alebo v ňom pomáha, prípadne za finančnú alebo inú materiálnu výhodu.

§ 356 – Kto v úmysle získať pre seba alebo iného priamo či nepriamo finančnú výhodu alebo inú materiálnu výhodu osobe, ktorá nie je občanom SR alebo občanom iného členského štátu Európskej únie, alebo občanom zmluvného štátu Dohody o EHP, alebo nemá trvalý pobyt na ich území, umožní alebo pomáha zotrvať, alebo sa nedovolené zamestnať na území SR, iného členského štátu Európskej únie alebo zmluvného štátu Dohody o EHP, potrestá sa odňatím slobody na dva až osem rokov.“

Tabuľka 5: Prevádzачi v SR – vybrané ukazovatele v roku 2018

Ukazovateľ	Prevádzачi	
	zadržaní ako podozriví/ ukončené trestné stíhanie známych osôb	odsúdení
Spolu	152*/82**	71
Odsúdení podľa § 355 nového Trestného zákona č. 300/2005 Z. z.	–	26
Odsúdení podľa § 356 nového Trestného zákona č. 300/2005 Z. z.	–	32
Odsúdení podľa § 171a starého Trestného zákona č. 140/1961 Zb. (podľa povahy trestného činu)	–	13

Zdroj: ÚHCP P PZ, Generálna prokuratúra SR a MS SR.

* Celkový počet osôb, ktoré boli podozrivé z trestného činu prevádzачstva.

** Počet ukončených trestných stíhaní známych osôb (z celkového počtu).

Tabuľka 6: Štátni príslušníci tretích krajín vrátení zo SR v roku 2018 (podľa druhu návratu, štátneho občianstva a krajiny návratu)

Ukazovateľ	Vrátení v rámci opatrení núteného návratu*				Vrátení dobrovoľne (vrátane AVR)**				Vrátení dobrovoľne v rámci programu AVR				Reintegrovaní v rámci AVR			
	Spolu	M	Ž	ML	Spolu	M	Ž	ML	Spolu	M	Ž	ML	Spolu	M	Ž	ML
Spolu	430	368	62	0	1 667	1 262	399	6	80	59	15	6***	37	29	6	2
Najpočetnejšie skupiny osôb podľa štátneho občianstva	1. Ukrajina (155) 2. Vietnam (163) 3. Srbsko (25) 4. Turecko (18) 5. Afganistan/Irak (10) Uvedený zoznam krajín v tejto kategórii nie je úplný.				1. Ukrajina (1 564) 2. Moldavsko (20) 3. Vietnam (17) 4. Srbsko (10) 5. Azerbajdžan (8)				1. Vietnam (17) 2. Ukrajina (14) 3. Azerbajdžan/Srbsko (8) 4. Irak (7) 5. Irán/Filipíny (4)				1. Vietnam (12) 2. Azerbajdžan (6) 3. Ukrajina (5) 4. Srbsko (2) 5. Irak (2) 6. Bosna a Hercegovina, Čína, Etiópia, Gruzínsko, Macedónsko, Moldavsko, Nigéria, Pakistan, Tunisko, Turecko (1)			
Najčastejšia krajina návratu	1. Ukrajina 2. Srbsko 3. Macedónsko 4. Albánsko/Afganistan/Moldavsko 5. Gruzínsko Uvedený zoznam krajín v tejto kategórii nie je úplný.				1. Ukrajina 2. Vietnam 3. Srbsko 4. Azerbajdžan 5. Irak				1. Vietnam 2. Ukrajina 3. Azerbajdžan/Srbsko 4. Irak 5. Irán/Filipíny				1. Vietnam 2. Azerbajdžan 3. Ukrajina 4. Srbsko 5. Irak 6. Bosna a Hercegovina, Čína, Etiópia, Gruzínsko, Macedónsko, Moldavsko, Nigéria, Pakistan, Tunisko, Turecko			

Zdroj: ÚHCP P PZ³³⁷ a Úrad IOM v SR³³⁸.

* Nútený návrat – v tejto kategórii sú zahrnuté prípady výkonu rozhodnutia o administratívnom alebo súdnom vyhostení prostredníctvom eskorty útvarom PZ: a) cez vonkajšiu pozemnú hranicu, b) cez vnútornú pozemnú hranicu alebo c) letecky do tretej krajiny.

** Vrátení dobrovoľne (vrátane AVR) – v tejto kategórii je zahrnuté: a) dobrovoľné splnenie povinnosti vycestovať z územia SR v lehote stanovenej na tento účel vo vydanom rozhodnutí o AV z dôvodu zistenia neoprávneného pobytu vo vnútrozemí (splnenie povinnosti bolo zaznamenané na hraničnom priechode na vonkajšej hranici) alebo b) opustenie územia SR pri zistení neoprávneného pobytu na hraničnom priechode pri výstupe cudzinca v smere zo SR, za ktoré bolo cudzincovi vydané rozhodnutie o AV. V tejto kategórii sú zahrnuté aj osoby, ktorých návrat sa realizoval prostredníctvom IOM cez program AVR, po vydanom rozhodnutí o vyhostení. Jedna osoba je zahrnutá len jedenkrát (tzn. jednej osobe je vydané len jedno rozhodnutie o vyhostení).

*** Medzi maloletými sa nenachádzal žiadny maloletý bez sprievodu.

Vysvetlivky: AVR – asistované dobrovoľné návraty

M – muži

ML – maloletí

Ž – ženy

337 ÚHCP P PZ spracoval štatistiku návratov na základe údajov poskytnutých Eurostatu za rok 2018. ÚHCP P PZ pri spracovaní údajov postupoval podľa článku 7 ods. 1 nariadenia (ES) č. 862/2007 o štatistike Spoločenstva o migrácii a medzinárodnej ochrane a podľa aktuálnych odborných inštrukcií Eurostatu [Technical Guidelines for the Data Collection – Enforcement of Immigration Legislation (EIL) Statistics].

338 Úrad IOM v SR vedie štatistiku asistovaných dobrovoľných návratov a reintegrácií, ktoré na rozdiel od údajov uvedených vyššie uvádza na svojej webovej stránke ako počty prípadov AVR a počty reintegračných prípadov. Jeden prípad sa môže týkať viacerých osôb.

Tabuľka 7: Štátni príslušníci tretích krajín relokovaní do SR v roku 2018 (podľa pohlavia, krajiny pôvodu a členského štátu EÚ)

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy	Maloletí	Krajina pôvodu relokovaných ŠPTK	Realizované relokácie z ČS EÚ
Spolu	0	0	0	0	–	–

Zdroj: MÚ MV SR.

Tabuľka 8: Štátni príslušníci tretích krajín presídlení do SR v roku 2018 (podľa pôvodnej hostiteľskej krajiny a pohlavia)

Pôvodná hostiteľská krajina/ pohlavie	Spolu	Muži	Ženy	Pôvodná hostiteľská krajina
Spolu	0	0	0	–

Zdroj: MÚ MV SR.

Poznámka: SR cez svoje územie realizuje presídľovacie aktivity do iných tretích krajín (pozri časť 4). Program Humanitárny transfer utečencov cez územie SR sa realizuje na základe trojstrannej dohody medzi vládou SR, UNHCR a IOM.

Tabuľka 9: Maloletí bez sprievodu v SR v roku 2018 (podľa právneho postavenia a pohlavia)

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy
Maloletí bez sprievodu nežiadajúci o azyl	27	25	2
Maloletí bez sprievodu žiadajúci o azyl	10	10	0
Spolu	37	35	2

Zdroj: MÚ MV SR a ÚPSVaR.

Tabuľka 10: Obete obchodovania s ľuďmi z tretích krajín v SR – vybrané ukazovatele v roku 2018

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy
Štátni príslušníci tretích krajín identifikovaní ako obeť obchodovania s ľuďmi (angl. identified victims)³³⁹	1	0	1
Vek			
18 rokov a viac	1	0	1
Menej ako 18 rokov	0	0	0
Forma vykorisťovania ³⁴⁰			
Sexuálne vykorisťovanie	1	0	1
Pracovné vykorisťovanie	0	0	0
Iné	0	0	0
Najčastejšia štátna príslušnosť obchodovaných osôb	Dôverný údaj	Dôverný údaj	Dôverný údaj
Štátni príslušníci tretích krajín, o ktorých sa predpokladá, že sú obeť obchodovania s ľuďmi (angl. presumed victims)³⁴¹	0	0	0
Vek			
18 rokov a viac	0	0	0
Menej ako 18 rokov	0	0	0
Forma vykorisťovania ³⁴²			
Sexuálne vykorisťovanie	0	0	0
Pracovné vykorisťovanie	0	0	0
Iné	0	0	0
Najčastejšia štátna príslušnosť obchodovaných osôb	-	-	-

339 Identifikované obeť sú osoby, ktoré boli formálne identifikované príslušnými orgánmi (t. j. osobou alebo orgánom na národnej úrovni, ktorý je oprávnený formálne identifikovať obeť obchodovania s ľuďmi). V národnom referenčnom mechanizme SR sa uvádza, že formálne identifikovať obeť môžu v SR iba orgány činné v trestnom konaní.

340 Každá obeť môže byť spájaná s viacerými formami vykorisťovania, preto štatistiky obsiahnuté v tejto sekcii nemusia byť v súlade s celkovými štatistikami uvádzanými vyššie.

341 Predpokladané obeť sú osoby, ktoré spĺňajú definíciu obetí obchodovania s ľuďmi podľa smernice 2011/36/EÚ, ale neboli formálne identifikované príslušnými orgánmi (t. j. osobou alebo orgánom na národnej úrovni, ktorý je oprávnený formálne identifikovať obeť obchodovania s ľuďmi).

342 Každá obeť môže byť spájaná s viacerými formami vykorisťovania, preto štatistiky obsiahnuté v tejto časti nemusia byť v súlade s celkovými štatistikami uvádzanými vyššie.

Udelené lehoty na rozmyslenie*	0	0	0
Smernica 2004/81/ES	0	0	0
Iné	0	0	0
Požiadané povolenia na pobyt*	0	0	0
Smernica 2004/81/ES	0	0	0
Iné (napr. humanitárne dôvody a pod.)	0	0	0
Udelené povolenia na pobyt*	0	0	0
Smernica 2004/81/ES	0	0	0
Iné (napr. humanitárne dôvody a pod.)	0	0	0

Zdroj: ÚHCP P PZ a IC MV SR.

* Obeť bola identifikovaná mimo územia SR, preto lehoty na rozmyslenie ani povolenie na pobyt SR neudelila.

Tabuľka 11: Obchodníci s ľuďmi v SR – vybrané ukazovatele v roku 2018

Ukazovateľ	Obchodníci s ľuďmi	
	Zadržaní ako podozriví/ukončené trestné stíhanie známych osôb	Odsúdení
Spolu	53/26*	8**

Zdroj: ÚHCP P PZ, Generálna prokuratúra SR a MS SR.

* Číslo 53 je počet zadržaných ako podozriví uvedených v podnetoch (návrhoch) na trestné stíhanie, pričom v roku 2018 bolo pri 26 známych osobách ukončené trestné stíhanie.

** Podľa § 179 Trestného zákona č. 300/2005 Z. z.; podľa starého Trestného zákona nebola v roku 2018 odsúdená žiadna osoba.

**Národný kontaktný bod Európskej migračnej siete v SR
Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM)
Úrad v Slovenskej republike**

Grösslingová 35, 811 09 Bratislava, Slovenská republika
www.iom.sk, www.emn.sk

ISBN 978-80-89506-86-6